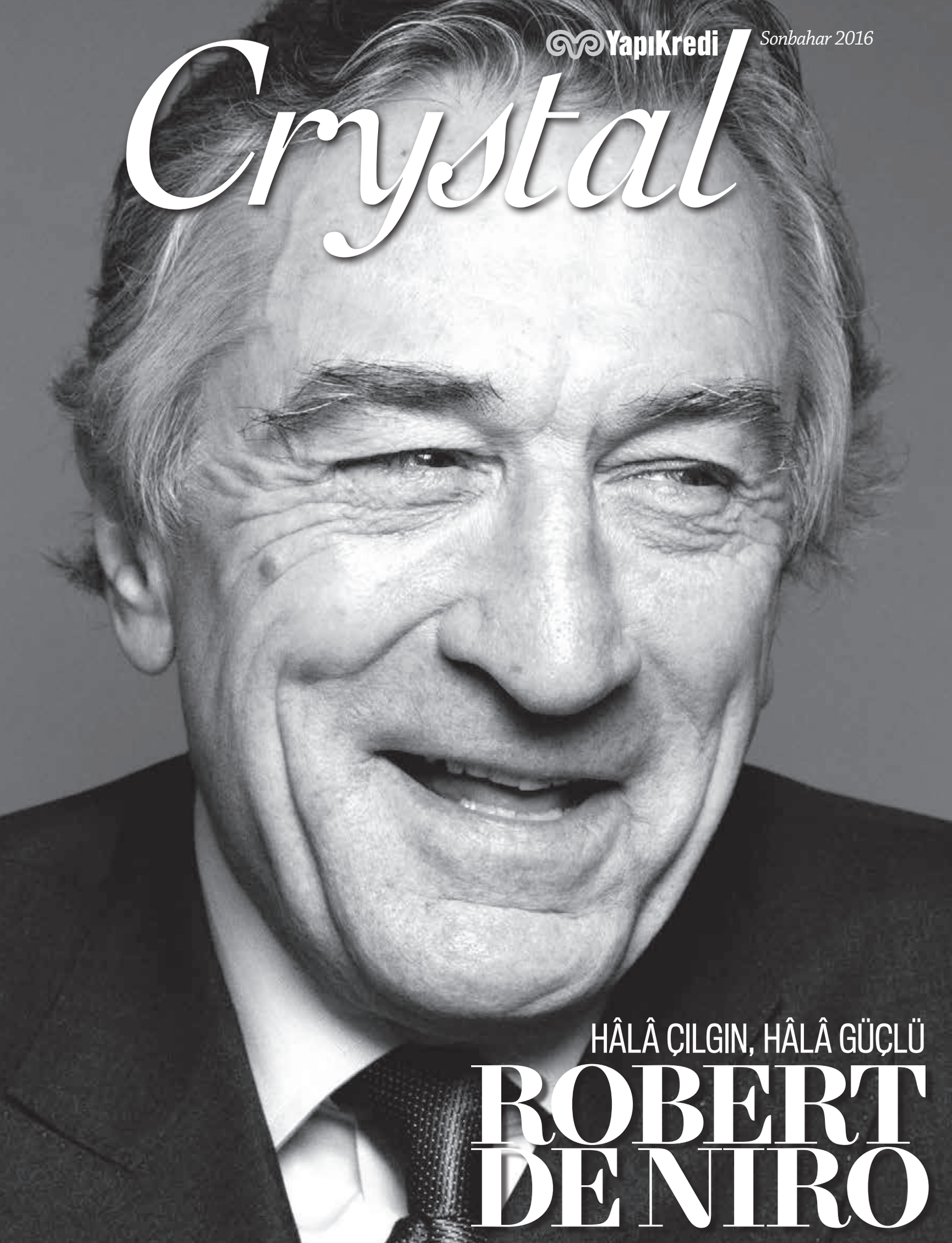

YapıKredi

Sonbahar 2016

Crystal

HÂLÂ ÇILGIN, HÂLÂ GÜÇLÜ

ROBERT DE NIRO

Brooks Brothers
ZORLU CENTER - AKASYA AVM - EDWARDS AKMERKEZ
ANKARA PANORA - İZMİR KONAK PİER - MAXX ROYAL BELEK
KARTAL YUVASI VODAFONE ARENA - HARVEY NICHOLS KANYON
NEW YORK LONDON PARIS MILAN ROME MADRID ISTANBUL SHANGHAI TOKYO HONG KONG

İÇİNDEKİLER / SONBAHAR 2016

22

10 Seçkin yaşam stilini yansıtan en yeni haberler.

22 Efsane aktör Robert De Niro, Hollywood yolculuğunu, genç yıldızlarla aynı sahneyi paylaşmanın hissettirdiklerini ve son projelerini anlatıyor.

28 The Rolling Stones, 60'ıncı yıl dönümünü kutlamaya birkaç yıl kala, yine adına yakışır olaylarla sahnede.

34 Bilim kurgu eserlerinden aşina olduğumuz "yapay zekâ" konusunda yapılan son çalışmalar sayfalarımızda.

38 UNESCO'nun "Dünya Kültür Mirası Listesi"nde yer alan pek çok tarihi, turistik ve doğal ziyaret noktası yok olma tehlikesiyle karşı karşıya!

44 Kök saldığınız şehir hayatından, sosyal kodlardan, doğaya ve zamana hükmetme çabasından uzak bir seyahat arzuluyorsanız Moğolistan tam size göre.

28

50 Dünyadaki lavanta üretiminin yüzde 25'ini karşılayan Lincelé'lerin Fransa'daki ünlü "Le Château du Bois" çiftliğine konuk oluyoruz.

56 Dünyanın çeşitli bölgelerindeki yatırımcılar sualtına inşa ettikleri yapılarla birbirinden iddialı projelere imza atıyor.

62 Sovyet Devrimi'nin önderlerinden Lev Troçki'nin hayatındaki kilometre taşlarını ve Büyükada'da geçirdiği dört buçuk yıllık sürgün günlerini sizin için araştırdık.

68 Veysel Uğurlu, resim sanatının usta ismi Selim Turan'ın 60 yıllık sanat serüvenini mercek altına alıyor.

56

72 Türkiye'de tekneyle ilk "solo dünya turu"nu gerçekleştiren Hakan Öge, engin tecrübelerini anlatıyor.

78 Cam Ocağı Vakfı Kurucusu ve Başkanı Yılmaz Yalçınkaya ile renkleri, ışıltısı ve narinliğiyle büyüleyen cam üzerine keyifli bir sohbet.

84 İyi yemek ve iyi eğlencenin adresi Frankie İstanbul, "Gurme" sayfalarımızın konuğu oluyor.

86 2016/17 Sonbahar-Kış Koleksiyonları'nın farklı tarzlara hitap eden birbirinden şık kıyafet ve aksesuarlarını keşfe çıkıyoruz.

92 Vizyon

97 Adres

44

62

MASERATI GHIBLI DIESEL.

Ghibli Diesel'in her milimetresi tam bir Maserati; mükemmel coupé silueti, lüks deri iç tasarımı, güçlü, ekonomik dizel motoru ve standart 8 ileri vites otomatik şanzımanı... Ve Ghibli Diesel'de kararınızı haklı çıkaracak daha pek çok sebep var.

MOTOR: V6 60° 2987 cc - MAKSİMUM GÜÇ: 275 HP@ 4000 D/D - MAKSİMUM TORK: 600 NM@ 2600 D/D – MAKSİMUM SÜRAT: 250 KM/S 0-100 KM/S HIZLANMA: 6,3 SN YAKIT TÜKETİMİ: (KARMA): 5,9 L/100 KM CO_2 EMİSYONLARI (KARMA): 158 G/KM

MASERATI

Ghibli

www.maserati.com.tr Maserati Türkiye Maserati Türkiye

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.

KURUÇEŞME CAD. NO: 29 KURUÇEŞME/İSTANBUL Tel: 0212 263 30 01
Web: www.fer-mas.com.tr E-mail: info@fer-mas.com.tr

Koç

Yurt dışı taksit kampanyası, telekomünikasyon, akaryakıt, gıda ve restoran sektörleri dışında yapılan harcamalar için geçerlidir. Kampanyaya Kıbrıs'ta yapılan harcamalar dahil değildir. %5 otel ve restoran indirimleri, TL Hesap Özeti'nde işlem bazında 50 TL, Euro Hesap Özeti'nde işlem bazında 15 Euro,

Yapı Kredi Crystal sahipleri, gittikleri her yerde ayrıcalıklıdır.

> 100 TL ve üzeri yurt dışı ve Duty Free alışverişlerinde **3 taksit**
> Tüm yurt dışı otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim**
> Sabiha Gökçen Duty Free harcamalarında **%5 indirim**

PAHADA AĞIR ŞEYLERİ ALMANIN EN HAFİF YOLU

YapıKredi Crystal

USD Hesap Özeti'nde işlem bazında 15 USD ile sınırlıdır. Detaylı bilgi için: crystalcard.com.tr

Sıcak ve hareketli yaz günleriyle vedalaşıp sonbaharın serinliği ve huzuruyla buluştuğumuz bugünlerde, siz değerli okuyucularımız için hazırladığımız Yapı Kredi Crystal dergimiz ile bir kez daha karşınızdayız. Şehir hayatının yeniden hareketlendiği bu mevsime özel yeni sayımızda yine dopdolu bir içerik sizleri bekliyor.

Kapak röportajımızda beyazperdedeki uzun ve ilham verici yolculuğunda canlandırdığı sert karakterlerle efsane mertebesine ulaşan ünlü aktör Robert De Niro'yu ağırlıyoruz. De Niro, bu senenin ilk aylarında izleyiciyle buluşan "Çılgın İhtiyar/ Dirty Grandpa" filminde zorlu imajını komediye de başarıyla yansıtıyor.

Yapı Kredi Crystal dergimizin sonbahar sayısında, teknolojinin hayatımıza kattığı yenilikleri, sanat dünyasında yaşanan gelişmeleri, kendi alanlarında yarattıkları başarı hikâyeleriyle ses getiren önemli isimlerin portrelerini ve ilgi çeken seyahat rotalarını da sizlerle buluşturuyoruz. Yeni sezona damgasını vurmaya hazırlanan moda trendlerini ve en güncel etkinliklerden haberleri de yine ilk bizden duyun istiyoruz.

Sonbahar'ın tüm güzelliklerine hayatınızda yer açarken, seçkin yaşam stilini yansıtan Yapı Kredi Crystal dergimizi keyifle okumanız dileğiyle...

YÖNETİM
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Murat Ermert

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza D Blok Levent 34330 İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Arda Öztaşkın, Didem Arslan, Elif Sezgin, Ege Can, Deniz Öztürk, Duygu Pınar Hamamcı, Nevzat Çalışkan

YAPIM – YAYIN
Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.
Halaskargazi Cad. Said Kuran İş Merkezi
No: 145 Kat: 8 Şişli - İstanbul
Tel: 0212 224 93 30 (pbx) Faks: 0212 224 86 46
www.group-medya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Nevzat Çalışkan nevzatc@groupmedya.com

Genel Koordinatör
Sibel Demirtaş sibeld@groupmedya.com

Kreatif Direktör
Halil Özbayrak halilo@groupmedya.com

Yazı İşleri Müdürü
Yaşar Burak Meriç burakm@groupmedya.com

Görsel Yönetmen
Cansu Özcömert cansuo@groupmedya.com

Editörler
Umut Kaan Özdemir umuto@groupmedya.com
Gizem Kırca gizemk@groupmedya.com
Zeynep Merve Kaya zeynepk@groupmedya.com
Hakan Aydoğan (Fotoğraf)
Erhan Tarlığ (Fotoğraf)

Katkıda Bulunanlar
Demet Gezbor, Egemen Akar, Eda Bayraktar, Ebru Tutrakanlıoğlu, Veysel Uğurlu, Şennur Şentürk, Şule Köktürk, Şükran Yücel, Zeynep Atılgan Boneval, Özlem Güsar, İlknur Eşsiz, Zekiye Yaraş Meriç

REKLAM SATIŞ VE PAZARLAMA
Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.
Halaskargazi Cad. Sait Kuran İş Merkezi No: 145
Kat: 4, 34381, Şişli / İstanbul
Tel: 0212 219 19 32 Faks: 0212 219 13 43

Reklam Grup Başkan Yardımcıları
Semih Selim Erem semihe@groupmedya.com
Işıl Baysal Turan isilb@groupmedya.com

Reklam Koordinatörü
Nilüfer Araç nilüfera@groupmedya.com

Rezervasyon Müdürü
Ender Parlar enderp@groupmedya.com

BASKI
Promat Basım Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş
Orhangazi Mahallesi 1673 Sokak No: 34
Esenyurt - İstanbul
Tel: 0212 622 63 63

Baskı Yeri ve Tarihi: İstanbul, Eylül 2016
Yayın Türü: Yerel süreli yayın

Crystal Dergisi, Yapı Kredi Kurumsal İletişim Yönetimi tarafından Crystal kart sahipleri için hazırlanmıştır. Crystal Dergisi, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir. Mersis No: 0937002089200741

KAPAK FOTOĞRAFI: TRUNK ARCHIVE

Sayfalarda karşınıza çıkan bu işaretlere özellikle dikkat edin! İlgilendiğiniz konular hakkında daha detaylı bilgi edinmek ve markaları sürekli takip etmek için, derginin son sayfasındaki adres defteri rehberiniz olacak.
Web adresi (W), Twitter (T), Facebook (F), Blog (B), Youtube (Y), Pinterest (P), Instagram (I)

Yakıt tüketimi şehir içi/şehir dışı/karma: 11,8 – 14,3/6,8 – 8,2/8,5 - 10,4 l/100km;
CO_2 emisyonu karma: 199 - 244 g/km.

Duyuların özgürlükle dansı.
Yeni S-Serisi Cabriolet.

Özgürlüğün sınırlarını yeniden belirlemeye ne dersiniz?
Lüks, konfor, sportif tasarım, ihtiraslı bir ruh. Hepsi sizinle. Aynı sahnede.
www.mercedes-benz.com.tr

Mercedes-Benz
The best or nothing.

STEVE JOBS'SUZ GEÇEN 5 YIL

1976 yılında Steve Wozniak ile kurduğu Apple'ı bir teknoloji devi haline getiren ve bugün hayatımızda önemli yer tutan akıllı telefon, tablet ve macintosh'ların bu noktalara gelmesinde büyük rol sahibi olan Steve Jobs, yedi yıl boyunca mücadele verdiği pankreas kanserine yenik düşerek 5 Ekim 2011 yılında, 56 yaşında aramızdan ayrılmıştı. Vefat etmeden bir süre önce yönetimi Tim Cook'a bırakan Steve Jobs'un fikirleri ve idealleri ise hala Apple'a ilham kaynağı olmaya devam ediyor.

Elbette Jobs'un ardından Apple'da bir takım değişimler de söz konusu oldu. Örneğin Steve Jobs, telefon boyutlarının büyümemesi gerektiğini savunsa da Apple yönetimi, Jobs'un zamanında almış olduğu bu kararı biraz daha esneterek iPhone 5, iPhone 6 ve iPhone 6S serisinde daha büyük cihazlarla karşımıza çıktı. Biz bu yazıyı hazırlarken tanıtımı için gün sayılan iPhone 7 ve iPhone 7 Plus'ın da satışa çıktığında Apple mağazaları önünde uzun kuyruklar oluşturacağını tahmin etmek zor değil.

JOBS'UN UNUTULMAZLARINDAN BİRKAÇI...

• Steve Jobs kuracağı firmaya isim ararken ortağı Wozniak'ın "Matrix", "Executek" gibi isim önerilerini reddetti. Meyve diyeti yapan Jobs, şirketin adını "elma" olarak belirledi. Bu konudaki en büyük motivasyonu ise Apple'ın telefon rehberinde Atari'den önce gelmesiydi.

• 1984'te Macintosh ilk kez dünyaya tanıtıldığında, bir muhabir ürünle ilgili ne tür bir pazar araştırması yapıldığını sordu. Jobs'un yanıtı "Alexander Graham Bell telefonu icat ettiğinde pazar araştırması yapmış mıydı?" oldu.

W

Yeni BMW 7 Serisi
www.bmw.com.tr
Sheer
Driving Pleasure
LÜKSÜN ZİRVESİ.
YENİ BMW 7 SERİSİ.
Zamanın ötesinde bir teknoloji ve hayallerinizin ötesinde bir deneyim
sizi bekliyor. Modern lüksün, tasarım, inovasyon ve konforla buluştuğu
Yeni BMW 7 Serisi Borusan Otomotiv Yetkili Satıcıları'nda.
Borusan Otomotiv
İnce zevkler, yüksek standartlar.

Manifesta 11 - Livia Baumgartner'den "Cabaret der Kuenstler"

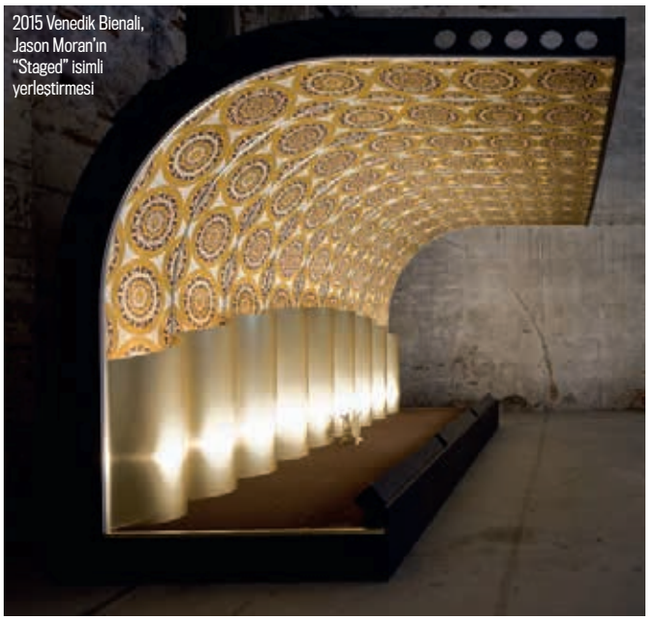

2015 Venedik Bienali, Jason Moran'ın "Staged" isimli yerleştirmesi

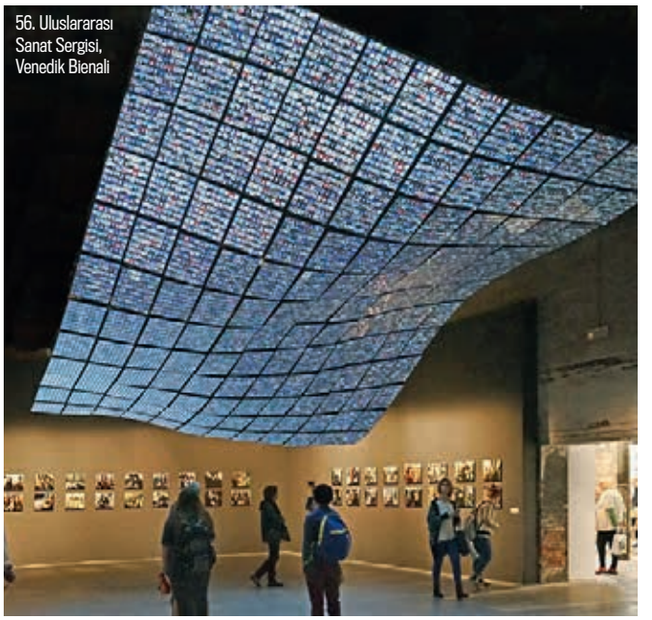

56. Uluslararası Sanat Sergisi, Venedik Bienali

Manifesta 11 (2008) - Sharon Lockhart'ın "Lunch Break" isimli eseri

2014 Venedik Bienali, Bahreyn Pavyonu

Manifesta 11 (2015) - Taocheng Wang'ın "A Client fainted after Recept Massage Treatment" isimli eseri

AVRUPA'DA SANAT TURU

2016, sanat ve tasarım bienallerinin Avrupa'yı ele geçirişine şahit oluyor. Üç büyük şehirde düzenlenen üç önemli bienalin ortak noktası ise sosyal yaşamı, sivilleri ve tasarım ile mimariyi bir araya getiren temalar seçmiş olması. Rotanın ilk durağı; 18 Eylül'e kadar İsviçre'nin en büyük kenti Zürih'te devam edecek olan Manifesta 11 – Avrupa Çağdaş Sanat Bienali. İki yılda bir farklı Avrupa şehirlerinde düzenlenen bienal; 90'lı yılların başından bu yana Soğuk Savaş sonrasında güçlenen sosyal, kültürel ve politik değerlerin çağdaş sanat aracılığıyla ortaya çıkması üzerine eğiliyor. 7-27 Eylül tarihleri arasında Londra'daki Somerset House'da yapılacak Londra Tasarım Bienali'ndeyse 30 farklı ülkenin tasarım müzelerinin seçtiği özel eserler görülebilir. Son olarak, 27 Kasım'a kadar süren, Venedik Bienali kapsamındaki 15. Uluslararası Mimari Sergisi ise Venedik'te mimari açıdan sivil topluma bir bakış atıyor.

KRALİÇE ELIZABETH'İN 90 YILLIK STİLİ

Kraliçe Elizabeth'in 90'ıncı doğum günü şerefine Londra Buckingham Palace'ta açılan "Fashioning a Reign: 90 Years of Style" adlı sergi 2 Ekim'e kadar ziyaretçilerini bekliyor. Sergi, sadece kraliçenin ihtişamlı gardırobuna odaklanmakla kalmıyor, yıllar içinde modanın nasıl bir dönüşüm yaşadığını da moda tutkunlarının gözleri önüne seriyor. Kraliçe'nin taç giyme töreninde giydiği, detaylı süslemelere sahip zarif elbiseden, yurt dışı seyahatlerinde giydiği ikonik kıyafetlere kadar yüzlerce parçanın yer aldığı sergiye, özel günlerde çekilen fotoğraf ve videolar da eşlik ediyor.

444 Jeep
jeep.com.tr
MACERANIN VE ÖZGÜRLÜĞÜN
75. YILI KUTLU OLSUN.
Jeep®, FCA US LLC'nin tescilli markasıdır.
Koç
1941
Jeep®
AKOTA/ANKARA (0312) 287 40 40 • BİRMOT/ANTALYA (0242) 340 22 00 • MENGERLER/BURSA (0224) 261 11 14 • TOPÇUOĞLU OTOMOTİV/GAZİANTEP (0342) 321 51 34
BİRMOT/BEYLİKDÜZÜ (0212) 866 24 00 • BİRMOT/KURUÇEŞME (0212) 212 45 45 • BİRMOT/SUADİYE (0216) 416 51 00 ÇİFTÇİLER/LEVENT (0212) 275 07 55
ÇİFTKURTLAR/MASLAK (0212) 346 22 22 • MENGERLER/ATAŞEHİR (0216) 573 01 01 • ENRİKO ALİBERTİ/İZMİR (0232) 435 71 00 BİLEN/MERSİN (0324) 345 00 10
HALİÇ OTO/TEKİRDAĞ (0282) 243 85 55 • TUNALAR/TRABZON (0462) 666 61 00

GELECEĞİN OTOMOBİLİ

BMW'nin 100'üncü yıl etkinliğinde tanıtılan "The Vision Next 100", şimdiye kadar hiç bir otomobilde olmayan birçok özelliğe sahip. Aracın ilk bakışta en dikkat çeken kısmı, tekerleklerini tamamen kapatan ve aerodinamik yapısına katkı sağlayan tasarımı. Bunun yanında sahip olduğu duyumsal ve dijital zekâ ile sürekli hizmet ve bağlantı özellikleri, sizi üstün sürücüye dönüştürecek eşsiz bir sürüş keyfi sağlıyor. Araçta iki farklı sürüş seçeneği var. Ease Modu'nda araç sürüşe dair tüm görevleri üstleniyor, size sadece arkanıza yaslanarak sürüşün keyfini çıkarmak kalıyor. Boost Modu'nda ise aracın sürücü ekranı (HUD) ne zaman döneceğiniz, hangi hızda gitmeniz gerektiği gibi bilgileri içeren en iyi sürüş çizgisini gösteriyor.

fikirodamı

Dünyanın duşu için Duplo Walk-in

HÜPPE Duplo walk-in duş çözümleri, profilsiz minimal görünümü ve keskin hatları ile banyonuzda tüm bakışları üzerine çeker.

Benzersiz tasarıma sahip walk-in

- Hemzemin giriş
- Havluluk tipi kapı kulbu
- 100-200 cm arası genişlik
- 200 cm maksimum yükseklik
- Krom profil rengi
- Şeffaf, karo, füme ve kumlu cam seçenekleri
- Opsiyonel Anti-Plaque özelliği
- 8mm temper cam kalınlığı

HÜPPE
SHOWER AND SOUL

www.huppe.com.tr

TOPRAKTAN HİKÂYELER YARATMAK

HAYAT VERDİĞİ SERAMİK KADIN FİGÜRLERİYLE DİKKAT ÇEKEN HEYKELTIRAŞ HÜLYA SÖZER, TOPRAKLA YARATTIĞI HİKÂYELERİNİ ANLATIYOR.

RÖPORTAJ: GİZEM KIRCA & FOTOĞRAFLAR: ERHAN TARLIĞ

Öncelikle sanatla yolunuzun nasıl kesiştiğini dinlemek istiyoruz...
Hepimizin öyle ya da böyle toprakla bir bağlantısı vardır, özellikle de çocuklukta. Benim de sanatla ilişkim her çocuk gibi çamurla oynayarak başladı. Onunla figürler yapıyor, kurutup muhafaza etmeye çalışıyordum. Ellerimle bir şeyler yapacağım konusunda herkes hemfikirdi. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nü kazanıp Eskişehir'e yerleştim. 2010 yılında mezun olduktan sonra İstanbul'a dönüp deneyim kazanmak adına birçok seramik atölyesinde ve sanat galerisinde çalıştım ve buna paralel olarak sergilere katılmaya başladım. 2012'de artık hazır olduğumu hissederek kendi atölyemi açtım. Tüm bunlar devam ederken birçok sergi, uluslararası fuar, sanat festivalinde yer aldım ve iki adet artistik mansiyon ödülü kazandım.

Yaptığınız işleri biraz anlatır mısınız?
İlkel çağlara dayanan ve günlük hayatımızda sürekli temas halinde olduğumuz bir malzemeyle, toprakla çalışıyorum. Toprak, evlerimize lavabo, tabak, bardak olarak giriyor, doğada üstüne basıp bambaşka bir insan oluyoruz. Ben böyle güzel bir malzemeyi el ile şekillendirip anlatıyorum hikâyemi. Hikâyemi anlatan figür ise "kadın". Seramik çamurunun hem narin hem de güçlü yapısını zorlayan bedensel hareketleri oluyor figürlerimin. El ve yüz jestlerinin ön planda olduğu heykellerimi doku ve renk ile destekliyorum. Heykellerim, bugünün insanlarını ve toplumsal olaylarını sorguluyor, ellerini uzatıp sorular soruyor ve bulacağı cevaplardan korkmuyor. Kadın, bir sembol olarak toplum içinde birbirinden tamamen farklı sayısız anlam taşıyor. Toplumda görülmek istenenle zihnimizdeki kadın arasındaki mesafeyi anlatıyorum aslında tam olarak.

Yakın zamanda eserlerinizi görebileceğimiz sergi projeleri söz konusu mu?
1-18 Eylül tarihlerinde ressam arkadaşım Yağmur Yılan ile gerçekleştireceğimiz kişisel sergimiz Nişantaşı'ndaki İşlik Sanat Galerisi'nde ziyaret edilebilir. Kasım ayında ise Tüyap Sanat Fuarı'nda yer alacağım.

İLHAMINI KAKTÜSTEN ALAN MÜCEVHERLER

Cartier'nin yeni koleksiyonu "Cactus de Cartier", ilhamını dokunmaya cesaret edemeyip uzaktan seyrettiğimiz büyüleyici kaktüslerden alıyor. Gelenekselliği alt üst ederek mücevheri yeniden tanımlayan marka, elmas, lapis, lazuli ve zümrüt taşlarına yer verdiği Cactus de Cartier ile bu güne kadarki en sıra dışı koleksiyonlarından birine imza atıyor. Cartier mağazalarında mücevher tutkunlarıyla buluşmaya başlayan koleksiyonu mutlaka görmelisiniz!

İlanda görünen araç özellikleri Türkiye'de satışa sunulan versiyonlardan farklılık gösterebilir. Fiat 500X'in ortalama yakıt tüketimi 4,1 ve 6,7 lt/100 km, ortalama CO_2 emisyonu ise 107 ve 157 g/km arasında değişiklik göstermektedir.

HÂLÂ ÇILGIN, HÂLÂ GÜÇLÜ: ROBERT DE NIRO

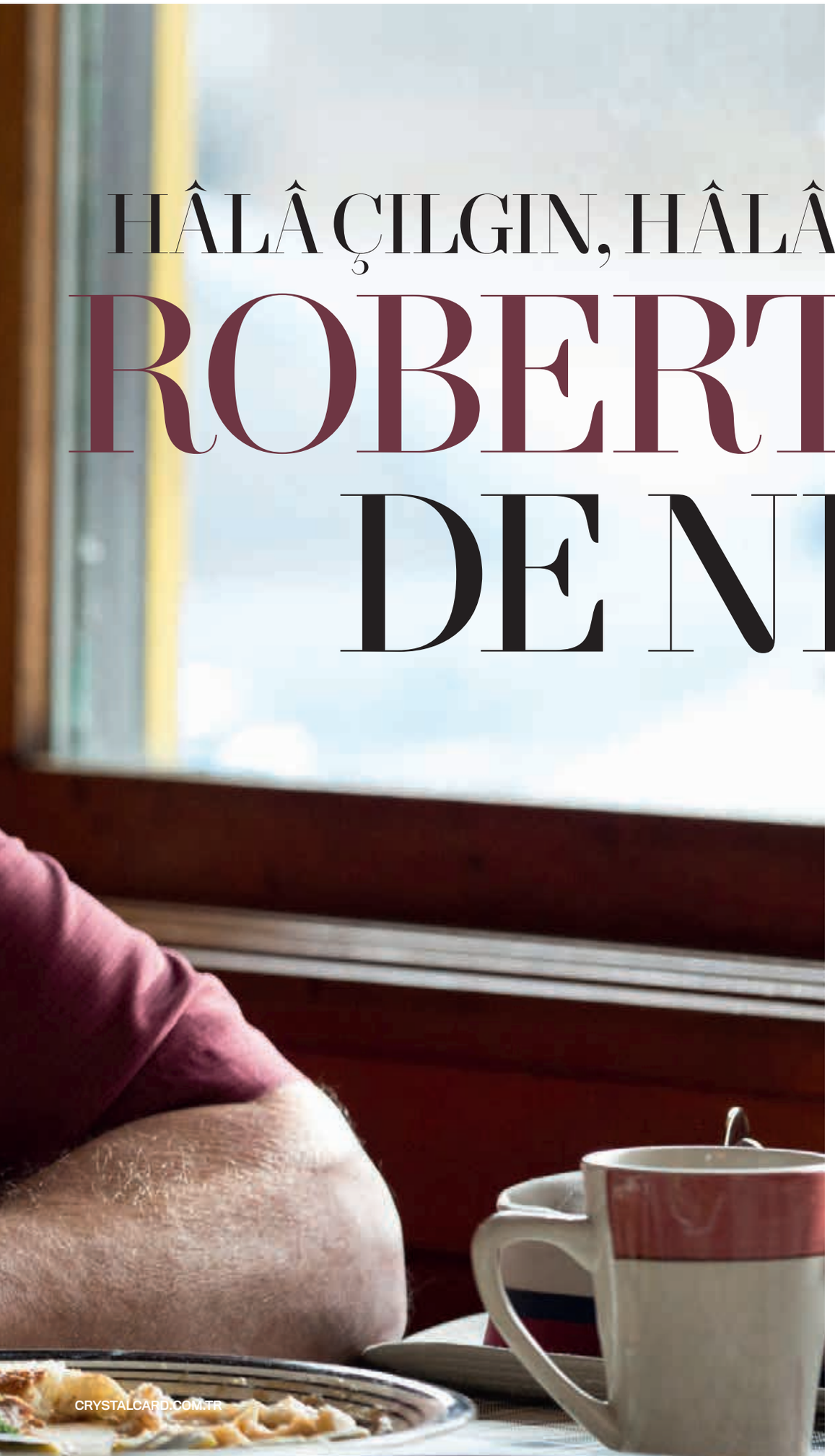

Beyazperdede daha çok canlandırdığı sert karakterlerle efsaneleşen Robert De Niro, kuşkusuz sinema tarihinin en önemli aktörlerinden biri. Özellikle Martin Scorsese filmlerindeki performanslarıyla akıllara kazınan, iki Oscar ödüllü New Yorklu aktör, Hollywood yolculuğu boyunca takındığı "zorlu" imajını komedi filmlerine ustalıkla yansıtmayı da bildi. Son filmi "Çılgın İhtiyar"da ("Dirty Grandpa", 2016) birbirinden genç ve başarılı isimlerle kamera karşısına geçen Robert De Niro, çılgın büyükbaba imajıyla da adeta bir oyunculuk dersi verdi.

RÖPORTAJ: FRED ALLLEN / THE INTERVIEW PEOPLE

Dirty Grandpa (Cılgın İhtiyar)

Daha çok efsane mertebesine ulaşmış gangster ya da kabadayı rolleriyle bilinse de Robert De Niro komedi karakterlerini canlandırmayı her zaman sevdi. "Geceyarısı Avı" ("Midnight Run", 1988), "Anlatamadım mı?" ("Analyze That", 2002) ve "Zor Baba ve Dünür" ("Meet the Fockers", 2004) gibi filmler, ekrandaki zorlu imajının komedi yapımlarına da ne kadar yakıştığını gösterdi. Bu filmlere güldük, çünkü alttan alta o tehditkâr tavrını sürdürse de bu karakterlerin yakınlık kurulabilir yönlerini görmek oldukça rahatlatıcıydı.

"Zorlu adam" olarak hafızalara kazınan De Niro, eşini yakınlarda kaybetmiş, ağzı bozuk bir asker emeklisini canlandırdığı "Çılgın İhtiyar"daki ("Dirty Grandpa", 2016) "Dick" rolüyle, bu imajını bir adım daha ileriye taşıdı. Film, genç ve dar kafalı "Jason"ın (Zac Efron) patronunun kontrol delisi kızı "Meredith"le (Julianne Hough) düğününden birkaç gün önce büyükbabası Dick'i Boca Raton'daki bir huzurevine götürmek üzere yola çıkmasıyla başladı ve büyükbabanın torununu Florida'ya uğramaya ikna etmesiyle eğlence dolu bir maceranın kapılarını araladı. Sonuçta, Efron'un son hit filmi "Kötü Komşular" ("Neighbours", 2014) benzeri yüksek enerjili bir komedi ve De Niro'nun Charles Grodin ile iki kafadarı canlandırdığı 1988 tarihli "Geceyarısı Avı"nı ("Midnight Run", 1988) hatırlatan bir yol hikâyesi izleyiciyle buluştu.

Peki, en çok "Taksi Şoförü" ("Taxi Driver", 1976), "Baba 2" ("The Godfather: Part II", 1974) ve "Casino" (1995) gibi filmlerdeki sert imajıyla tanınan iki Oscarlı Robert De Niro'yu haşarı ve çılgın bir büyükbabayı oynamaya ne ikna etmiş olabilirdi?

Bu soruyu, "Çılgın, uçarı ve diğer işlerimden farklı bir şeyler yapma fikrini sevdim. Bu karakterin insanların hoşuna gideceğini düşündüm. Biraz uçarı ve müstehcen ama ne olacak ki..." diyerek yanıtlayan Robert De Niro, Hollywood yolculuğunu, deneyimli bir aktör olarak genç yıldızlarla aynı sahneyi paylaşmanın hissettirdiklerini ve son projelerini anlattı.

Son dönemde Anne Hathaway, Jennifer Lawrence ve Zac Efron gibi birçok yetenekli genç oyuncuyla çalıştınız. Setteyken genç oyunculara bir akıl hocası gibi davrandığınız oluyor mu?
Tavsiye vermeyi severim ancak sadece istendiğinde... Başkalarının üzerinde zorlayıcı olmayı sevmiyorum. Üstelik saydığınız bu genç oyuncuların hepsi son derece profesyoneller ve bazen bana gereğinden fazla saygı gösteriyor olmaları ya da farklı davranmaları beni korkutuyor. Onlara genellikle bu işten neler bekleyebilecekleri, nelerden kaçınmaları gerektiği ve bazı meselelerle nasıl baş edebilecekleri üzerine tavsiyelerim oluyor.

Bu işe başladığınızda siz de deneyimli oyunculardan tavsiye istiyor muydunuz?
Elbette. Benden bir nesil önde olan oyunculara, yalnızca daha yolun başındaki biri olarak sorulabilecek sorular yöneltiyordum. Yaşlı oyunculardan sayısız tavsiye aldım ve şimdi ben de gençlere aynısını yapmaya çalışıyorum. Verdiğim tavsiyelerin bir işe yarayıp yaramadığını bilmiyorum ama en azından deniyorum. Bazen ışık ya da kamera açısıyla ilgili teknik soruları oluyor örneğin. Böyle şeyler hakkında bilgi sahibi olmak için deneyim gerekiyor ve bana soru sorduklarında seve seve bildiklerimi paylaşıyorum.

Limitless (Limit Yok)

Casino

"Çocukken oldukça sessiz bir tiptim, insanlarla çok konuşmazdım ve içime kapanıktım. Oyunculuk okuluna gitmemin sebeplerinden biri de daha az içe kapanık olmama yardımcı olmasını beklememdi."

Dirty Grandpa
(Çılgın İhtiyar)

The Intern
(Stajyer)

Genç oyuncularla zaman geçirmek sizi nasıl etkiliyor? Daha fazla mesaj göndermeye ya da Facebook kullanmaya başladınız mı mesela?
Bir bilgisayarım var ve Facebook kullanıyorum. Ayrıca her ne kadar karşı durmaya çalışmış olsam da bir akıllı telefonum da var. Çocuklarım ve torunlarım sürekli mesaj atıyor, bense onlara mesajdan çok e-mail göndermeyi tercih ediyorum. Bu cihazların çok daha hızlı ve etkili olduklarını kabul ediyorum ama temelde hâlâ eski kafalıyım, telefon açıp konuşmayı ve yüz yüze iletişimi tercih ediyorum. Haberlere internet sitelerinden bakmaktansa oturup kâğıda basılmış gazetemi okumayı seviyorum. Bir şey satın alacaksam, internetten sipariş vermek yerine bir dükkâna girip gözümle gördüğüm şeyleri almaktan hoşlanıyorum.

Çocuklarınızın size telefonunuzla ilgili bir şeyler öğretmeye çalıştığı oluyor mu?
Bilgisayarımla ilgili bir sorunum olduğunda oğlumdan bir göz atmasını istiyorum. Birkaç yere tıklıyor ve cihaz tekrar düzgün bir şekilde çalışmaya başlıyor. Nasıl yapıyor, hiçbir fikrim yok.

Medyada genellikle oldukça utangaç ve çekingen bir insan olarak tarif ediliyorsunuz...
Çocukken oldukça sessiz bir tiptim, insanlarla çok konuşmazdım ve içime kapanıktım. Oyunculuk okuluna gitmemin sebeplerinden biri de daha az içe kapanık olmama yardımcı olmasını beklememdi. Ama hep söylediğim gibi, büyük ihtimalle oyunculuk konusuna, dışa dönük olmak konusundan çok daha fazla çalıştım (gülümsüyor).

Martin Scorsese ile arkadaşsınız ve en önemli filmlerinde onunla birlikte çalıştınız. Kariyerinizin itici gücü o mu?
Marty'i tanıdığım ve yıllarca birlikte çalışabildiğim için çok şanslıyım. Çok yakın bir arkadaşım ve bütün bu yıllar boyunca birbirimizi daha fazla tanımak, ilişkimizi güçlendirdi. Birlikte sekiz film yaptık ve aramızda hep o inanılmaz kimya vardı. Nasıl bu kadar iyi anlaştığımızı açıklayamam. Birbirimizi yetişkin birer birey olduktan sonra tanıdık ama ikimiz de New York'un "Little Italy" (Küçük İtalya) semtinde yetişmişiz. İkimiz de Mulberry Caddesi, Elizabeth Caddesi ve Mott Caddesi civarlarında büyümüşüz. Benzer çok fazla deneyim yaşamışız ve bunlar dünyaya bakışımızı şekillendirmiş.

Scorsese'nin sizinle birlikte çekeceği; Jimmy Hoffa'nın ortadan kaybolması ve John F. Kennedy suikastıyla ilgisi olduğu söylenen mafya tetikçisi Frank Sheeran ile ilgili "The Irishman" filminin durumuyla ilgili bilgi alabilir miyiz?
Bir süredir üzerinde çalışıyoruz ve artık senaryo yazıldı. En az bir sene daha çekimler başlamaz ama Martin şimdiden Al Pacino ile anlaştı ve Joe Pesci ile anlaşmaya çalışıyor. Filmde, Harvey Keitel'ın da oynaması söz konusu.

Joe Pesci'yi Scorsese ile birlikte keşfettiğiniz söyleniyor?
Joe, onunla tanıştığımız dönemde oyunculuk ve müzisyenlik yapıyordu ve zor zamanlardan geçiyordu. Marty ve ben New York'ta çalıştığı restoranın düzenli müşterilerindendik ve ne zaman oraya yemeğe gitsek Joe'nun "Kızgın Boğa"daki ("Raging Bull", 1980) Jake La Motta'nın kardeşi Joey'i oynamak için mükemmel olacağını konuşuyorduk. Ama Joe'nun filmi çekmek için işi bırakması konusunda restoranın sahibiyle anlaşmamız gerekiyordu. İşlerin geldiği noktayı düşünürsek gayet iyi bir anlaşma yapmışız (gülümsüyor)!

The Godfather: Part II (Baba 2)

Raging Bull (Kızgın Boğa)

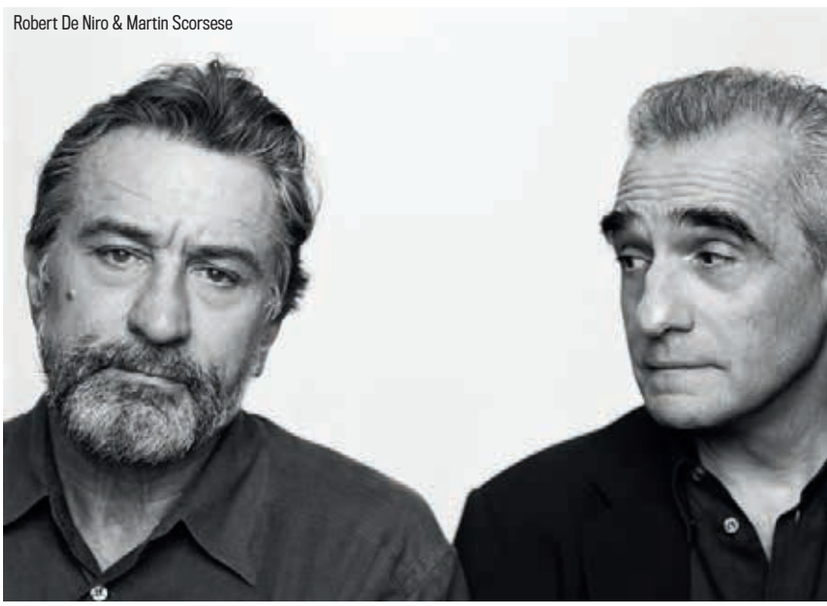
Robert De Niro & Martin Scorsese

"Hâlâ buralarda bulunduğum, sağlıklı olduğum ve çalışmaya devam edebildiğim için çok mutluyum!"

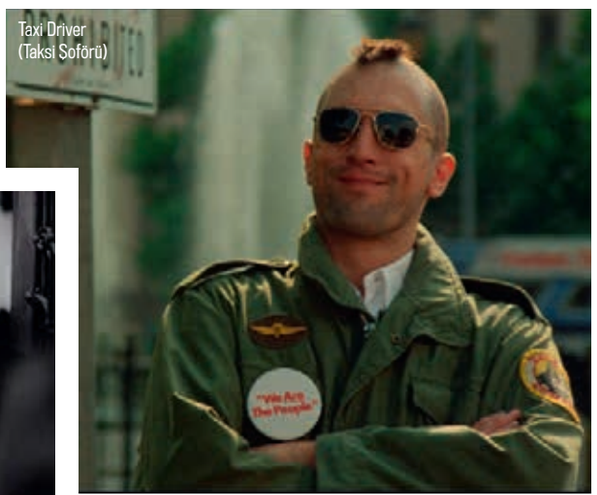
Taxi Driver (Taksi Şoförü)

The Wedding Party

"Çılgın İhtiyar"da ("Dirty Grandpa", 2016) eşini yakınlarda kaybetmiş, ağzı bozuk asker emeklisi "Dick" rolüyle karşımıza çıkan Robert De Niro'ya genç oyuncu Zac Efron eşlik etti.

Robert de Niro, John Frankenheimer'ın yönettiği macera-gerilim filmi **"Ronin"** de (1998), Jean Reno ile başrolü paylaştı ve yetenekli bir ajan karakterine hayat verdi. Film, etkileyici otomobil takip sahneleriyle dikkatleri üzerine çekti.

Francis Ford Coppola'nın **"The Godfather Part II"** ("BABA-2") filminde, mafya babası "Don Carleone"nin gençlik yıllarını canlandıran Robert De Niro, bu filmdeki performansı ile "En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu" Oscarı'nı kazandı. (1974)

UTANGAÇ ÇOCUKTAN DÜNYA STARLIĞINA...

17 Ağustos 1943 New York doğumlu Robert De Niro, annesi Virginia Admiral'ın ressam, babası Robert'ın ise şair, ressam ve heykeltıraş olması nedeniyle sanatla iç içe bir çocukluk geçirdi. New York Manhattan'ın "Little Italy" bölgesinde geçen çocukluğu süresince içe kapanıklığı nedeniyle "Bobby Milk" diye ("Süt Çocuğu" deyimine göndermeyle) çağırılan Robert De Niro'nun kitaplarla dolu bir dünyası vardı. 16 yaşından itibaren çeşitli oyunculuk atölyelerine katılan De Niro, oyunculuktaki başarısı sayesinde Lee Strasberg'in ünlü "Actors' Studio"suna kabul edildi ve "Off-Broadway" oyunlarında rol aldı. Sinemaya, Marcel Carné tarafından yönetilen 1965 yapımı "Trois Chambres à Manhattan" filminde üstlendiği küçük bir rolle adım atan De Niro'nun dikkatleri üzerine çektiği ilk film ise Brian de Palma'nın "Greetings"iydi.

Robert De Niro'nun 1973 yılında ünlü yönetmen Martin Scorsese ile karşılaşması ise sinema tarihinin en başarılı oyuncu – yönetmen dostluklarından birinin başlangıcı oldu ve bu birlikteliğin ilk ürünü, New York mafyasının alt düzeylerinde kendilerine yer bulmaya çalışan iki İtalyan asıllı sokak kabadayısının (De Niro ve Harvey Keitel) öykülerinin çarpıcı bir şekilde anlatıldığı "Mean Streets" filmi oldu. De Niro, bu filmdeki başarılı oyunculuğu sayesinde, Francis Ford Coppola'nın "The Godfather Part II" ("BABA-2") filminde, mafya babası "Don Carleone"nin gençlik yıllarını canlandırarak, "En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu" Oscarı'nı kazanmayı başardı (1974). 1976 yılında, Scorsese'nin "Taxi Driver"ındaki ("Taksi Şoförü") unutulmaz "Travis Bickle" rolüyle adını sinema yıldızlarının arasına yazdırdı.

Birbirinden ünlü yönetmenlerin ses getiren filmlerindeki başrolleriyle kariyerini sürdüren Robert De Niro'ya "En İyi Erkek Oyuncu" Oscarı'nı getiren film ise orta siklet boks şampiyonlarından Jake La Motta'nın fırtınalı yaşam öyküsünün anlatıldığı, 1980 yapımı "Raging Bull" ("Kızgın Boğa") filmi oldu. Scorsese'nin yönettiği bu filmde rolün hakkını verebilmek için yaklaşık 30 kilo almaktan çekinmeyen aktör, olağanüstü bir performansa imza attı. Oyunculuk kariyeri boyunca canlandırdığı sert karakterlerle anılan Robert De Niro, komik ve eğlenceli karakterlere hayat verdiği filmlerle de adeta oyunculuk dersi verdi ve "Geceyarısı Avı" ("Midnight Run", 1988), "Anlatamadım mı?" ("Analyze That", 2002) ve "Zor Baba ve Dünür" ("Meet the Fockers", 2004) gibi filmleriyle komedi izleyicisinin de kalbini fethetti.

Meslek hayatı boyunca özel yaşamıyla gündeme gelmemeye çalışan De Niro, yaklaşık 20 yıldır Grace Hightower ile evli. Farklı evliliklerinden altı çocuğu olan Robert De Niro'nun dört de torunu var.

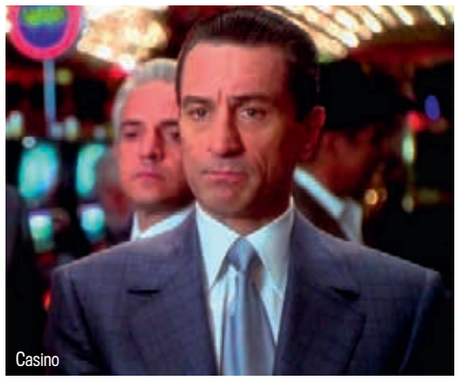
Casino

Midnight Run
(Gece Yarısı Avı)

Limitsiz
(Limitless)

2015 yılında gösterime giren **"The Intern"** ("Stajyer") filminde De Niro'ya genç ve başarılı oyuncu Anne Hathaway eşlik etti. Hathaway, film sonrasında verdiği röportajlarında Robert De Niro ile çalışmaktan aldığı keyfi ve gururu defalarca kez vurguladı.

Sylvester Stallone ve Robert De Niro'nun başrollerini paylaştığı 2013 yapımı **"Grudge Match"** ("Hesaplaşma Zamanı"), emekliye ayrılmak üzere olan iki boksörün son maçlarını konu alıyordu.

Peki, siz New York'ta garsonluk yaptığınız günlerden neler hatırlıyorsunuz?
O dönem her oyuncu gibi oyunculuktan para kazanmayı iple çekiyordum. Başlangıçta amacım düzenli bir iş bulmak ve faturalarımı nasıl ödeyeceğimi düşünmemekti. Geri kalan her şey piyango oldu.

Para kazandığınız ilk işiniz hangisiydi?
Yanlış hatırlamıyorsam Brian De Palma'nın yönettiği "The Wedding Party" (1969) filmiydi. Sadece 19 yaşındaydım ve çeki bozdurmak için annemin gelip imza atması gerekmişti. Sanırım film için 50 dolar almıştım.

Bugün sahip olduğunuz başarıya ve yıldızlık mertebesine ulaşmayı hayal ettiğiniz olmuş muydu?
Yeteneğim konusunda kendime güvenim vardı ve bu iş için çok çaba gösterdim. Çalışmaya devam edebildiğim ve bir sonraki işimi ne zaman alacağım konusunda endişeli zamanlar yaşamadığım için şanslıydım. Doğru zamanda doğru yerdeydim ve gerisi geldi.

Canlandırdığınız roller ya da çektiğiniz filmlerden memnun olmadığınız dönemler oldu mu?
Bazen daha fazlasını yapabileceğinizi düşündüğünüz dönemler oluyor. Bu tip işlerde her zaman biraz kaygı vardır. Ama yaşadığınız sürece mutlaka bir şeylerle ilgili kaygı duyuyorsunuz.

Tüm kariyerinizi düşündüğünüzde en çok neyle gurur duyuyorsunuz?
Bilemiyorum, hâlâ ortalıkta olmamla olabilir (gülüyor). Sırada beni neyin beklediğini ve işlerin nasıl gideceğini hiçbir zaman bilemedim. Hâlâ buralarda bulunduğum, sağlıklı olduğum ve çalışmaya devam edebildiğim için çok mutluyum, hepsi bu!

YUVARLANMAKTAN *VAZGEÇMEYEN* TAŞLAR!

TARİHE MEYDAN OKUYAN THE ROLLING STONES, YARIM ASIRI DEVİRİP 60'INCI YIL DÖNÜMÜNÜ KUTLAMAYA BİRKAÇ YIL KALA, YİNE ADINA YAKIŞIR OLAYLARLA SAHNEDE.

YAZI: GÖKHAN PAMUK

Ekibin son yıllardaki inişli çıkışlı ama en dibi boyladığında bile bir yolunu bulup kendini dirilten evriminde, 2016'nın payına düşen –şimdilik– üç büyük olaya tanığız: İlki, Mart ayında, Latin Amerika turnesinin bir ayağı olarak Küba'da, yaklaşık yarım milyon kişiye verdikleri dev halk konseri. Yıllarca rock müziğin "sakıncalı" olduğu ülkede "Havana Moon" adıyla filme de dönüşen konser, hem kendilerinin hem de Küba tarihinin unutulmayacakları arasında şimdiden yerini almış durumda.

The Rolling Stones kronolojisinde 2016'nın ikinci büyük olayı, Nisan ayında "Exhibitionism" adıyla Londra Saatchi Galerisi'nde açılan ve ekibin uzun soluklu geçmişine paralel, sayısız "memorabilia"yla, ses kayıtlarıyla, üç boyutlu görüntülerle desteklenen dev sergi. Konu The Rolling Stones olunca, ölçeğin yine "dev" olması kaçınılmaz... Saatchi titizliği ve görkemiyle yaklaşık 2000 metrekareye yayılan sergi, sadece hatıra eşyalarına adanmış değil; kendi enstrümanlarıyla, interaktif miks konsoluyla, sergi için yeniden yarattıkları gerçek kayıt stüdyosuyla zenginleşiyor, gelmiş geçmiş en büyük rock gruplarından birinin ruhuna tanıklık etme imkânı veriyor.

STORY OF THE STONES
30 Original Greats by the Rolling Stones
THE ROLLING STONES
ROCK ECHOES
Some Girls
GEORGIE Girl
FREEDOM
IMAGINATION
Some GIRLS
RELAXED CURL

60'INCI YILA DOĞRU KISA BİR THE ROLLING STONES KRONOLOJİSİ

• 12 Temmuz 1962 – The Rolling Stones, ilk konserini Londra – Marquee Club'da verir.

• 28 Nisan 1963 – Andrew Oldham ve Eric Easton, bir süredir adını duydukları The Rolling Stones grubunu izlemek üzere Richmond'a gider ve "Birkaç aya kalmadan, Beatles'in yaptığı ne varsa insanlar tam aksini duymak isteyecek" diyerek grubun menajerliğini kapar.

• 7 Temmuz 1963 – Bir Chuck Berry cover'ı olan ilk 45'likleri "Come On" yayınlanır.

• 1 Kasım 1963 – İkinci 45'likleri, tuhaftır ki bir Lennon/McCartney bestesi olan "I Wanna Be Your Man"dir.

• 16 Nisan 1964 – İlk albümleri "The Rolling Stones" Britanya adasında sessiz ama hızla artan bir ilgiyle listelerde yerini alır.

• 20 Ağustos 1965 – Yeryüzünü fethettikleri ilk büyük hit "(I Can't Get No) Satisfaction" yayınlanır ve Atlantik'in iki yakasında birden bir numaraya yükselen ilk 45'likleri olur.

• 13 Mayıs 1966 – Brian Jones'un sitarı sağolsun, Ortadoğu esintili "Paint It Black", grubun en aykırı klasiklerinden biridir ve yine Amerika ve İngiltere başta olmak üzere dünya çapında sayısız listenin tepesine oturur.

• 28 Ocak 1967 – "Let's Spend The Night Together" 45'liği, çıkışının ardından bu sefer adıyla sansasyon yaratır. Ed Sullivan'ın unutulmaz TV şovuna konuk olan ekip, şarkıyı "Let's Spend Some Time Together" olarak söylemek zorunda bırakılır; "Geceyi birlikte geçirelim", bir anda "Birlikte biraz zaman geçirelim" oluvermiştir.

• 8 Aralık 1967 – Altıncı albümleri "Their Satanic Majesties Request", Beatles'in "Sergeant Pepper's..." albümünden birkaç ay sonra çıkar ve onun gölgesinde kalmaktan kurtulamaz. Ama Beatles, albüm adı ve şarkı sırasının bütün dünyadaki basımlarda aynı olmasını şart koşar; The Rolling Stones da bu albümden itibaren aynı şeyi talep eder. Amerika ve İngiltere'de farklı içerikle, farklı isimlerle yayınlanan albümler, o tarihten itibaren "hizaya girer".

• 25 Mayıs 1968 – Bir başka The Rolling Stones klasiği, "Jumpin Jack Flash" yayınlanır.

• 1 Eylül 1968 – Mick Jagger, sinemada da boy göstermek üzere "Performance" filminin çekimlerine başlar.

• 8 Haziran 1969 – Ekibin en ayrık elemanı Brian Jones, gruptan ayrıldığını ilan eder ve yerine Mick Taylor geçer.

• 3 Temmuz 1969 – Brian Jones, evinin havuzunda ölü bulunur.

• 5 Aralık 1969 – Vietnam Savaşı'na karşı yazılmış belki de en epik şarkı "Gimme Shelter" ile açılan "Let It Bleed" albümü yayınlanır.

• 23 Nisan 1971 – "Sticky Fingers", kendi plak şirketleri "Rolling Stones Records"tan çıkan ilk albüm olur. Fermuarlı kapağı ve erotik içeriğiyle ekip yine dünyanın dilindedir.

• 8 Ekim 1971 – Rolling Stones Records, bu sefer kendilerinin değil, Brian Jones'un kaydettiği bir plağı yayınlar. "Brian Jones Presents the Pipes of Pan at Joujouka" adındaki albüm, Faslı müzisyenlerin neredeyse trans halindeki performanslarının kaydından ibarettir, Jones da sadece kayıt yapmıştır ama "dünya müziği"ne dair en çarpıcı albümlerden biri olarak tarihte yerini alır.

• 12 Mayıs 1972 – The Rolling Stones'un altın çağı sayılan 1968/1972 döneminin kapanış albümü "Exile On Main Street" yayınlanır. "Rocks Off" veya "Tumbling Dice" gibi hitlerle taçlanan albüm, ilk "double" stüdyo albümleridir aynı zamanda.

• 1 Eylül 1973 – Hemen bir gün önce yayınlanan "Goats Head Soup" albümünün üzerine The Rolling Stones'un yeni Avrupa turnesi başlar. İlk konser Viyana'dadır ve seyirciler arasında Sovyetler Birliği Kültür Bakanı Yuri Kurinoff da bulunmaktadır.

• 5 Haziran 1975 – Daily Mirror haberine göre, Sovyetler Birliği'nde telif yasası değişmiştir ve The Rolling Stones, orada yayınlanan albümleri için telif alacaktır. O güne kadar böyle bir ödeme kimseye yapılmamıştır.

• 20 Nisan 1976 – Yeni albümleri "Black And Blue", ekibin parıltısının sönmeye başladığına dair eleştirilerle karşılanır.

Konserleri yine her gittikleri şehirde olay yaratmaya devam eder ama albüm, listelerde eski hızı yakalayamaz.

• 4/5 Mayıs 1977 – Toronto'nun en gözde kulübü El Mocambo'da sahne alan ekibin ziyaretçileri arasında o anki Kanada Başbakanı'nın eşi Margaret Trudeau da vardır. Daha sonra ekiple birlikte otele gitmekten çekinmeyen Trudeau, beklendiği gibi bir skandala yol açar. Ertesi gün New York'a doğru yola çıkan ekibin peşinden gitmesi ise dönemin tabloidlerinde başköşeye yerleşir. Sonradan anlaşılacaktır ki Ronnie Wood ile arasında olanlar, söylentilerden fazlasıdır. (Trudeau'nun en büyük oğlu Justin'in şu anki Kanada Başbakanı olduğunu da notlarımıza ekleyelim.)

• 10 Mayıs 1978 – 70'li yılların sonlarına doğru parıltısı iyice azalan ekip, "Miss You" 45'liğini yayınlar ve artık sadece stadyumların değil, diskoların da gözdesi olacaklarının işaretini verir.

• 1 Haziran 1978 – "Some Girls" albümü yayınlanır ve kapakta resimleri izinsiz kullanılan "kızlar", dava tehditleriyle ekibin başını ağrıtır.

• 26 Haziran 1980 – "Emotional Rescue" albümleri yayınlanır ve grup daha önce de işaretini verdikleri gibi, sadece rock dünyasının değil, renkli gece kulüplerinin de gözdesi olur.

• 18 Ağustos 1981 – 80'li yılların ritmine kolayca ayak uyduran ekibin yeni albümü "Tattoo You" adını taşır.

• 1 Haziran 1982 – "Still Life", The Rolling Stones tarihi için vasat bir konser albümüdür ama yine de ekibin son turnesinden çarpıcı bir kesit sunar.

• 7 Kasım 1983 – "Undercover" albümü, ilk hiti "Undercover Of The Night" sayesinde büyük bir heyecanla karşılanır. Ancak Jagger – Richards çatışmaları iyice artmış ve grubun sonunun geldiği söylentileri artık ayyuka çıkmıştır.

• 6 Mayıs 1984 – Mick Jagger, Michael Jackson ile "State Of Shock" düetini kaydetmeye başlar.

• 14 Şubat 1985 – Mick Jagger, ilk solo 45'liği "Just Another Night" ı yayınlar. Bir hafta içinde de ilk albümü "She's The Boss" raflarda yerini alır. Albümün kendisi değilse bile yıllar sonra Keith Richards'ın albüm üzerine söyledikleri unutulmaz: "Tıpkı (Hitler'in) 'Kavgam' kitabı gibi; herkesin evinde bir tane bulunur ama kimse dinlemez".

• 26 Şubat 1986 – Ufuktaki "Dirty Works" albümünün müjdecisi, "Harlem Shuffle" 45'liği olur. Ekibin yıllar sonra ilk defa bir "cover" şarkıyla çıkagelmesi hayal kırıklığı yaratsa da klasik Stones gözdelerine birini daha ekler.

• 3 Ekim 1988 – Nihayet Keith Richards ilk solo albümü "Talk Is Cheap" ile kendi bayrağını açar.

• 29 Ağustos 1989 – "Rock and Roll Hall of Fame"e aday gösterilmelerinin ardından ilk albümleri "Steel Wheels" olur. Özellikle konserlerle öne çıkan The Rolling Stones, artık dünyanın en büyük sahne gruplarından biri, hatta çoğu zaman ilkidir.

• 11 Temmuz 1994 – "Voodoo Lounge", beş yıllık bir aradan sonraki ilk albümleridir ve 90'lı yıllarla birlikte "az ama öz albüm" dönemi başlamıştır. Albümün turnesi, dünyanın o ana kadar gördüğü en büyük hasılatı yapar.

• 19 Eylül 1998 – Yaklaşık bir yıl önce çıkan "Bridges To Babylon", ekibin 90'lardaki son albümüdür. Ancak turnesi yine çok başarılı geçer ve turnenin kapanış konseri, İstanbul'dadır. Kendileri için muhtemelen "olağan" fakat Ali Sami Yen Stadı'ndaki hayranları için unutulmaz bir gece olur.

• 6 Eylül 2005 – The Rolling Stones imzalı – şimdilik – son stüdyo albümü "A Bigger Bang" yayınlanır. "Albümün ilk hiti "Sweet Neo Con", yeni Amerikan muhafazakârlığının bir eleştirisidir.

• 25 Ekim 2012 – Resmi olarak 50. yaşını kutlayan ekip, Paris'te yeni turneleri "50 & Counting..."in açılışını yapar.

• 2016 – "50 & Counting..." sonrası muhtelif konserlerle ve toplama albümlerle bugüne uzanan "Keith, Mick, Charlie ve Ron" dörtlüsü, The Rolling Stones efsanesini yaşları elverdiğince devam ettirmeye kararlıdır. Sonbaharda yeni albümün geleceği haberini de eklersek, 2016'nın yine sürprizlerle dolu bir Stones yılı olacağına kesin gözüyle bakılabilir.

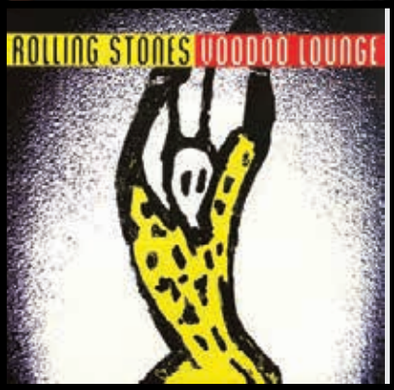

(Soldan sağa) Mick Jagger, Charlie Watts, Keith Richards, Brian Jones, Bill Wyman

Keith Richards'a göre, 1960'lı yılların başlarında bir araya gelip bir gruba dönüştüklerinde, hedefleri Britanya'nın en iyi rhythm'n blues grubu olmaktı. Kendi şarkılarını yazmak gibi bir hedefleri yoktu.

Müziğinin yanında, ekibin görsel zenginliği de malûm. Sahne şovlarından kostümlere, albüm kapaklarından sansasyonel posterlere... Bu noktada, sergide bolca yer verdikleri albüm kapakları için bir parantez açmak şart. "Sticky Fingers" albümünün kapağındaki Andy Warhol katkılı gerçek fermuarı kim unutabilir? Fermuar yüzünden plakları istifleme konusunda sorun yaşayan plakçıların hikâyeleri hâlâ anlatılır. (Bu arada, dudak/dil şeklindeki klasik Stones logosunun ilk bu albümde kullanıldığını da ekleyelim) Aynı şekilde "Some Girls" albümünün delikli, oynar "baş"lı kapağı da Stones tarihinde önemli bir yere sahip. Renkli tasarımı bir yana, dönemin kimi şöhretlerine ait resimlerin izinsiz kullanılması nedeni ile karşılaştıkları dava tehditleri yüzünden albümün sonraki baskıları daha "temkinli".

BEATLES'A TEŞEKKÜR

En "psychedelic" albümleri sayılan "Their Satanic Majesties Request", yine unutulmaz kapaklı albümlerine bir başka örnek. Lentiküler ya da sağa sola oynatınca farklı görüntüler veren kapağı artık üretmek mümkün değil. Tekrar baskıya imkan veren ana materyal, bir daha üretilmemek üzere imha edilmiş durumda. Yenisi yapılabilecekse de, orijinal olmayacağının bilinciyle, şimdiye kadar buna yeltenen kimse yok. Albüme dair bir küçük not da, dört Beatles üyesinin resimlerinin, kapağın bir köşesine gizlenmiş olması. "Sgt. Pepper's..." albümündeki "Welcome the The Rolling Stones"a karşılık bir teşekkür.

"Exhibitionism"e geri dönersek, serginin en çarpıcı "malzemesi" ise ekibin 1962'de Edith Grove'da birlikte oturdukları evin şaşırtıcı benzerlikteki replikası. Rock tarihinin şekillendiği yuvalardan birine odaklanmış belki de en büyük mercek.

The Rolling Stones üzerine bugüne kadar düzenlenmiş ve muhtemelen düzenlenebilecek en kapsamlı sergi diye karşılanan "Exhibitionism", 4 Eylül'de kapandı. Kasım'dan itibaren serginin ev sahipliğini The Rolling Stones'un ikinci "başkenti" olarak New York devralıyor.

2016'nın The Rolling Stones takvimine eklediği üçüncü önemli olay da ekibin Haziran ayında çıkan "Totally Stripped" isimli albümü. Daha önce 1995'te "Stripped" adıyla yayınlanan albümün daha genişletilmiş, DVD ile desteklenmiş versiyonu. Önceki albümün izinde, yine aynı küçük konser salonlarında kayda aldıkları veya kimi eski şarkılarını stüdyoda yeniden akustik olarak yorumladıkları, hatırı sayılır bir geçmiş zaman kesiti.

KENDİ EFSANESİNİ YARATAN GRUP

The Rolling Stones'un geçmişine gelince... Hayranlarının veya eski toprak bir rock severin neredeyse ezbere bildiği The Rolling Stones, köşebaşlarını herhalde tekrar etmeye gerek yok. Muddy Waters'in "Rollin' Stone"undan ilham aldığı isimle 1962 yılında yola çıkan, rock'n roll tarihine paralel kendi evrenini, kendi efsanesini yaratan bir grup.

Yine de o köşebaşlarının içinde en çarpıcı efsaneyi atlamayalım: Keith Richards'a göre, 1960'lı yılların başlarında biraraya gelip bir gruba dönüştüklerinde, hedefleri Britanya'nın en iyi rhythm'n blues grubu olmaktı. Kendi şarkılarını yazmak gibi bir hedefleri yoktu. Yaptıkları, var olanları bulup keşfedip en iyi şekilde yorumlamaktı... Neyse ki menejerleri Andrew Oldham, artık daha fazla "cover"ı yapılacak şarkı kalmayınca, Mick Jagger ve Keith Richards'ı bir odaya (hatta mutfağa) kilitlemeyi akıl etti. Kendi şarkılarını yazana kadar oradan çıkmalarına izin vermedi. Sonuç, "As Tears Go By" ile başlayan, çoğu Jagger/Richards imzalı ama Stones harmanlı yüzlerce rock kitabesi, 20'yi aşkın stüdyo albümü, ölçülmesi mümkün olmayan, özellikle 1970'li yıllar boyunca geometrik artan bir "etki" alanı... Bu hikayenin bir de Mick Jagger versiyonu var ki, onda mutfağa kilitleme olayı sadece "fikir"den ibaret.

Ortaya çıkan şarkı ise "It Should Be You" ama Oldham'ın baskısı ve bunun kendileri için çığır açan bir gelişme olduğu konusunda o da hemfikir.

Özetle bugünün tınılarına şekil veren, rock tarihinden süzülüp gelen ne varsa, hamurunda mutlaka The Rolling Stones mayası var; olmaya da devam edecek.

Son sözümüz, yine Keith Richards'dan gelsin: "Bugünlerde herkes rock'dan bahsediyor. Roll'u hatırlayan yok". Çoğu hayranı için The Rolling Stones'un sırrı da burada saklı.

İNSAN YAPIMI AKIL: YAPAY ZEKÂ

BİLİM KURGU ESERLERİNİN BİZİ AŞINA KILDIĞI VE ÜZERİNDE ÇILGINCA ÇALIŞMALARIN DEVAM ETTİĞİ BİR ALAN VAR: YAPAY ZEKÂ! KİMİNE GÖRE İNSANLIĞIN MAKİNELERE TESLİM OLMUŞ GELECEĞİ, KİMİNE GÖRE İNSANLIĞIN İYİLİĞİ İÇİN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR... HANGİSİ GERÇEĞİMİZ OLACAK, BİLMİYORUZ!

YAZI: ZEKİYE YARAŞ MERİÇ

Dünya üzerindeki insanların büyük bir çoğunluğu yapay zekâ ile ilk olarak bir film sayesinde tanıştı: "2001: Uzay Macerası" (2001: A Space Odyssey)... Stanley Kubrick'in yönettiği 1968 tarihli bu filmin başrollerinden birindeki HAL 9000 adı verilen zeki makineyle birlikte "geleceğe hâkim olacak makineler" tartışması da başladı. Aslında bu, epeydir üzerinde çalışılan bir konuydu ama kitleler bu kavramla daha yeni tanışıyordu. Gündeme giren bir tartışma konusu daha vardı: Artificial Intelligence (kısaca AI) ya da yapay zekâ neydi?

California Üniversitesi öğretim görevlilerinden Stuart Russell ve Google'ın araştırma yönetmeni Peter Norvig'e göre yapay zekâyı dört ana kategoride incelemek mümkün.

- *İnsan gibi düşünen makineler,*
- *İnsan gibi davranan makineler,*
- *Mantıklı düşünen makineler,*
- *Mantıklı davranan makineler...*

New York Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Profesörü Ernest Davis ise bu ana kategoriler arasındaki farkın fazlasıyla homojen olduğunu, kolayca anlaşılamayacağını belirterek bilgisayar programı AlphaGo'yu örnek veriyor. AlphaGo, dünyada milyonlarca kişinin adeta bağımlısı olduğu strateji oyunu Go'yu oynayan bir program. IBM'in, Dünya Satranç Şampiyonu Garry Kasparov'la satranç oynayan Deep Blue ve Deeper Blue'suna benzetilebilir ancak farkı şu: AlphaGo, Dünya Go Şampiyonu'nu üç maçta da yenmeyi başardı! AlphaGo mantığını kullanmıştı ama asla insan gibi düşünüp davranmamıştı. Çünkü belli kalıpları kullanarak mantığın emrettiği bütün olasılıkları devreye sokan bir makinenin illa ki insan gibi düşünmesi gerekmiyordu.

SINGULARITY SONUMUZ OLABİLİR Mİ?

Singularity'yi Türkçe'de tek bir kelimeyle açıklamak imkânsız gibi bir şey. Fizik, matematik, bilgisayar bilimleri ve sosyal bilimler için farklı anlamları var. Kabaca olağanüstülük, benzersizlik, biricik olma durumu ya da gerçekleşmesiyle artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığı gelişme denebilir. Örneğin ateşin bulunması bir "singularity" ya da Amerika'nın keşfi bir "singularity". Bilgisayar bilimleri terminolojisinde ise son derece farklı bir anlamı var.

Singularity (ya da tam ifadesiyle technological singularity) varsayıma dayalı bir gelişme ve insanoğlunun deha seviyesinde bir yapay zekâ oluşturmasından sonra gerçekleşebilecek. Yapay zekâ yazılımının yüklendiği makine, teorik olarak kendini sürekli yenileme ve güncelleme becerisine sahip olacak. Bunu yaparken devamlı öğrenecek, kendini zihnen geliştirecek ve bütün bunları da insanoğlunun yardımı olmaksızın yerine getirecek. Tahmin edilen o ki, kendini sürekli yenileme, güncelleme, öğrendiklerini çoğaltma katsayısı giderek artacak ve kontrolden çıkan bu bilgi birikimi patlaması, "akıllı" olarak adlandırılan tüm bilgi işlem temelli cihazlara yayılmaya başlayacak. Sonuçta makinelerin sahip olduğu bilgi, tüm insanlığın sahip olduğu ortak bilişsel kapasiteyi kat be kat aşacak; daha da önemlisi makinelerin bilgi edinme sürekliliği insan tarafından kontrol edilebilir olmaktan çıkacak. Ürkütücü yanı ise şu: Bu tümel akıl her ne kadar insan tarafından meydana getirilmiş olsa da tüm bilgi işlem temelli ve akıllı cihazlarla ortak bir akıl gibi hareket etmeye başlayacak. O noktada insan aklından geçebilecek her şeyi öngörme kapasitesine de sahip olacağı için, insanın evrimsel üstünlüğünü sonlandırabilecek, hatta isterse bizi yeryüzünden silebilecek!

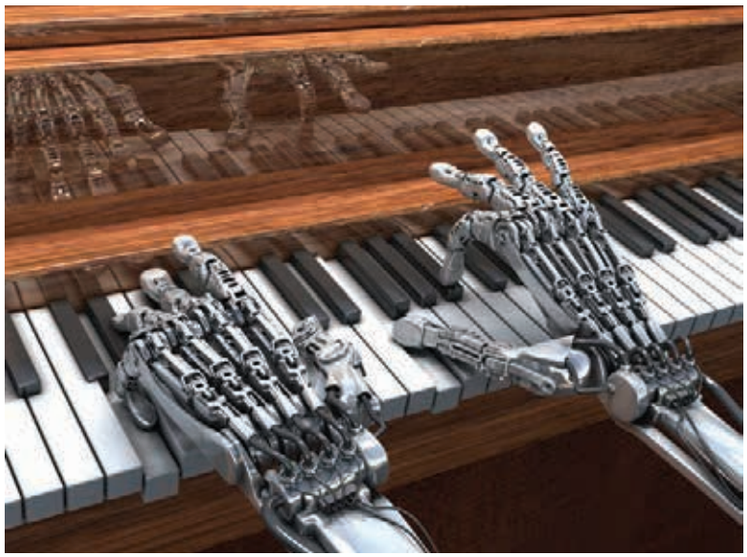

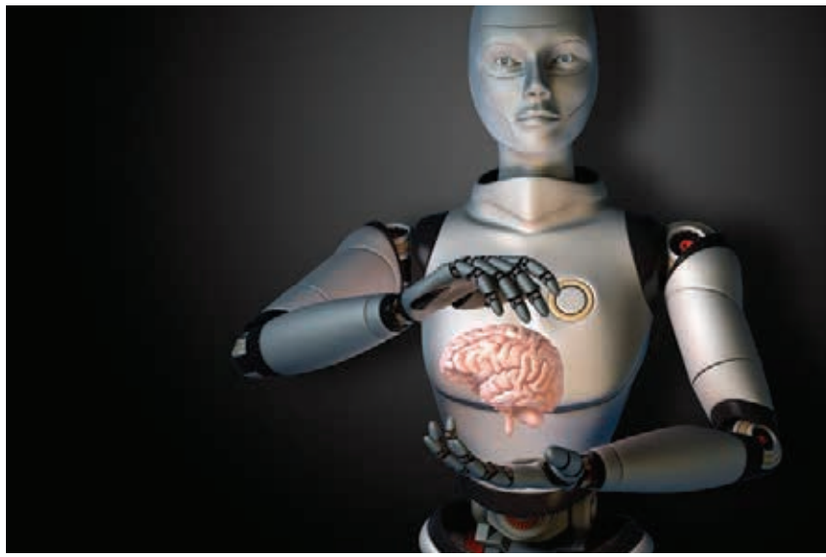

New York Üniversitesi Psikoloji Profesörü Gary Marcus'a göre bilgisayarların algılama konusunda yaşadığı en büyük zorluk, sağduyudan yoksun olmaları.

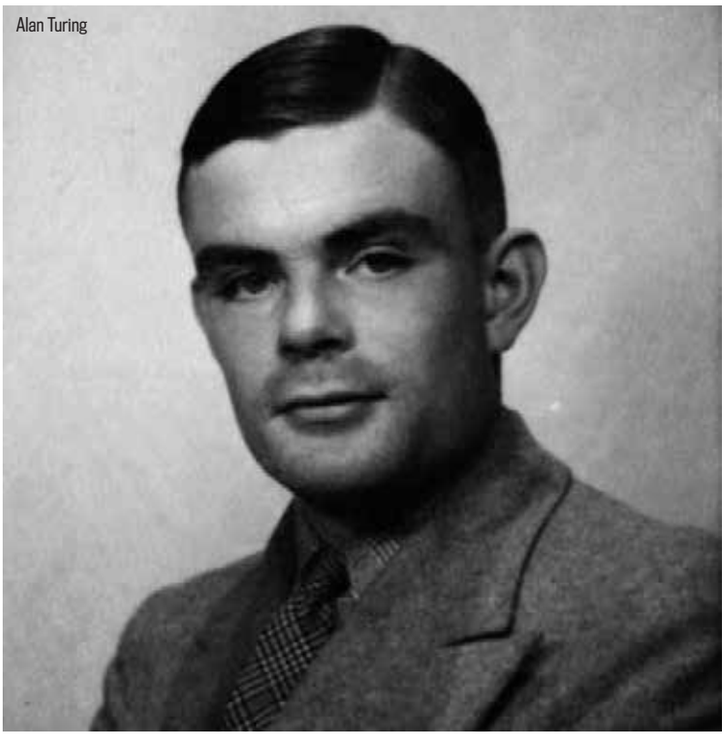
Alan Turing

Öte yandan insanların düşünmeden hatta refleks olarak yerine getirdiği bazı davranışları, konuşmaları, duygusal gel-gitleri de bir robota yüklemek neredeyse imkânsızdı. Davis; görmek, ana dilini kullanmak ve bu dili anlamak, beden dilini kullanmak gibi bir takım insana özel davranışları bilgisayarlarda programlamanın son derece zor olduğuna dikkat çekiyor. Özetle mesele, bir robotun insan gibi davranabilmesi için gereken yottabayt'larca verinin kaplayacağı alan!

SAĞDUYU EKSİKLİĞİ

New York Üniversitesi Psikoloji Profesörü Gary Marcus'a göre bilgisayarların algılama konusunda yaşadığı en büyük zorluk, sağduyudan yoksun olmaları. Marcus konuyu şöyle açıklıyor: "Garson olarak çalışan bir robot, müşteriden aldığı içki siparişinin ne olduğunu anlar ve bir kadeh alıp içkiyi kadehe döker. Diyelim bu kadehin içine bir sinek düşmüş olsun. Robot, sineği kadehten çıkarıp içkiyi müşteriye uzatmaz; sinekle birlikte uzatır. Çünkü kadehe düşen sinek robotu ilgilendiren bir şey değildir. Bu, ancak insana özgü bir sağduyudur!"

Aslında IBM'in Watson'ı buna iyi bir örnek... 2011'de canlı yayınlanan Riziko yarışma programında devasa veri tabanıyla, program tarihinin en çok para ödülü kazanan iki yarışmacısını geride bırakan Watson; soruları cevaplarken sabit diske depolanan dört terabaytlık içeriğin yanı sıra Wikipedia'nın tüm metinlerini kapsayan 200 milyon sayfayı da internete bağlanmadan tarayabilmiş ve 1 milyon dolar kazanmıştı. Ancak Watson'ın bir kusuru vardı: Onunla karşılıklı oturup nereye varacağı bilinmeyen bir muhabbete dalamıyordunuz. Çünkü Watson, insana has bir "sohbetin" üstesinden gelemiyordu. Şurası kesin: Yapay zekâ pek çok işi, tıpkı insanlar gibi engin bir bilgi dağarcığı kullanarak yerine getiriyor ama bilgisayar teknolojileri üzerinde çalışanlar, biz insanların yapay zekâdan beklediklerini tam olarak karşılayamıyor. Yani bizler Star Wars'taki C-3PO beklentisi içindeyken, bilim insanları ihtiyaçları tahmin ve temin eden dijital yardımcılar peşinde...

ALAN TURING VE TURING TESTİ

Bilgisayar bilimlerinin öncüsü, mantık, matematik, teorik biyoloji uzmanı ve kriptolog Alan Turing, sadece bugün bilgisayar dediğimiz sistemin değil, yapay zekâ kavramının da öncüsü... 1949 yılında kaleme aldığı "Bilgisayar Mekanizması ve Zekâ" başlıklı makalesinde yapay zekâyı ilk kez gündeme getiren Turing, bir makinenin "akıllı" sayılabilmesi için gereken standartları belirleyen bir deney tasarlar. "Turing Testi" adı verilen bu işleme göre bir insan ve bir makine iki ayrı bölmeye yerleştirilir. İnsan, makine ile iletişime geçer. Eğer bu iletişim sonucunda insan, karşısındakinin makine olduğunu anlamazsa, makine testi geçmiş kabul edilir ve bu da makinenin düşünme yetisine sahip olduğunu kanıtlar. Günümüzde kullanılan ve internetteki kullanıcıların insan mı yoksa makine mi olduğunu anlamaya yarayan CAPTCHA (İnsan ve Bilgisayar Ayrımı Amaçlı Tam Otomatik Genel Turing Testi) uygulaması da Turing Testi'ne dayanır.

Peki, akıllı makineler dostumuz mu olacak yoksa düşmanımız mı? Bu soru, yapay zekâ ile yaşıt sayılır ve net bir cevabı da yok. Fütürist Ray Kurzweil'in tahminleri epey karamsar. Kurzweil'e göre 2045 yılı civarında "teknolojik tekillik" olarak tanımlayabileceğimiz "singularity" gerçekleşecek. Bir grup uzman ise farklı bir gerçeğe dikkat çekiyor: İnsanoğlu, yapay zekânın hâkim olacağı o gelecek için bugünden hiçbir hazırlık yapmıyor, önlem almıyor! Örneğin İngiliz fizikçi ve evrenbilimci Stephen Hawking'in, yazıyı sese dönüştüren sistem aracılığıyla BBC'de söylediği gibi "Yapay zekânın sınırsız gelişimi, insan ırkının sonunu getirecek ve biz buna hazırlıklı değiliz". Adını son olarak Mars gezegeninin kolonileşmesinde uzay taşımacılığının maliyetini düşürme hedefiyle kurduğu SpaceX'le duyuran Elon Musk daha da karamsar: "Yapay zekâ, insanlık için var olan en büyük tehdit; son derece dikkatli olmalıyız. Nükleer tehditten bile tehlikeli olabilir" diyor.

NE KADAR ZEKİ OLMALILAR?

Yine işin içinden bir isim, Massachusetts merkezli yazılım firması Nuance Communications'ın başındaki Charlie Ortiz aynı görüşte değil: "Makinelerin insandan daha akıllı olacağı bir gelecek düşünemiyorum. Öyle bir şey olsa bile ilk iş bizi yok etmezler herhalde. Zaten bilgisayarların bu aşamaya gelebilmesi için yapılması gereken çok iş var" diyor. 2011'de icat ettiği "Google Brain" projesiyle Silikon Vadisi'nde epey yankı uyandıran ve Stanford Üniversitesi'nde yapay zekâ araştırmaları yürüten Andrew Ng de aynı fikirde: "Bence teknolojik tekillikten (singularity) hâlihazırda çok çok uzaktayız çünkü günümüzün yapay zekâ araştırmacılarının hiçbiri bu alanda yoğunlaşmış değil" diyor. New York Üniversitesi'nde görevli kavramsal psikolog Gary Marcus da Ng gibi düşünüyor: "Makinelerin insan zekâsını yakalayacağı bir noktanın yakınında bile olduğumuzu sanmıyorum. Bence bu konuda hâlâ bölük pörçük ilerleme kaydediyoruz, bir devamlılık sergilemiyoruz."

Bilim insanları yapay zekânın savaşların kökünü kazıyacağını, hastalıkları hatta yoksulluğu dünya üzerinden sileceğini savunurken akıllı makinelerin insanlık tarihindeki en büyük, en önemli ama aynı zamanda insan elinden çıkma en son başarı olabileceğine de dikkat çekiyor. Farklı bir ifadeyle "teknolojik tekillik" insanın başına gelebilecek ya en iyi şey ya da en kötü şey olabilir. Nedeni açık: Yapay zekânın kısa vadedeki etkileri onu kontrol edene bağlı olacak. Uzun vadedeki etkilerini ise yapay zekânın kontrol edilip edilemeyeceği belirleyecek!

Ümit Burnu, Güney Afrika

YOK OLMADAN GÖRÜN!

UNESCO'NUN RAPORU DÜNYA TURİZM BASINI VE SOSYAL MEDYADA YANKI BULDU. GENEL TAVSİYE ŞU YÖNDE: "DÜNYA KÜLTÜR MİRASI LİSTESİ'NDEKİ BAZI ESERLER GÜN BE GÜN YOK OLUYOR. BURALARI GÖRMEK İÇİN ACELE EDİN!"

YAZI: ZEKİYE YARAŞ MERİÇ

Küresel iklim değişikliği sadece insanların değil, tarihi ve kültürel değerlerin de düşmanı. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı UNESCO'nun Haziran ayı başında yayınladığı rapor, bu gerçeği bir kez daha gözler önüne serdi. Raporda, küresel iklim değişikliği ve buna bağlı nedenlerle "Dünya Kültür Mirası Listesi"nde yer alan pek çok simge eserin; tarihi, turistik ve doğal ziyaret noktasının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğuna dikkat çekildi.

Belki sizin de aklınıza ilk anda "İklim değişikliği ile Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan eserlerin, ziyaret noktalarının ne ilgisi var?" gibi bir soru gelmiş olabilir. UNESCO'nun 108 sayfalık raporu ise konuyu hemen her yönüyle açıklıyor. Söz konusu rapora göre atmosferde giderek artan sera gazı ve karbondioksit oranı son 80 bin yılın en üst seviyesinde. Bu arada dünyadaki sıcaklık da 1880'den bu yana 1°C yükselmiş bulunuyor. Bu gelişmelerin her ikisi de dünya üzerindeki benzersiz tarihi ve kültürel mirası yok etmeye yeterli çünkü hemen tüm olumsuzluklar birbirine bağlı olarak gelişiyor: Soluduğumuz havayla birlikte denizler de ısınıyor, bunun sonucunda buzullar eriyor. Buzulların erimesi denizlerdeki su seviyesini yükseltiyor ve sadece insanların değil tarihi, doğal ve kültürel SİT alanlarının üzerine de asit yağmurları yağıyor.

UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan 1037 nokta var. 10 - 20 Temmuz 2016 tarihleri arasında İstanbul'da yapılan UNESCO Dünya Miras Komitesi 40'ıncı Buluşması'nda ise listeye aralarında Kars'ın Yedi Kapılı Ani Antik Kenti'nin de bulunduğu 12'si kültürel, 6'sı doğal, 3'ü de hem kültürel hem doğal olmak üzere toplamda 21 merkez daha eklendi. Pek çok nokta da listede yer almak üzere sırada... Kimi tarihi bir kent kalıntısı kimi de bir doğa harikası. Bu merkezler sadece iklim değişikliği yüzünden değil, başka sebeplerle de yok olma tehlikesi yaşıyor. Bir kısmı savaşların ya da çatışmaların devam ettiği bölgelerde, bazıları ise kötü turizm politikaları nedeniyle mağdur konumda... Bir kısmı aşırı şehirleşmeye, egzoz gazlarına, çevre kirliliğine, yoğunlaşan nüfus yüzünden bilinçsiz kitlelerin duyarsız davranışlarına, hatta susuzluğa maruz kalıyor.

UNESCO'nun hazırladığı rapora göre 29 ayrı ülkede bulunan 31 doğal ve kültürel Dünya Mirası sadece ve sadece artan hava sıcaklıkları, eriyen buzullar, yükselen denizler, ani hava değişimleri, şiddetlenen kuraklık, fırtınalar ve daha uzun süren hatta kontrol edilemeyen yangınlar nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya... Söz konusu yerler arasında Venedik, Stonehenge, Galapagos Adaları, Güney Afrika'da birbirinden farklı çiçekli bitkilerle kaplı Ümit Burnu, adı denizcilik keşifleriyle birlikte anılan Kolombiya'nın Cartagena kenti, Paskalya Adası hatta Japonya'daki Shiretoko Ulusal Parkı da var.

MERCAN RESİFLERİ, YENİ KALEDONYA:

Batı Pasifik'teki Yeni Kaledonya'nın mercan resifleri, geçtiğimiz yıl beklenmedik şekilde beyazlamaya başladı. Bunun iklim değişikliği kaynaklı olduğu söylense de asıl sebebi tam olarak bilinmiyor. Yeni Kaledonya mercan resiflerinin ekosistem için önemi büyük. 1500 kilometre uzunluğundaki bu resifler aynı zamanda Güney Pasifik'e ait endemik türlerin merkezi konumunda. Buradaki çeşitlilik o kadar fazla ki kaç keşfedilmemiş tür olduğu bir yana, bölgede yaşayan tüm balık çeşitlerinden yalnızca tespit edilenler 1000 civarında. Bunun yanı sıra 600 sünger, 5500'ü aşkın yumuşakça, 5000 kabuklu ve 350'yi aşkın alg türünün yaşadığı da biliniyor. Deniz kuşları ve deniz kaplumbağalarını saymıyoruz bile... Mercan resifleri; nikel madenleri ve hortumları takip eden su baskınları nedeniyle erozyona açık bir bölgede yer alıyor... Haliyle deniz dibinde yoğun tortu da gözleniyor. Öyle ki bazı resifler şimdiden sekiz metrelik tortuyla kaplanmış halde. Endüstriyel, turistik ve denizcilik kaynaklı deniz ve çevre kirliliği de bir başka tehlike. Sonuç olarak şu anda Yeni Kaledonya'daki mercan resiflerinin dörtte biri geri dönülmez şekilde zarar görmüş halde. Geri kalan üçte ikisi de ciddi tehdit altında. Bu arada deniz suyu sıcaklığındaki artışın da özellikle resiflerdeki beyazlamanın sebebi olduğu ve ilerleyen yıllarda tüm resifin bembeyaz olacağı tahmin ediliyor. Kısacası, Yeni Kaledonya mercan resiflerini görmek için çok çok 10 yılınız var!

CARTAGENA, KOLOMBİYA:

Kolombiya'nın Orta Amerika'ya yakın şehirlerinden Cartagena da yok olmadan görülmesi gereken yerler listesinde. Cartagena; limanı, kalesi ve tarihi eserleriyle listede yer alıyor. Havana, San Juan ve Porto Riko ile Karayipler'in en önemli liman kentlerinden biri olan Cartagena, aynı zamanda keşifler devrindeki en önemli deniz yolları üzerinde bulunuyor. Kentin limanı, 16., 17. ve 18. yüzyıl İspanyol donanma mimarisinin elde kalan son ve eksiksiz örneklerinden. Yine Havana, San Juan ve Porto Riko ile birlikte Batı Hint Adaları'na giden deniz yolu üzerinde olması da Cartagena'yı "eşsiz" kılıyor. Küresel iklim değişikliği ise bu tarihi kentin en büyük düşmanı. Giderek yükselen su seviyesi, kenti çevreleyen kalın duvarlı korunaklı kaleyi santim santim sular altına alıyor. Duvarların iç tarafı meydanlar, müzeler, kiliseler ve koloni döneminden kalma binalarla dolu. Kent, 1,4 milyon nüfusa sahip ama her yıl ağırladığı yarım milyon turist ve üç milyon yolcuyla tek başına Kolombiya milli gelirinin yüzde 6'sını karşılıyor. Küresel ısınmanın sadece 2°C derece daha artmasıyla 2040 yılı civarında Cartagena limanında suların 60 cm daha yükseleceği, bu durumun erozyon ve toprak çökmelerine yol açacağı ve kentin sulara gömüleceği belirtiliyor.

GALAPAGOS ADALARI, EKVATOR:

Charles Darwin'in Evrim Teorisi'nde üstlendiği önemli rol nedeniyle adını sıkça duyduğumuz Galapagos Adaları, Ekvator'un 1000 mil açığında yer alan volkanik bir yarımada ve bugün de pek çok benzersiz türe ev sahipliği yapıyor. Galapagos Adaları'nı tehdit eden çevre faktörlerinin başında adaya yönelik turizm patlamasını ve insan eliyle adaya getirilen yaban keçisi, kedi ve büyükbaş hayvanları sayabiliriz. Aynı şekilde adaların endemik bitki sayısı 500 kadarken bugün sadece insan eliyle adaya getirilmiş 700'ü aşkın bitki türü var. İklim değişikliğinin sebep olduğu El Niño gibi kasırgalar da adaları özellikle tehdit ediyor. Bulunduğu bölge Ekvator ve Güney Amerika'dan gelen akıntıların kesişme noktası olduğu için, çevre kirliliğiyle birlikte adanın doğal yaşamı da olumsuz etkileniyor. Özellikle El Niño sonrası Ekvatoral dip akıntılarının önemli ölçüde zayıflamasıyla adadaki canlıların beslenme zinciri de olumsuz etkilendi. Fitoplanktonlar azaldı, bu da küçük balık türlerinin yiyecek bulmak için göç etmesine sebep oldu. Galapagos'un kanatsız hayvanları ise yarı yarıya azaldı. Örneğin deniz iguanalarının yüzde 90'ı, Galapagos penguenlerinin yüzde 75'i ve deniz aslanlarının yüzde 50'si şimdiden yok oldu!

STONEHENGE, İNGİLTERE:

İngiltere'deki Salisbury'nin geçmişi 10 bin yıl önceye kadar uzanıyor. Üzerindeki Stonehenge yapılarının ise 5 ila 4 bin yıl önce dikildiği, bulundukları bölgenin de 10 bin yıldır kullanıldığı tahmin ediliyor. Yapılan araştırmalara göre bugün en büyüğü 9 metre yüksekliğinde ve 25 ton ağırlığında olan taşların bulundukları yere 32 kilometre uzaklıktaki Marlborough tepelerinden nasıl getirildiği ise bilinmiyor. Bölge, aynı zamanda son derece önemli bir arkeolojik alan. Öyle ki 10 bin 500 yıl öncesinde çam ağaçlarıyla kaplı olan bölgede avcılığın yaygın olduğu yapılan kazılarda ele geçirilen 350 hayvan kemiği ve çakmak taşı kadar sert malzemelerden yapılmış 12 bin 500 araç gereçten anlaşılıyor. Stonehenge'de bir kısmı büyük ve tek parça, kalanı da daha küçük göztaşları olmak üzere toplam 83 parça taş var. Küresel ısınma ise bölgedeki vahşi yaşamı fazlasıyla etkiliyor. Yoğun yağış almaya başlayan bölgede seller, su baskınları ve yeraltı sularında yükselme yaşanıyor. Kış aylarının daha ılık geçmesi yüzünden köstebek sayısı artarken, daha sıcak ve kuru yaz ayları ise bitki örtüsünün değişmesine ve buna bağlı olarak erozyonlar yaşanmasına sebep oluyor.

VENEDİK, İTALYA:

118 adanın birbirine köprüler ve kanallarla bağlı olduğu Venedik, küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenen şehir gibi görünüyor. Venedik'in Bizans, Gotik, Rönesans ve Barok dönemden kalma mimari eserleri yükselen deniz seviyesi nedeniyle tehlike altında. Aslında su seviyesinin yükselmesiyle son 60 yıldır pek çok tanınmış binanın zarar gördüğü de biliniyor. Kent, sadece yükselen sular yüzünden değil, kendi ağırlığıyla suya battığı için de yok olma tehlikesi yaşıyor. Öyle ki Venedik'te 2001-2010 yılları arasında tam 64 su baskını yaşanmış; bu da 1900-1950 yılları arasındaki su baskınlarının üç katı demek. Venedik'i korumak için geliştirilen ve 6 milyon dolara mâl olan MOSE projesinin yapımı ise devam ediyor. 2018'den itibaren hayata geçirilecek projeye göre, üç ayrı halicin girişine normal zamanlarda denizin dibinde duracak setler hazırlanıyor. Amaç, Venedik'in açık denizle bağlantısını kesmek ve su baskınlarını önlemek. Venedik'te su seviyesinin aslında 1,5 metre daha aşağıda olması gerekiyor. Uzmanlar ise su baskınları MOSE ile önlense bile, bunca yıl adeta "suyun altında" yaşamış yapıların daha ne kadar süre dayanacağını kestiremiyor.

PASKALYA ADASI, ŞİLİ:

Pasifik Okyanusu'nun güney batısında yer alan ve asıl adı Rapa Nui olan ancak bizlerin Paskalya Adası olarak adlandırdığı bu ada, hâlihazırda "dünya üzerinde yerleşilebilecek en uzak nokta" olarak kabul ediliyor. Ada, yüksekliği 1 ila 20 metre arasında değişen Moai heykelleriyle tanınıyor. En büyüğü 50 ton ağırlığındaki bu devasa heykellerden günümüze 887 adedi ulaşmış ancak deniz seviyesinin yükselmesiyle birlikte Paskalya Adası da üzerindeki Moai heykelleri de ciddi tehdit altında. Hazırlanan raporlara göre yükselen deniz seviyesiyle birlikte adanın sahilinde de erozyon yaşanıyor. Ada üzerindeki en önemli dört turizm noktası Tongariki, Hanga Roa, Tahai ve Anakena ise özellikle dalga darbeleriyle en önemli hasarı görecek yerler olarak biliniyor.

YELLOWSTONE ULUSAL PARKI, WYOMING, ABD:

1872'den bu yana ABD'nin ulusal park sistemi içinde yer alan Yellowstone, 1898'den bu yana ziyarete açık. İçinde Old Faithful Gayzeri dışında 1000 kadar arkeolojik alan da bulunuyor. Parkı ve özellikle içindeki biyo çeşitliliği en çok tehdit eden etken ise iklim değişikliği. Küresel ısınma nedeniyle parkta kış mevsimi artık daha kısa sürüyor ve yağan kar toprak yüzeyinde daha kısa süre kalıyor. Bu durum park içindeki akarsuların su miktarını şimdiden azalttı. Bu da alabalıkların yüzde 26 oranında azalmasına neden oldu. Öte yandan ulusal parktaki sarıçamlarda büyüyen kın kanatlıların sayısında ise artış gözlemleniyor. Bunun sonucunda da Yellowstone'daki diğer ağaç türleri yok oluyor.

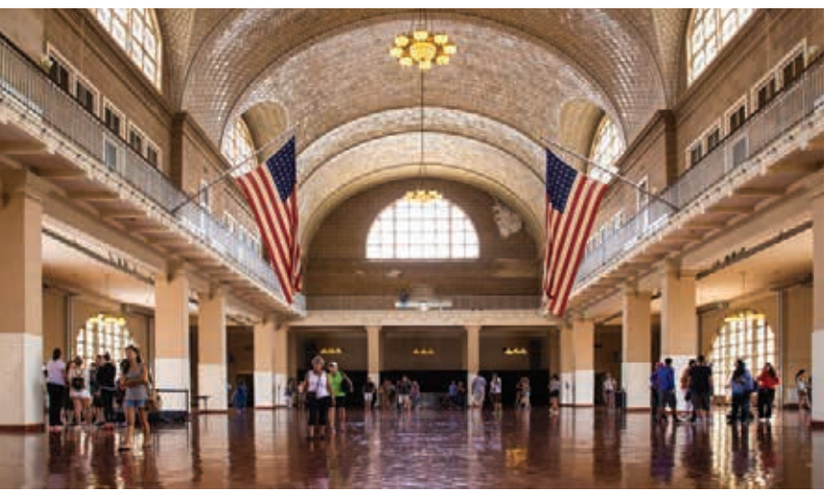

ÖZGÜRLÜK ANITI, NEW YORK ELLIS ADASI:

Sandy Fırtınası, Ekim 2012'de ABD'nin kuzey doğu sahilini vurduğunda, Özgürlük Anıtı'nın üzerinde yükseldiği Ellis Adası'nın dörtte üçü sular altında kalmıştı. Fırtına, adadaki her türlü altyapıyı, yürüyüş yollarını, kazıklı iskeleleri, su depolarını; kanalizasyon, ısıtma-soğutma, telefon ve güvenlik sistemlerini de vurdu. Ada aylarca turizme kapalı kaldı. Ellis Adası ve Özgürlük Anıtı da yükselen su seviyesinin tehdidi altında. Anıtın değeri 1,5 milyar dolar civarında ancak ABD'nin simgelerinden biri olduğu için, manevi değerine paha biçilemiyor.

ÖZGÜR RUHLARIN ÜLKESİ: MOĞOLİSTAN

KÖK SALDIĜINIZ ŞEHİR HAYATINDAN, SOSYAL KODLARDAN, DOĜAYA VE ZAMANA HÜKMETME ÇABASINDAN UZAK BİR SEYAHAT ARZULUYORSANIZ MOĜOLİSTAN TAM SİZE GÖRE. DOĜANIN İÇİNİZDEN GEÇTİĜİ, ZAMANSIZ, APOLETSİZ VE BAGAJSIZ BİR YOLCULUĜA HAZIR OLUN.

YAZI & FOTOĜRAFLAR: ZEYNEP ATILGAN BONEVAL
WWW.YOLCULUKTERAPISI.COM

Özgür ruhlu, bağımsız ve tamamen doğa ile uyum içinde yaşayan göçebelerin ülkesi Moğolistan'ın uçsuz bucaksız topraklarında 17 gün boyunca yolculuk yapmak gerçek bir maceraydı. Moğolistan'ın çölleri, ovaları ve dağlarına yaptığımız yolculuklarda, kök saldığımız şehir hayatından; gökdelenler, apartmanlar, otomobiller ve sokakların dip dibeliğinden; sosyal kodlardan, doğaya ve zamana hükmetme çabasından tamamen uzaklaşarak, ruhumuzun hafiflediğini ve özgürleştiğini hissettik. Sahip olma kavramından uzak bu insanların tüm varlıkları, bir at arabasının üzerinde taşınabilecek eşyalardan, demonte bir çadırdan ve peşlerinden gelen bir sürüden ibaret... Yersiz, yurtsuz değiller. Aksine tüm topraklar onların... Ve de hayatları, ruhlarının izinde gidebilecek kadar hafif...

Moğolistan'da geçirdiğimiz 17 günde, belirsiz ve tahmin edilemez doğanın kesin üstünlüğüne ve insanın doğa karşısında ancak bir karınca olarak kalabildiğine bizzat şahit olduk. Doğanın içimizden geçmesine izin verdik; zamansız, apoletsiz ve bagajsız olmanın hafifliğini yaşadık. İşte Moğolistan'ın Gobi Çölü'nde "doğa ile bir olma" deneyimleri:

DOĞA BELGESELİ: GOBİ ÇÖLÜ

Ulan Batur'dan Gobi'ye indiğiniz anda bir şeylerin değişmeye başladığını hissediyorsunuz. Havalimanından çıktıktan sonra otlar ile kaplı, uçsuz bucaksız bir manzara karşılıyor sizi. Gobi'de yolculuk yapmak kolay değil, günleriniz saatler süren otomobil yolculuklarında geçiyor. Yollar da bildiğimiz asfalt değil; dere tepe düz giden engebeli toprak patikalarda, çöl rallisi yapmaya hazırlıklı olmak gerekiyor. Ancak manzara o kadar güzel ki umrunuzda olmuyor.

Alabildiğine uzanan dümdüz Gobi Çölü'nde ilerlerken, zaman zaman otlayan atlar, keçiler, koyunlar, ata binen birkaç kişi, tek tük deve, birbirinden kilometrelerce uzaklıkta tek başına duran çadırlar görüyorsunuz sadece. Gerçekten Gobi Çölü git git bitmiyor. Başta referans noktası olarak alınabilecek birkaç elektrik direği de zamanla kayboluyor. İlerledikçe otların rengi koyu yeşilden açık yeşile, ardından da sarıya dönüyor; sonra sadece taş, çakıl ve toprak kalıyor. Bir süre sonra sonsuzluk ve boşluk duygusu, sizi hipnotize etmeye başlıyor.

Çölün büyüklüğü ve yoğunluğu karşısında her şey o kadar ufak ve seyrek ki, onun sonsuzluğunu delebilecek, uçsuz bucaksızlığında gerçekten göze çarpabilecek hiçbir şey kalmıyor. Arada bulutların arkasından çıkan güneşle kısacık sarı otlar, altın rengine bürünüyor; şiddetle esen rüzgârlar ise otları dümdüz bir halıya dönüştürüyor. Mis gibi kekik kokuları eşliğinde, hızlandırılmış bir doğa belgeseli gibi akan bulut manzaraları sizi hayrete düşürüyor. Gobi Çölü, bir kez doğanın içine girdikten sonra insanın nasıl hiç çıkmak istemediğini size hatırlatıyor.

MUHTEŞEM GÜN BATIMLARINA HAZIR MISINIZ?

Gobi'de her gün batımı farklı bir sürreal manzara sunuyor. Hiçliğin ortasında dümdüz bir alanda, kampımızın 10 tane çadırı dışında hiçbir şey görünmüyor. Kilometrelerce uzanan düzlüklere vuran güneşin eğik ışıkları, ılık rüzgârla salınan çayırları, göz alıcı parlaklıkta sapsarı bir deniz haline getiriyor. Gökyüzünün parlak mavisi ile sarının kontrastı ise iyice keskinleştiriyor manzarayı. Güneş aşağı doğru indikçe kızarıyor; bulutları sarı, kavuniçi, kızıl, pembe ve mor renklere boyuyor. Işık hüzmeleri mavi gökyüzünde yükselerek bulutları deliyor. Sessizlik o kadar keskin ki güneşin çıtırtılarını duyduğunuzu sanıyorsunuz. Sonsuzluğun ortasında dünyada sadece siz ve güneş varmış gibi huşu içinde bir duygu ile izliyorsunuz gün batımlarını. İşin garibi her akşam hayranlıkla farklı manzaralara şahit oluyorsunuz. Elektriksiz ve televizyonsuz Gobi düzlüklerinde, en popüler dizilerin gökyüzünde oynadığını düşünüyorsunuz.

YURT KAMPLARINDA GÖÇEBELER GİBİ KONAKLAMA

Moğolistan'ın doğasını keşfetmek için "Ger" ya da "Yurt" denilen kamplarda konaklıyorsunuz. Doğanın ortasına kurulmuş, geçmiş zamanda asılı kalmış gibi duran çadırlarda gerçek bir göçebe macerası yaşıyorsunuz. Moğolların geleneksel çadırları olan "Ger"ler, ortaya dik şekilde çakılan kalın bir ahşap direğe, koni şeklinde dayanan ahşap çıtaların üzerine kaplanan keçeyle inşaa ediliyor. İçerisinde iki adet yatak ve üzerine birkaç eşya konabilecek birer sehpa bulunan çadırlarda, nevresim ve havlular tertemiz. Çadırlarda genelde tuvalet ve duş yok; ortak kullanılan tuvalet ve duşlar, kampın ortasındaki bir binada yer alıyor. Temizlik ve tuvalet ihtiyacınız için her seferinde çadırınızdan çıkıp, bu binayı ziyaret etmeniz gerekiyor. Doğanın ortasında elektrik olmadığı için kamplarda gündüzleri jeneratör çalışıyor; ancak geceleri 21.00'den sonra elektrik kesiliyor ve fenerler ile yaşam başlıyor. Gobi Çölü'ndeki tek istisna "Three Camel Lodge". Arkasını bir tepeye yaslayan kamp, harika manzarasının dışında çölün en lüks konaklama adresi. Birbirine bağlı yatak odası ile tuvalet ve banyo bölümlerinden oluşan iki çadırlı odanızda, günlük hayatta alıştığınız rahatlığı sürerken, restoranında farklı yiyecek ve içecekler bulabiliyorsunuz.

GER ZİYARETİ: GÖÇEBE MOĞOLİSTAN KÜLTÜRÜ

Moğolistan nüfusunun yarısını teşkil eden 1,5 milyon kişi hâlâ ülkenin farklı köşelerinde kurdukları ve üç-dört ayda bir taşıdıkları çadırlarda göçebe hayatı yaşıyor. Kampınızdan çıkarak yakınlardaki bir göçebe ailenin çadırını ziyaret edebiliyorsunuz. Çadırlara sinen yağ, et ve kaynamış süt kokusuna katlanabilirseniz, gerçek göçebe hayatına şahit olmanızı tavsiye ederim. Ufacık çadırlarda anneanne-dede, baba-anne ve çok çocuklu aileler birlikte yaşıyor. Ufacık çadırların dört köşesi aile büyükleri, çocuklar, anne, baba, misafir ve Buda sunağına ayrılmış. Ortada da soba ve üzerinde yemek pişirilen tencereler var. Aileler genellikle sahip oldukları hayvan sürülerinin otlayabilmesi için yağmurla gelen taze otları takip ediyor. Çadırlarını kurdukları yerde yaklaşık üç ay yaşadıktan sonra 60 ila 100 arası koyun, keçi, yak ve attan oluşan sürülerine taze ot bulmak üzere yeniden yola koyuluyorlar. Her göç öncesi birkaç saat içerisinde taşınabilir çadırlarını söküp yola koyuluyor, yeni yurtlarına karar verdikleri zaman da bir gün içerisinde çadırlarını yeniden kuruyorlar.

Moğollar dünya üzerinde tanışacağınız en özgür ve bağımsız, en kendi kendine yeten topluluk gerçekten. Tek bir çadıra sığacak kadar az olan eşyalarını, bir at arabasına yükleyip, istedikleri zaman istedikleri yere gidebiliyorlar. Sürekli hareket halinde oldukları için o kadar esnek ve dayanıklı hale gelmişler ki, hem farklı yerlere çok kolay adapte oluyor hem de soğuk, sıcak, fırtına, sel, don veya kuraklık gibi koşullardan fazla etkilenmiyorlar. Belki de bizim "yersiz, yurtsuz" diye nitelediğimiz göçebeler, aslında tüm topraklara sahip!

YILDIZLARIN GEÇİT TÖRENİ

Moğolistan'ın en büyük sürprizi ise geceleri yıldızların geçit töreni. Genellikle akşam 20:30 - 21:00 gibi yemeğinizi bitirdikten sonra elektrikler de gidince, altınıza birer minder alarak çadırınızın yanı başındaki çimenlerde gökyüzünü seyre dalabilir, yıldız avına çıkabilirsiniz. Etrafta hiçbir ışık olmadığı için her yer ışıl ışıl ve kocaman yıldızlar ile çevreleniyor. Sanki görünmez bir el, yıldızlar ile kaplı gök kubbeyi tepenize kapatıyor. Pırıl pırıl parlayarak karanlığı delen irili ufaklı yıldızlar öyle yakındaymış gibi duruyor ki, normalde toz bulutu halinde görünen Samanyolu'nun yıldızları seçilebiliyor. Hele o yıldız ordusunun içinden bir tanesi, sanki gökten yere düşecekmiş gibi kaydı mı, manzara sürreal bir boyuta ulaşıyor. Moğolistan'da geceleri, binlerce yıl önce insanoğlunun gökyüzünün ihtişamı karşısında hissettiği şaşkınlığı ve doğaya duyduğu hayranlığı tüm ruhunuzda hissediyorsunuz.

MOĞOL GELENEKLERİ VE NAADAM FESTİVALİ

Uçsuz bucaksız toprakları kucaklayan 1,5 milyon kişi, ülkenin dört bir köşesine nokta nokta dağılmış şekilde yaşıyor. Göçebelerin sürekli bir yerden başka bir yere gitmeleri gerektiği için iyi birer at binici, dayanıklı ve güçlü kalabilmek için iyi birer güreşçi, yemeklerini doğadan temin edebilmek üzere iyi birer okçu ve avcı, doğanın zor koşulları karşısında ayakta kalabilmek için atak ve hızlı birer

Gün batımı vaktinde bir platonun ucunda oturuyorum.
Aşağıdaki uçsuz bucaksız vadide kilometrelerce yemyeşil bir çimen denizi uzanıyor. Ufukta alçalıp yükselen dağların tepeleri çamlarla bezenmiş.
Taa uzaktan kıvrıla kıvrıla yaklaşan bir nehir masmavi parlayarak akıyor.
Gün boyunca özgürce takılmış hayvanlar dönüşe geçmişler, vadiden yukarı tırmanıyorlar.
Koyun ve keçi sürülerinin ortasında yavru oğlaklar ve kuzular oynaşıyor.
Sonra annelerine koşan yavruların sevinç melemeleri tüm sessizliği yararak çınlıyor.
Uzakta bir atın üzerindeki çoban, yarı vahşi at sürüsünü tırmanmaları için yönlendiriyor.
Ucunda oturduğum kayaların altından iki sincap kafalarını çıkartıp, varlığımın güvenli olup olmadığını kontrol ediyor ve hareket etmediğim için oynamaya koyuluyorlar.
Kekik kokuları hafifçe esen rüzgâr ile önce burnuma sonra içime doluyor.
Az ileride 8-9 yaşlarındaki çocuklar, yarışa hazırladıkları atlarını, şarkılar söyleyerek döndürüyorlar.
Yanlarında iki çocuk güreş tutmuş; biri siyah, biri boz iki köpek ise onlara havlıyor.
Arada kuşların, cırcır böceklerinin sesleri ya da arıların vızıltıları duyuluyor.
Güneş az önce battı.
Gökyüzündeki bulutlar parlak turuncudan pembeye dönüyor.
Güneşin battığı tepenin üzerinden mavi ve mor ışık hüzmeleri gökyüzüne yükseliyor.
Uçsuz bucaksız, alabildiğine manzaranın ortasında, sanki dünyanın göbek deliğinde huzurla oturuyorum.
Her şey mükemmel, doğa tam dengede.
Tüm duyularım ile sadece o andayım, hiçbir düşünce yok aklımda.
Tüm algılarım tatmin olmuş, ruhum dingin ve huzurlu bir doygunluk içinde.
Sanki zaman duruyor, doğa içimden geçiyor ve ben onunla bir oluyorum.
Kendimi ağırlıksız, özgür ve sonsuz hissediyorum.
Her şeyi içime çekiyor ve sükrediyorum.
Ne bir eksik ne bir fazla, işte sonunda Moğolistan'dayım...

koşucu olmaları gerekiyor. "Doğanın şakası olmaz, zayıfı ezer geçer; kırsal kesimlerde yaşayan bir göçebe isen, doğanın hızına, ritmine ve koşullarına ayak uyduracak kadar kuvvetli olman lazım" diye tanımlıyor bir at yetiştiricisi hayat koşullarını... İşte Moğolistan'ın Temmuz ayında gerçekleşen ünlü Naadam Festivali'ndeki at yarışları, güreş ve okçuluk müsabakaları da bu nedenle yüzlerce yıldır yaşayan göçebe kültürünün bir kutlaması.

GOBİ ÇÖLÜNDE ÖNE ÇIKANLAR

KHONGORYN ELS KUMULLARI

Biraz uzun bir yolculuk ancak bu doğa harikasını görmek için katettiğiniz zamanın her saniyesine değiyor. Önce sonsuzmuş gibi görünen çölün ortasında yükselen dev kumul kütleler sizi şaşkına çeviriyor. 180 kilometre boyunca ilerleyen sapsarı Khongoryn Els kum tepeleri, dev dalgalar gibi alçalıp 200 metreye kadar yükselebiliyor; kumulların tepesine çıkmak için bir saat tırmanmanız gerekiyor. Ancak tepede sizi muhteşem bir manzara karşılıyor. Ayaklarınızın altında uçsuz bucaksız Gobi Çölü yatıyor. Sağ ve solunuzda kilometrelerce inip çıkan kumullar uzanıyor, arkada göletler, ovalar ve uzaklarda kocaman bir dağın karlarla kaplı zirvesi görünüyor. Bu arada yön değiştiren rüzgârla uçuşan kumların çıkardığı sesler de sürekli değişiyor. Kilometrelerce uzaktan duyulan bu etkileyici ses sebebi ile buraya "şarkı söyleyen kumullar" da deniyor. Kumulların tepe noktasında hayranlık veren manzaraları içinize çekerek yürüdükten sonra günün en coşkulu anı geliyor: Koşarak kendinizi kumullardan aşağıya bırakmak. Yumuşak kumun içine bata çıka, ayın yerçekimsiz ortamındaymış gibi sevinç çığlıkları atarak, aşağı kadar koşuyorsunuz. Suratınızda kocaman bir gülümseme ile kendinizi çocuklar gibi özgür hissediyorsunuz.

YOL VADİSİ – AKBABA KANYONU

Gobi Çölü'nde yine uzun bir yolculuğun ardından ulaştığınız Akbaba Kanyonu, nehrin tepeleri yarıp geçtiği derin bir kanyon. Öyle derin ki iç bölgelerinde buzullar yazın ortasında bile yerinde duruyor. Kanyonun içine girmeye başladıkça, masmavi gökyüzü iki yandan yükselen dik ve keskin kayaların tepesinde parlamaya başlıyor. Kayaların arasında oluşan yarlar, yemyeşil çimenle kaplanmış ve dik kayaların üzerindeki ağaçlar yerçekimine karşı gelerek yükselmeyi başarmış. Buzula ulaştığınızda ise buzların açık mavi ve bulut beyazı renkleri, yemyeşil tepeler ve gökyüzünün maviliğini yansıtan göz alıcı bir manzara sizi bekliyor. Arzu ederseniz serinliğin ve manzaranın tadını çıkararak bir buçuk saatlik bir buzul yürüyüşü yapabiliyorsunuz.

BAYANZAG ALEV KAYALARI (BAYANZAG FLAMING ROCKS)

En eski dinozor yumurtaları ve fosillerinin bulunduğu Bayanzag Alev Kayaları ise Gobi Çölü'nün uçsuz bucaksız düzlüklerini tepeden seyretmek için en ideal nokta. Buraya "Alev Kayaları" denmesinin sebebi, kızıl renkli amorf ve dik kaya oluşumlarına güneş vurduğu zaman, alev gibi yanan uçurum görüntülerinin ortaya çıkması. Bayanzag'a tırmanış ve ardından dinozor fosili ve yumurtası avına çıkarak, dar uçurumlardan aşağıya inmeniz bir buçuk saat kadar sürüyor; yine de tüm zahmetlere değen manzaralar sizi bekliyor.

Diğer Moğolistan rotaları için:
www.yolculukterapisi.com/mogolistan3/

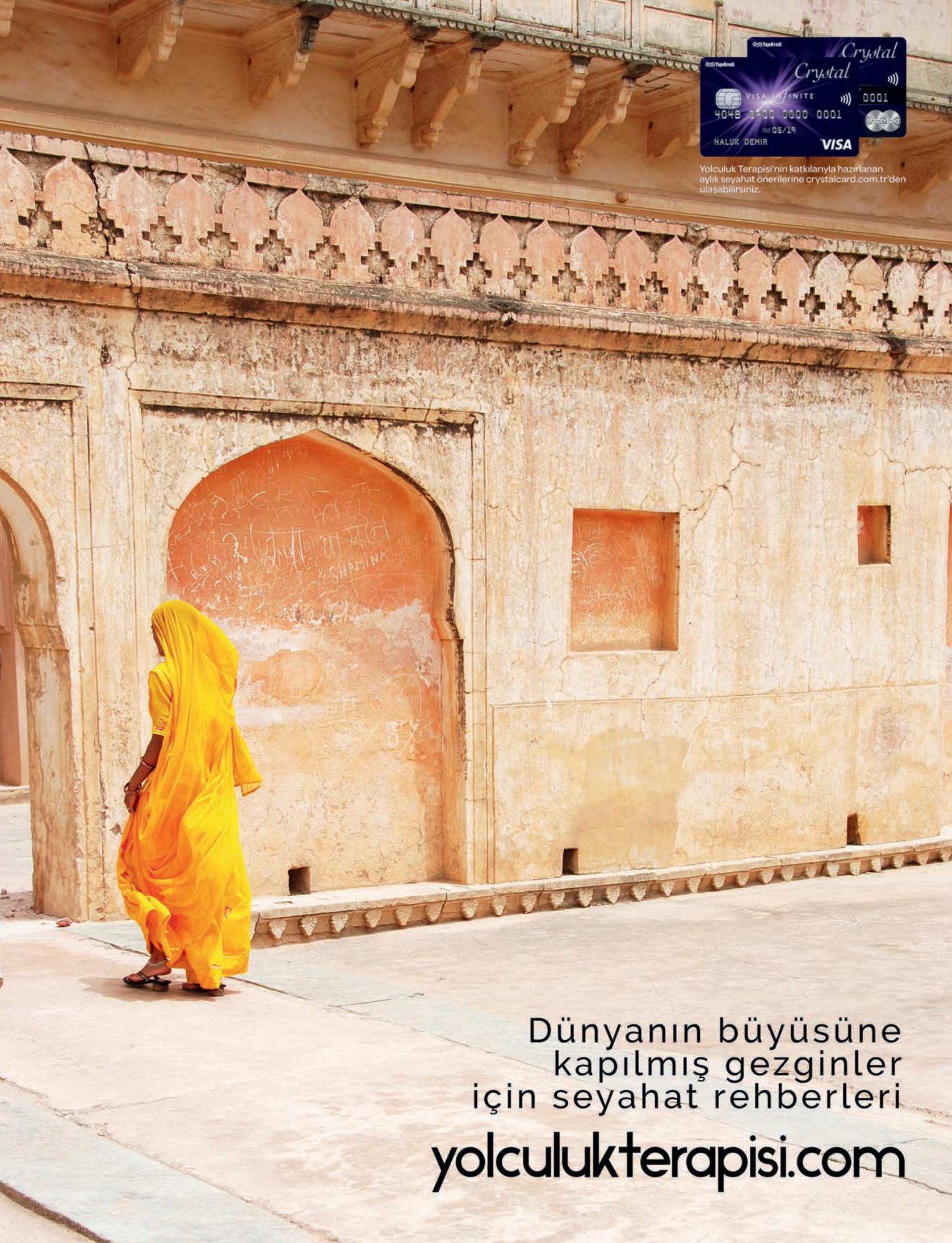
Crystal
Crystal
VISA INFINITE
0001
4048 0400 0000 0001
05/19
HALUK DEMIR
VISA
MasterCard
Yolculuk Terapisi'nin katkılarıyla hazırlanan aylık seyahat önerilerine crystalcard.com.tr'den ulaşabilirsiniz.
Dünyanın büyüsüne kapılmış gezginler için seyahat rehberleri
yolculukterapisi.com

MOR BİR AŞK HİKÂYESİ

GELENEKSEL İSTANBUL BEYEFENDİSİNİN VAZGEÇİLMEZİDİR LAVANTA KOLONYASI. ÇEKMECELERİN VAZGEÇİLMEZİ BİR TÜL KESE İÇİNDEKİ LAVANTA ÇİÇEKLERİDİR. SABUNU, PARFÜMÜ BİR YANA PEK DE ALBENİLİ OLMAYAN SADE ÇİÇEĞİYLE BİLE BÜYÜLER. BAZILARI İÇİN İSE BU MOR ÇİÇEK VAR OLMA SEBEBİDİR... BU İŞTE DÜNYADAKİ LAVANTA ÜRETİMİNİN YÜZDE 25'İNİ KARŞILAYAN LINCELÉ'LERİN FRANSA'DAKİ ÜNLÜ "LE CHÂTEAU DU BOIS" İSİMLİ ÇİFTLİĞİNE KONUK OLDUK VE BU MOR BÜYÜNÜN ÖYKÜSÜNÜ İLK AĞIZDAN DİNLEDİK.

SÖYLEŞİ & FOTOĞRAFLAR: ÖZLEM GÜSAR

Uçsuz bucaksız mor tarlaların sırtını dayadığı yemyeşil ormanlar, sanki süs gibi serpiştirilmiş beyaz bulutlarla dolu mavi bir gökyüzü ve artık sadece kalıntıları kalmış olsa bile görkemini hâlâ koruyan bir yel değirmeni... Anlatıldığı zaman gerçekçi görünmeyen bu tablo, hayatlarının en verimli dönemlerini Fransa-Provence'de geçirmiş Van Gogh ya da Paul Cezanne'in tablolarını betimliyor gibi görünse de gerçek... Burası 1890'dan beri Fransa'nın "mavi altını" olarak adlandırılan saf lavantaları yetiştiren Lincelé Ailesi'nin "Le Château du Bois" isimli çiftliği. Dünyanın en büyük lavanta arazisi olan Le Château du Bois (LCDB), 35 nüfuslu ve kilometrekareye 1,6 sakinin düştüğü, Vaucluse'deki küçük bir Lagarde d'Apt komününde yer alıyor.

Üç gün boyunca lavanta tarlalarının arasında, saf esans elde edilirken buhar verilen kazanların gölgesinde ya da dünyanın ilk lavanta müzesinde bize tüm hikâyeyi anlatan kişi ise dört kuşaktır bu işi yapan bir ailenin üyesi olan Jack Lincelé. Ailenin beşinci kuşağı olarak 16 yaşındaki oğlu traktör üstüne otururken mutlu olacak kadar lavantaya âşık bir adam o: "Bu bizim işimiz değil kesinlikle, bu hayatımız ama bu arada şanslıyız ki bize yetecek kadar para kazanmayı da beceriyoruz" diyen Jack'in bu sözünü kahkahalarla karşılıyorum. Ne de olsa LCDB dünya saf lavanta üretiminin yüzde 25'ini karşılıyor.

Le Château du Bois isminin tarihi 1626'ya dayanıyor. O yıllarda saf lavanta tarlalarının bulunduğu Lagarde d'Apt bölgesine vahşi hayvanlar ve barbarlardan korunmak için ahşap bir kale, Fransızca adıyla Château du Bois inşa edilmiş. Château du Bois'in sonraki sahipleri, bölgeye bir yel değirmeni yapmışlar. Bu yel değirmeni, 1914'e kadar faaliyette kalmış, aynı zamanda bölgenin çavdar ve tahıl ihtiyacını da büyük oranda karşılamış.

Lincelé ailesinin Lavender officinalis ya da diğer adıyla Lavandula angustifolia (lavanta çiçeği) ile tanışıklığı, bölgenin Marsilya'da üniversite eğitimi alan ilk kişisi olan büyük büyükbaba Venance Arnaud ile olmuş. Sadece eğitimi ile değil, ticari zekâsı ile de göz dolduran büyükbaba, badem ticareti ile zengin olduktan sonra büyük bir çiftlik alarak lavanta ekmeye başlamış. Bu baş döndürücü kokunun etkisi altında kalan ailenin yeni kuşakları da onun izini takip etmiş.

MOR BÜYÜ

İnsana huzur veren lavanta çaylarımızı yudumlarken devam ediyoruz. Jack tüm mütevazılığı ile "mor büyü" diye adlandırabileceğimiz bu bitki hakkında bilmediklerimizi anlatıyor. Jack'in anlattıkları gerçekten nesilden nesile aynı işi devam ettiren bir ailenin bilgisi ve adanmışlığının özeti gibi: "Tüm ömrü 10 yıl olan lavantalar ancak üçüncü yılın sonunda toplanacak ve yağı çıkacak kalitede çiçek açıyor. O nedenle 350 hektarlık toprağın sadece 150 hektarından şu an verim alınabiliyor. Bir bölümün büyümesi beklenirken 80 hektarlık bir bölüm ise nadasa bırakılmış durumda. Çiçekten saf yağa erişilen süreçte hasat ve distilasyon çok önemli; bu dönemde iki ekip birden çalışıyor. Distilasyon sürecinde önceden ayaklarla çiğnenen kurumuş lavantaların içindeki saf yağın kalitesini belirleyen iki önemli unsur var: Lavantaların hasat zamanında yeterince kurumuş olmaları ve verilen buharın sıcaklığı ile miktarı." Bu arada gözümüze ilişen kocaman tankların görevini de öğrenmiş oluyoruz. "Distilasyon sürecinde sadece biriktirdiğimiz yağmur suyunu kullanıyoruz" diyor Jack. Üretim sürecini rakamlarla anlatmak gerekirse her bir tank için 80 kilo su kullanılıyor. 1500 kilo kuru çiçekten yaklaşık 15 kilo kadar saf yağ elde ediliyor ve bu süreç sadece yarım saat sürüyor. Geçen sene Le Château du Bois tarlalarından toplam 2230 kilo saf esans elde edilmiş, bu da tankların tam 140 kere doldurulması anlamına geliyor. Tüm bu süreç ise sadece 10 gün sürmüş. Her yıl aynı kaliteyi nasıl tutturduklarını merak ediyorum. Verilen cevap son derece net: "Geleneksel yöntemler ve yılların tecrübesi."

EN ESKİ DÖRT AİLEDEN BİRİ

Tüm mütevazılıklarına rağmen unutmamak gerek ki Lincelé'ler saf lavanta işinde olan en eski dört aileden biri ve dünyanın en büyük tek parça lavanta tarlasının sahibi.

Bu gezide çok şaşırdığım bir şey öğreniyorum; her ne kadar Türkçe'de farklı isimleri olmasa da lavanta ve lavandin bitkileri arasında inanılmaz farklar var. Bu farkları bilmeyen tek kişinin ben olmadığını düşünerek sorularıma devam ediyorum:

"Öncelikle gerçek lavanta sadece arılar ile hayatına devam eder. Lavandin ise insan eliyle klonlanabilir yani çoğaltılabilir. Bu da saf lavantanın neden bu kadar az bulunduğunu ve değerli olduğunu bize gösteriyor. Lavanta sadece 800 - 1500 metre arasındaki yüksekliklerde yetişirken, lavandin 800 metreye kadar her yükseklikte çiçek açabiliyor. Öte yandan çok farklı çeşitlere sahip olan lavandin İspanya, Avustralya, Portekiz, ABD ve Bulgaristan gibi birçok ülkede yetişirken, Haute-Provence lavanta adı verilen lavanta çiçeği (Lavandula angustifolia) Fransa'nın sadece dört bölgesinden (Drôme, Vaucluse, Alpes de Haute Provence ve Hautes-Alpes'den) elde ediliyor. Ayrıca Haute-Provence, AOC (Appellation d'origine Contrôlée - Kontrollü Menşe Adı) veya AOP (Appellation d'origine Protégée - Korunan Menşe Adı) kalite belgesi tarafından tanınan tek lavanta olma özelliğini taşıyor. Bir fikir vermek gerekirse aslında deterjan parfümü olarak ortaya çıkan lavandinden sadece Fransa'da yılda 300.000 ton üretiliyor. 40 kilo lavandin çiçeğinden bir litre yağ elde edilirken, söz konusu lavanta olduğunda bir litre yağ elde etmek için tam 130 kilo çiçeğe ihtiyacımız var." Tıbbi olarak kullanılmasına izin verilen tek lavanta çeşidi de Lavender officinalis. Yani bu lavanta çiçeğinden elde edilen yağı hiç korkmadan cildiniz için kullanabilirsiniz.

Jack Lincelé sözlerine şöyle devam ediyor: "Sadece Fransa'nın değil, dünyanın parfüm başkenti olan Grasse'de çok değerli bir burun olarak kabul edilen Elisabeth Proal dünyanın en iyi markaları için saf lavanta esansı alıyordu ve bize bir kozmetik markası çıkarma fikriyle geldi.

İlk olarak duş jeli, vücut kremi, eau de toilet gibi üç ürünle başladık. Lavanta müzemiz açıldığında öğrenciydim ve iş idaresi okuyordum.

"Kokusu ve rengi ile saf lavanta rüyalardan yapılmıştır."

Özlem Güsar & Jack Lincelé

Jack Lincelé

Şu an eşim ve işimizin belkemiği olan Sophie ile orada tanıştık; o bana kozmetiğe ağırlık vermemiz gerektiğini söyleyerek destek verdi ve öylesine başarılı oldu ki şu an oldukça geniş bir ürün gamımız var."

SAF LAVANTA RÜYALARDAN YAPILIR

1989 yılında Le Château du Bois, AOC etiketini taşıyan ilk saf lavanta şişelerini üretmiş. Jack o günleri anlatırken, "Babam George Lincelé 'Şimdi saf lavantanın prestijini geri kazanma zamanı. Ne yazık ki piyasada Provence'ın imajını kullanan çok fazla sentetik içerikli ürün var. Bunların hepsi de klonlanmış lavandin ile üretiliyor. En kötüsü de herkes bunu saf lavanta sanıyor' diyordu. 'Du Bois artık yalnızca saf lavantanın yetiştiricisi ve damıtıcısı değil, aynı zamanda gerçek lavantanın koruyucusudur' diye düşünen babama 'Lavanta Komutanı' (Commandeur de la Lavande) nişanını verdiler."

Saf lavanta tarlalarının muhteşem ve göz kamaştırıcı manzaraları arasında gezerken, Jack konuyla ilgili en doğru yorumu yapıyor: "Kokusu ve rengi ile saf lavanta rüyalardan yapılmıştır." Akdeniz ve Alp iklimlerinin "Le Château du Bois" lavantasının büyümesi için ideal ortamı yarattığını söyleyen Jack, kışların uzun ve soğuk, yazların da sıcak ve güneşli olduğunu belirtiyor. Gerçekten de güneş mor tepelerin arkasında kaybolduktan sonra geceler Akdeniz ikliminden beklenmeyecek kadar serin. Jack, "Le Château du Bois topraklarında her sene tüm saf lavanta üretimimizi AOP etiketi almak için yaparız. Üretimin şeffaflığı ve izlenebilirliği, müşterilerimiz için güvenlik ve kalitenin en büyük garantisidir" diyor.

Peki, "Le Château du Bois markası için gelecek planlarınız nedir?" sorumu Jack, 2015 yılında Hong Kong'da açtıkları SPA'nın olağanüstü başarısını anlatarak cevaplıyor. Sadece kozmetik konusunda aşırı hassas ve seçici olan Uzak Doğu kadınlarının değil, dünyanın dört bir yanından hemcinslerinin organik ve doğal ürünlere olan ilgisi giderek artıyormuş. Hem medikal olarak iyileştirici hem de dinginleştirici özelliklerin bütünüyle deneyimlenmesini sağlayan LCDB kozmetik ürünlerini daha da zenginleştirmek ve bu yolda ilerlerken saf lavantanın farkını anlatmak da ana hedefleri.

Bilimsel olarak kanıtlanmış olan iyileştirici ve sakinleştirici etkisinin yanı sıra antialerjik, antioksidan, antibakteriyel özelliklere sahip olan Lavender officinalis'in, aromaterapinin "İsviçre Çakısı" olarak adlandırılması boşuna değil. Gittikçe zorlaşan ve vahşileşen dünyamızda daha çok sakinleştiriciye hepimizin ihtiyacı olduğu inkâr edilemez, öyle değil mi?

LAVANTA MÜZESİ

"Le Château du Bois"nin hikâyesi Provence saf lavantasına adanmış bir müzenin yaratılışı ile devam ediyor. Aromaterapi kelimesinin küçük bir azınlık tarafından bilindiği bir dönemde kurulan Lavanta Müzesi (Le Musée de la lavande®) Avignon yakınlarındaki Coustellet'de yer alıyor. Müze bu romantik ve güzel kokulu bitkiye ait tüm merak edilenlere cevap verecek şekilde tasarlanmış. Haziran 1991'deki açılışından beri bu kültürel ve turistik cazibe merkezi, her yıl dünyanın dört bir yanından yaklaşık 50.000 turisti ağırlıyor. Lavantalarla çevrili, geleneksel Provence mimarisinin özelliklerini taşıyan binada, müstesna imbik koleksiyonu, tarihi fotoğraflar, parfüm şişeleri ve oraklar; Georges Lincelé'nin 20 yıllık emeğiyle bir araya getirilen, yetiştiricilerin günlük hayatından olağandışı objeler eşliğinde sergileniyor.

Yapı Kredi Crystal kartınız için **Döviz Hesap Özeti** talimatı vererek EUR harcamalarınızı **EUR Hesap Özeti**, diğer döviz cinsi harcamalarınızı **USD Hesap Özeti**'nden takip edebilirsiniz. Detaylı bilgi için **crystalcard.com.tr**

Her şehrin, markanın, mekanın bir **gustosu** var.

Dünyanın **gustosu** tek bir adreste

OGGUSTO.com

MAVİNİN EN LÜKS TONU

YILLAR ÖNCE BİLİM KURGU FİLMLERİNE KONU OLAN “SUALTINDA YAŞAM” SONUNDA GERÇEK OLUYOR. DÜNYANIN ÇEŞİTLİ BÖLGELERİNDEKİ YATIRIMCILAR SUALTINA İNŞA ETTİKLERİ YAPILARLA BİRBİRİNDEN İDDİALI PROJELERE İMZA ATIYOR. ŞİMDİYE KADAR YAPILANLAR YAKIN GELECEKTEKİ TATİL ANLAYIŞININ NE DENLİ DEĞİŞEBİLECEĞİNİN KANITI OLMUŞ DURUMDA. LÜKS VE KONFORUN BİRLEŞTİĞİ SUALTI OTEL VE SPA'LARINI SİZİN İÇİN SIRALADIK.

YAZI: EGEMEN AKAR

ATLANTIS THE PALM, DUBAİ

Hemen her alanda lüks anlayışını değiştirmeyi başaran Dubai, otelleriyle de oldukça iddialı. Dünyaca ünlü Palmiye Adası'ndaki Atlantis The Palm, 65 bin deniz canlısının yaşadığı akvaryumda yer alan iki sualtı süit odasıyla farklı tatil arayışı içinde olanlara hizmet veriyor. Adını deniz tanrılarından alan Neptune ve Poseidon süitleri, zeminden tavana kadar dev akvaryum manzaralı camlarla kaplı. Her bir süit üç katlı ve 1.776 metrekare genişliğiyle beş kişinin rahatça konaklayabileceği alana sahip. Özellikle büyük yatak odası ve banyoda kendinizi cennette hissedeceksiniz.

THE MANTA RESORT, ZANZİBAR

Afrika kıtasının ilk sualtı oteli Manta Resort, Zanzibar, Pemba Adası açıklarında yer alıyor. Kıyıdan iki dakikalık bir tekne yolculuğu ile ulaşabileceğiniz otel, üç bölümden oluşuyor. Deniz seviyesindeki ilk katta bir salon ve banyo, merdivenlerle çıkabileceğiniz çatıda ise gündüz güneşlenip gece yıldızları izleyebileceğiniz bir teras var. Suyun dört metre altında ise yatak odanız bulunuyor. Suyun altındaki odanın dış aydınlatmaları sayesinde geceleri okyanusun berrak suyunun da etkisiyle deniz canlılarını net bir şekilde izleyebilirsiniz.

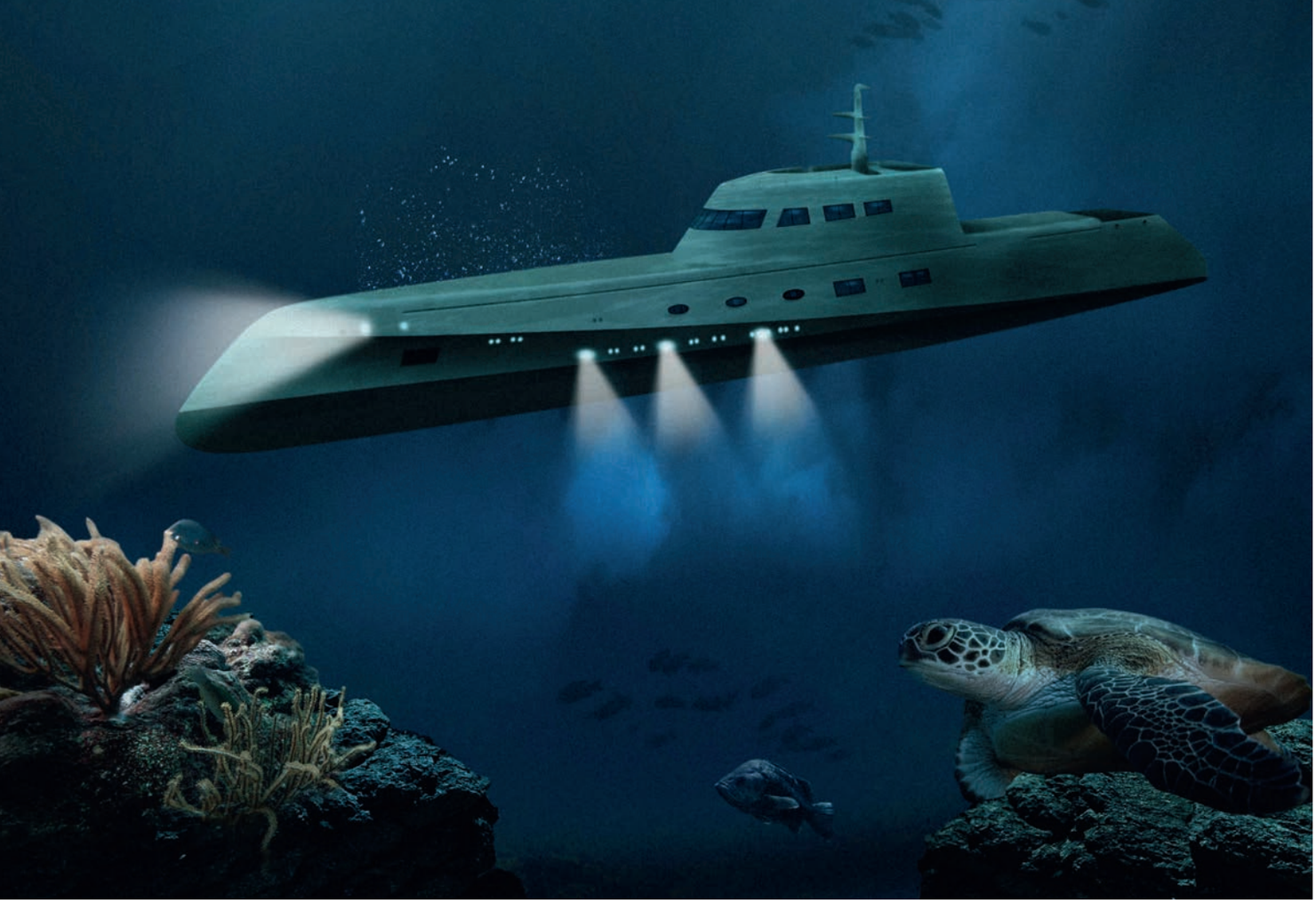

LOVERS DEEP, KARAYİPLER

Lüks ve konforun birleştiği bir denizaltı olan Lovers Deep, Karayipler'de Montserrat, Martinique, St. Lucia ve Barbados gibi adaların etrafında yol alıyor. Otel, adından da anlaşılacağı gibi romantik bir aşk tatili yapmak isteyen çiftler için tasarlanmış. Oliver's Travels şirketi tarafından açılışı yapılan bu denizaltı otelinde yolculuğunuz esnasında size kaptan, aşçı ve hizmetçiden oluşan üç kişilik bir ekip eşlik ediyor. Denizaltına transferinizi istediğiniz yerden bir sürat motoru ile ya da ek seçeneklerde sunulan bir helikopter ile gerçekleştirebilirsiniz.

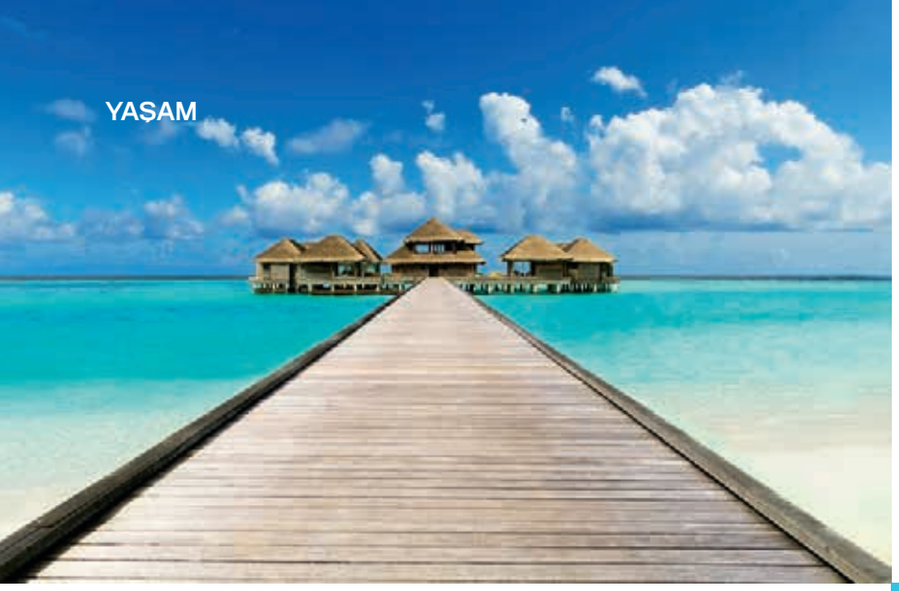

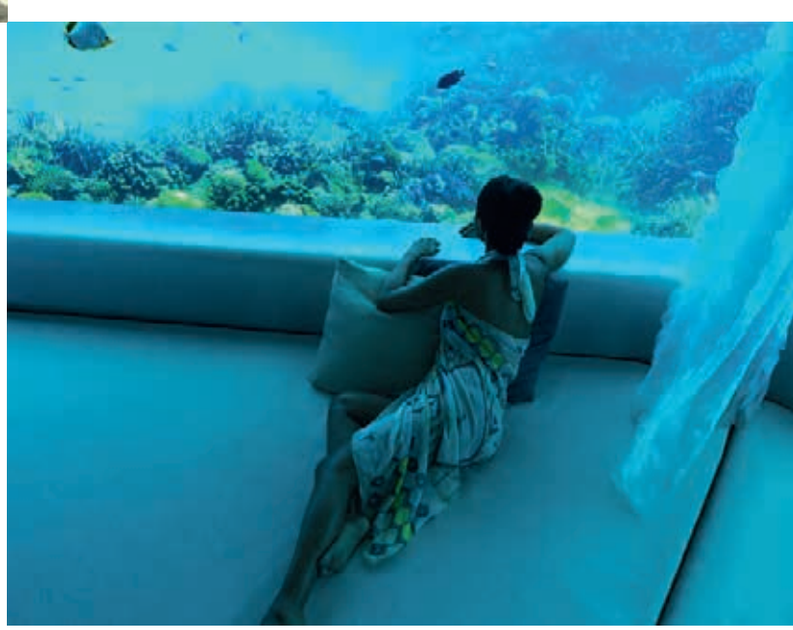

MINOR, PER AQUUM HUVAFEN FUSHI, MALDİVLER

Sualtı tesislerinde öne çıkan Maldivler'in ev sahipliği yaptığı Minor Per Aquum Huvafen Fushi, suyun altına bir otel odası yerine SPA inşa etmiş. Hint Okyanusu'nun keyifli manzarasını izlerken dünyanın ilk su altı SPA'sının keyfini çıkarabilirsiniz. Lime SPA'nın suyun altındaki panoramik manzaralı odasında iki çiftin tedavi olabileceği bir alan bulunuyor. Bunun yanında bu bölümde manikür, pedikür, masaj ve tamamen yerel ve doğal ürünlerin kullanıldığı 180 dakikalık bir kür programına katılabilirsiniz. Hemen üst katında ise sıcak ve soğuk su terapisinden faydalanabileceğiniz bir dinlenme odası mevcut.

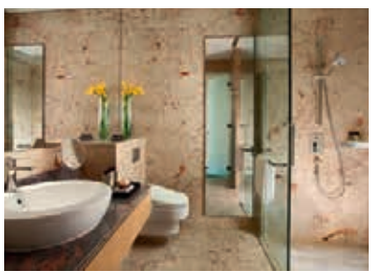

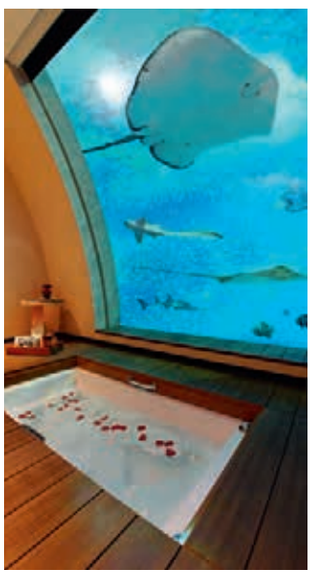

RESORTS WORLD SENTOSA, SİNGAPUR

Toplam 11 süit odadan oluşan Ocean Suites, şehirlerdeki iki katlı evler gibi tasarlanmış. Ziyaretçilerine hem karada hem de denizde yaşama fırsatı sunan bu yapıların üst katında, içinde bir jakuzinin de yer aldığı üstü açık bir veranda ve geniş bir salon bulunuyor. Alt katta ise yaklaşık 80 bin deniz canlısını içinde barındıran dünyanın en büyük akvaryumuna açılan bir yatak odanız var. Akvaryuma bakan dev camların hemen bitişiğindeki özel küvet, bu odanın en göze çarpan özelliklerinden. Ayrıca Resorts World Sentosa, Ocean Suites'de kalan konuklarına 24 saat hizmetçi servisi sunuyor.

Yapı Kredi Crystal Concierge gezilerinizi en ince ayrıntısına kadar planlar. Sizin adınıza tüm rezervasyonlarınızı gerçekleştirir. Yapı Kredi Crystal Concierge'e **444 0 446 Yapı Kredi VIP Line** üzerinden ulaşabilirsiniz.

Arçelik ve Selamlique'tan teknoloji ve tasarımda taptaze yenilik:

Kapsüllü Türk kahvesi makinesi.

O eşsiz tadını size her zaman taze sunmak için Türk kahvesini kapsülle korumaya aldık. Arçelik'in inovasyon anlayışı ve Selamlique kahve uzmanlığıyla, kapsüllü Türk kahvesi makinesi... Şimdi Arçelik ve Selamlique mağazalarında.

SELAMLIQUE
ISTANBUL

GOLD AWARD 2016

#aşkileyap

Koç

arçelik
Yeniliği aşkla tasarlar

BÜYÜKADA'DAN *TROÇKİ* GEÇTİ!

Fotoğraf: James Hughes

LEON DAVIDOVIÇ BRONSTEIN YA DA BİZİM BİLDİĞİMİZ ADIYLA LEV TROÇKİ. KIZIL ORDU'NUN KURUCUSU VE BAŞKOMUTANI. 1917 RUS DEVRİMİ, SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN KURULMASI VE ALT YAPISININ OLUŞTURULMASINDA ETKİLİ İSİMLERDEN BİRİ OLAN TROÇKİ'NİN HAYATINDAKİ KİLOMETRE TAŞLARINI VE BÜYÜKADA'DA GEÇİRDİĞİ DÖRT BUÇUK YILLIK SÜRGÜN GÜNLERİNİ SİZİN İÇİN ARAŞTIRDIK. YAZIMIZA 2010 YILINDA "TROÇKİ'NİN HAYALETLERİ: BİR SÜRGÜNÜN KAYBOLAN MEKÂNLARI" SERGİSİ İÇİN ÜLKEMİZE GELEN JAMES HUGHES'UN FOTOĞRAFLARI EŞLİK ETTİ.

YAZI: ŞÜKRAN YÜCEL

Sovyet Devrimi'nin önderlerinden Troçki'nin bir dönem Büyükada'da kaldığını biliyorduk ama geçen yıl düzenlenen 14. İstanbul Bienali'ne kadar konuyla yakından ilgilenen ve araştıran çok sayıda kişi olmamıştı. Oysa gerçekten romanı yazılacak, filmi çekilecek bir hikâye özelliği taşıyor. Hem Troçki'nin tarihsel önemi hem de Büyükada'nın kendine özgü coğrafyası ve tarihi nedeniyle bu iki ismin bir araya gelişi heyecan verici, soluk kesici bir hikâyeyi tetikliyor. 2010 yılında İrlanda'dan kalkıp gelen fotoğraf sanatçısı James Hughes, merak edip köşke girmiş ve köşkün içini fotoğraflayarak belgelemişti. Bu fotoğraflardan oluşan sergi "Troçki'nin Hayaletleri: Bir Sürgünün Kaybolan Mekânları" başlığıyla Moda'da küçük bir galeride sergilenmiş ama ses getirmemişti. 14. İstanbul Bienali'nde Troçki'nin bir dönem oturduğu evin mekân olarak kullanılması bu tarihi olaya ilgiyi artırdı. Troçki'nin yıkılmış evinin duvarları, tuğlaları, kıyıya inen bakımsız bahçesi kim bilir hangi sırları saklıyordu? Kıyıya yerleştirilen Adrian Villar Rojas'nın muhteşem hayvan heykelleri izleyenleri büyüledi. Hiç kimse oradan ayrılmak istemiyor, her ziyaretçi muhteşem İstanbul panoramasının önündeki heykelleri saatlerce izlemek istiyordu. Ama Yanaros Evi'ni asıl çekici kılan Troçki isminin çağrıştırdığı gizemdi. Dünyayı sarsan devrimin en önemli önderlerinden birini Büyükada'ya getiren neydi? 20'nci yüzyılı devrimler çağına dönüştüren, bağımsızlık savaşlarına yol açan Bolşevik İhtilali, bizim Kurtuluş Savaşı'mızı da doğrudan etkilemişti. Çarların Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki emellerinin gerçekleşmesini önleyen Sovyet Rusya'nın yeni yöneticileriyle 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması'nı ve Ekim ayında Kars Antlaşması'nı imzaladık. Bu antlaşmaların düzenlediği sınırlar hâlâ geçerlidir. Sovyet Devrimi'nin lideri Lenin, batılı emperyalistlere karşı Kurtuluş Savaşı'mızı destekledi. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne iyi niyet ve sempatiyle yaklaşan Sovyet liderlerinden biri de Troçki'ydi ama 1929 yılında İstanbul'a kendi isteğiyle gelmedi. Onu İstanbul'a getiren zorunlu bir sürgündü. Hayatının büyük bölümünü sürgün olarak yurtdışında geçirmişti. İlk kez kendi arzusu dışında yöneticisi olduğu Komünist Parti'nin kararıyla İstanbul'a sürgüne gönderilmişti. Onu İstanbul'a gönderen, parti içindeki ezeli düşmanı Josef Stalin'di.

TROÇKİ KİMDİR?

Yaşamı süresince dünya basınının yakından takip ettiği Troçki, Leon Davidoviç Bronstein adıyla 26 Ekim 1879'da Ukrayna'nın Karadeniz tarafındaki Yanovka Çiftliği'nde doğdu. Yahudi bir çiftçi ailesinin beşinci oğluydu. Odessa'da eğitimini sürdürürken ihtilalci gruplara katıldı. Bundan sonrası devrimci mücadele içinde geçen fırtınalı bir hayat. Troçki adını almasının ilginç bir öyküsü var. Sibirya'daki sürgünden ilk defa kaçtığında düzenlenen sahte pasaportta Kiev'deki gardiyanının adı Troçki'yi yazdırmıştı. Hayatı boyunca bu adla tanındı. Petrograd Sovyeti'nin Başkanı, devrim hükümetinin ilk dışişleri komiseri, daha sonra da harbiye komiseri olan Troçki, Lenin'in 1924'te ölmesinin ardından Stalin'in partiyi ele geçirmesine karşı mücadeleye başladı.

Fotoğraf: James Hughes

STALIN'İN HESAPLARI

Parti içindeki muhalefete karşı her türlü baskıyı uygulayan Stalin, Troçki'nin ülke ve parti içinde taraftarları olduğu için o dönemde onu ortadan kaldırmaya cesaret edememiş, önce Çin sınırındaki Alma Ata'ya sürgüne gönderdikten sonra onu Sovyet sınırları dışına atmayı daha güvenli bulmuştu. Sovyet Devrimi'nden kaçan çok sayıda Beyaz Rus o sırada İstanbul'da bulunuyordu. Stalin onların Kızıl Ordu'nun kurucusu ve başkomutanı olan Troçki'ye karşı bir suikast yapacaklarını hesaplamış ve kendi ajanlarıyla da Troçki'yi İstanbul'da kontrol altında tutmak, o sırada ona uygun gelmiş olabilirdi. Türk hükümetiyle bir dizi yazışmadan sonra Troçki, Alma Ata'dan alınarak Odessa'ya getirildi. 10 Şubat 1929 gecesi Troçki, karısı Natalia ve oğlu Lev (Lyova) ile birlikte büyük bir gizlilik içerisinde Odessa Limanı'ndan İlyiç şilebine bindirildi. Vladimir İlyiç Lenin'in adını taşıyan şilep, Troçki ailesini hangi bilinmezliğe götürüyordu? Yolculuk kuşkulu bir bekleyiş içinde geçti.

Troçki, 12 Şubat 1929'da İstanbul Boğazı'na giren İlyiç şilebinden Mustafa Kemal Paşa'ya iletilmek üzere bir mektup gönderdi. İstanbul'a kendi isteğiyle gelmediğini, zorla gönderildiğini belirtti. Türk hükümeti durumdan haberdardı ve gerekli tedbirleri almıştı. İstanbul polisi hazırlık yapmış, şehirdeki Beyaz Rus göçmenleri arasından şüpheli 50 kadar Beyaz Rus'u sınır dışı etmişti. Yolcu salonunda Troçki'yi Sovyet Konsolosu karşıladı. Troçki ve ailesini Tünel'e yakın Sovyet Konsolosluk binasına getirdiler. Troçki kuşku ve endişe içindeydi. Dışarıda Beyaz Rus suikastçıların kendisini öldürmek üzere beklediklerinden emindi. Bu nedenle konsolosluktan çıkmak istemedi. Troçki 18 Şubat'ta Alman Meclis Başkanı Löbe'ye de telgraf göndererek, Almanya için vize verilmesini rica etmişti. Onun yanıtını bekliyordu. Yazdığı ilk iki makaleyi oğlu Lev Sedov 20 Şubat'ta Galatasaray Postanesi'nden telgrafla Paris'e gönderdi.

Troçki, 25 Şubat'ta son makalesini de gönderdikten sonra ilk kez Sovyet Konsolosluğu'ndan çıkarak, eşi ve oğluyla birlikte methini işittiği Boğaz'ı görmek üzere otomobille Yeniköy'e gitti. Niyeti uygun bir ev aramaktı. Konsoloslukta daha fazla kalamayacaktı. 26 Şubat'ta yazıları dünya basınında yayımlanmaya başladı. Stalin'i suçladığı bu makalelerde Avrupa ülkelerindeki taraftarlarına mesajlar gönderiyordu. 8 Mart'ta Troçki, konsolosluktan ayrılarak Tokatlıyan Otel'e yerleşti. Milliyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Ahmet Şükrü Esmer'in yaptığı ilk söyleşide Troçki, Türkiye hakkındaki dostça duygularını ifade etmiş ve Mustafa Kemal Paşa'dan övgüyle söz etmişti. 31 Mart'ta Troçki, Tokatlıyan Otel'den gizlice ayrılarak, Şişli Bomonti'de bir köşke taşındı. Troçki'nin buradaki ikameti kısa sürecek, 29 gün sonra 4,5 yıla yakın süre kalacağı Büyükada'ya taşınacaktı.

SÜRGÜN ADASI PRINKIPO

Prinkipo Bizans döneminde sürgün yeriydi. Tahttan indirilen imparatorlar, imparatoriçeler, prensler, prensesler burada ikamete zorlanırdı. Alpaslan'a yenilen Romanos Diyogenos'un gözleri burada oyulmuştu. Troçki'nin Büyükada'nın sürgün tarihi hakkında bilgisi vardı:

"1930 yıllarında Büyükada, Bizans İmparatorları zamanında gözden düşen kardeşlerin ve akrabaların, kıyılarında ömür çürüttükleri kadar sessiz ve dünyadan uzaktı. Tabiat da sanki kral aileleri için ceza yeri olmak üzere yaratmıştı burasını. Ada, koyu mavilik içinde sarp kırmızı kıyılarıyla, tarih öncesi bir hayvan gibi denize eğilmiş su içiyordu."

Troçki'nin adada ilk yerleştiği ev Arap İzzet Paşa Köşkü'ydü. Güvenlik için köşkün pencerelerini tuğlayla ördürdü. Adanın en sevdiği yanı ise tenhalığı ve sessizliği olmuştu. "Adanın mezarlığında eğri taşlar altında yatanlar, üzerinde yaşayanlardan daha fazla" diye yazmıştı güncesine. Türk polisleri evin etrafında kuş uçurtmuyorlardı. Kalyopi adında bir Rum, aşçı olarak tutulmuştu.

Natalia ile Kalyopi sabahları çarşıya alışverişe çıkarlardı. Paris'ten gelen banker Raymond Molinier ve eşi Jeanne köşkün ilk konuklarındandı. Jeanne ile Troçki'nin oğlu Lev Sedov arasında romantik bir ilişki filizlendi. Bay Molinier, Paris'e geri dönerken, Jeanne genç Lev'le birlikte köşkte kaldı.

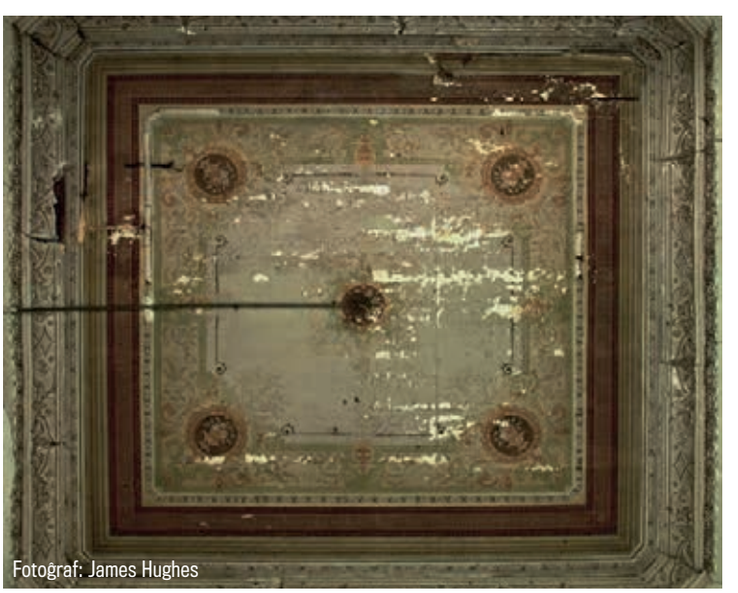

Fotoğraf: James Hughes

BİR DİNOZORUN ANILARI

Dünyanın pek çok yerinden Troçki ile görüşmek için taraftarları, siyaset adamları, devrik hükümdarlar ve gazeteciler geliyordu. Troçki bir yandan hayatını yazıyor, gelenlerle görüşüyor, dinlenmek için de balık avına çıkıyordu.
Troçki'ye balık avlamayı öğretmek için Rum balıkçı Haralambos tutulmuştu. Haralambos'la birlikte balığa çıktığı günler, Troçki'nin adadaki en dingin anlarıydı. Mina Urgan, "Bir Dinozorun Anıları" isimli otobiyografik kitabında ilginç bir anıya yer vermişti: "Troçki, Büyükada'da Nizam Caddesi'nde bahçesi denize kadar uzanan bir konakta otururdu. Sokaklarda hiç gezmezdi ama nerdeyse her gün sandalla balığa çıkardı. Günün birinde açıklarda yüzerken, bir de baktım Troçki'nin sandalı. Başında ve kıçında elleri tabancalı iki Rus koruması oturduğu için bu sandalı uzaktan görsek de tanırdık. Ortada da kürek çeken Rum balıkçıyla, elinde oltası Troçki vardı. Hemen sandala doğru yüzdüm, kenarına tutundum ve Troçki ile nerdeyse burun buruna geldik. Korumalardan biri 'git, git' dedi. (Rus şivesiyle 'get, get' demişti aslında.) Ben yorgunluğumu bahane ederek, sandalın kenarına biraz daha tutunmak, Troçki'ye biraz daha bakmak istiyordum."
Troçki'nin koruması, tabancasının kabzasıyla küçük kızın parmaklarına vurarak Mina Urgan'ı sandaldan uzaklaştırmakta gecikmemişti. Bu anının da yansıttığı gibi Büyükada'da kaldığı sürece Troçki, adalılarla yakınlık kurmaktan kaçınmıştı. Hem bir suikast girişiminden çekindiği hem de Türkiye'nin iç işlerine karışmak istemediği için özellikle Türkler'den uzak duruyordu. Çevresinde işlerini görmek için seçtiği kişiler daha çok adalı Rumlar idi. Troçki birçok defa Türkiye'de kalmak istememesinin nedeni olarak dilini bilmediği bir ülke olmasını öne sürmüştü. En büyük amacı, devrimci fikirlerini Avrupa'ya yaymak ve orada "sürekli devrim" için bir örgütlenme başlatmaktı.
Troçki'nin ilk eşi Aleksandra Sokolovskaya'dan olan kızı Zinaida, Ocak 1931'de beş yaşındaki oğlu Seva ile birlikte Büyükada'ya geldi. Zinaida'nın eşi Volkov, Sibirya'da sürgündeydi. 28 Şubat

Fotoğraf: James Hughes

Fotoğraf: James Hughes

1931'de İzzet Paşa Köşkü'nde yangın çıktı. Gece yarısı çıkan yangında alevler hızla ahşap köşkü sardı. Troçki bir sabotajdan kuşkulanıyordu. Troçki ailesi Savoy Oteli'ne yerleştirildi. Üç hafta sonra kalabilecekleri bir ev bulundu. Yeni ev Moda'da Şifa Sokak'taydı. Dr. Mahmut Ata'nın evinin karşı köşesinde avukat Hasan Fehmi Bey'in evini kiralamışlardı. Evin önü denizdi. Bir yanında Karnelite rahibelerinin kaldığı binalar vardı. Diğer yanı sokaktı. Troçki, bu evi güvenli bulmadı. Tekrar adaya dönmek istiyordu. Türk polisi Troçki'nin her hareketini takip ediyor, günü gününe rapor tutuyordu.
Troçki, Moda'da kalırken kuş avına çıkmaya başlamıştı. Bir gün yanında korumaları ve balıkçı Yani ile birlikte Ömerli Köyü'ne gitmiş, ormana dalmış, avlana avlana Şile'nin Domalı Köyü'ne varmışlardı. Hava birden bozmuş, geceyi köyde geçirmeye karar vermişlerdi. Ömer Sami Coşar'ın "Troçki İstanbul'da" adlı kitabında anlattığına göre 40 haneli köyün imamı Hafız Hakkı Efendi, davetsiz konukları evinde ağırlamıştı. Altı ahır olan evin üst katında en güzel odayı misafirleri için hazırlatmıştı. Köy imamı, Troçki, korumalar, polisler ve jandarmalar birlikte akşam yemeği yemişlerdi. Troçki ve yoldaşları yer yataklarında uyumuştu. Avcılar ancak ertesi akşam Moda'ya dönebilmişti.
Gene bir gün Troçki, vapurla İstanbul tarafına geçip Taksim'deki Artistik Sineması'nda Charlie Chaplin'in "Şehir Işıkları" filmini izledi. İstanbul'da kaldığı sürece gittiği tek sinema buydu. Troçki'nin birkaç kez İstanbul tarafına geçişi polisleri huzursuz ediyordu.
Bir kere de Parmakkapı'da dişçi Apostolides'e giderek dişlerini tedavi ettirmişti. Oradan çıkmış, Tünel'e kadar yürümüş, Yüksek Kaldırım Caddesi'nden inmiş, köprüyü geçerek Mısır Çarşısı'na, Sultanhamam'a giderek alışveriş yapmıştı. Bu gezintilerin Türk Polis Teşkilatı'nı rahatsız etmesinin sebebi, yabancı basında çıkan Troçki'ye suikast yapılacağına dair haberlerdi. Bu sırada iki Alman gazeteci Moda'daki evin duvarından atlayarak bahçeye girmiş ve polisler tarafından yakalanıp götürülmüşlerdi. Troçki zaten Büyükada'ya dönmek istiyordu. Adada Nizam Caddesi'nde Yunan asıllı Yanaros'un köşkünü kiralamışlardı.
Yanaros Köşkü'nde Troçki çalışmalarına devam etti. Büyükada'da

Joseph Losey'in "The Assassination of Trotsky/Meksika'da Cinayet, 1972" adlı filminde Troçki'yi Richard Burton, katilini Alain Delon, sekreterini ise Romy Schneider canlandırdı.

yazdığı "Hayatım" adlı kitabı, o sırada ABD'de yayımlandı. Moda'daki köşkte tamamladığı "Sovyet İhtilalinin Tarihi" kitabının ilk cildi, The Saturday Evening Post dergisine gönderildi. Köşke gelen gidenler eksik olmuyordu. Bu yoğun faaliyet arasında Troçki sık sık sabahları güneş doğmadan balığa çıkıyor, bazen fırtınaya tutuluyor, geç saatlerde veya ertesi gün eve dönüyordu. Bir defasında sancılanmış, Büyükada'daki tek hekim olan Doktor Govolos köşke çağrılmıştı. Troçki'yi muayene eden Govolos, gözlüğünü çıkarmak için elini arka cebine attığında, tedirgin olan ihtilalci, hızla çektiği iki tabanca ile doktoru korkutmuştu. Doktor Govolos bir daha köşke gelmedi.

BÜYÜKADA'DA MUTLU VE ACI GÜNLER

Ekim 1932'de Troçki bir konferans için Danimarka'ya davet edildi. Türkiye'de kaldığı sürece vize için başvurduğu bütün Avrupa ülkelerinden red yanıtı almıştı. İlk kez bir Avrupa ülkesi geçici de olsa Troçki'ye vize veriyordu. 14 Kasım'da "Leon Sedov Efendi" adına düzenlenen siyasi mülteciler için Türk pasaportu sayesinde eşiyle birlikte bir İtalyan gemisine binerek İstanbul'dan ayrıldı. Troçki'nin Danimarka'ya yolculuğu ve dönüşü çok sancılı ve zorlu oldu. Avrupa ülkelerinde beklediği kabulü bulamadı. Hatta Fransa üzerinden dönüşünde o kadar büyük engellerle karşılaştı ki, ironik bir biçimde ancak Mussolini'nin verdiği transit vize ile Türkiye'ye dönebildi. Bu seyahatten dönüşte tekrar Büyükada'da olmaktan büyük bir sevinç duydu. Gazetecilere, "Türkiye'ye döndüğüm için çok mesudum" diyordu. "Büyükada'da elde kalem çalışmak... Çok güzel bir şey" diye yazıyordu güncesine.

Bu mutlu anlar uzun sürmedi. Ocak 1933'de bir süre önce tedavi için Berlin'e gönderdiği kızı Zinaida'nın acı haberi geldi. Zinaida Berlin'de intihar etmişti. İlk karısı Aleksandra, Troçki'yi kızını kendinden uzaklaştırmakla suçluyordu. Troçki beş gün odasından çıkmadı. Çıktığı zaman saçları beyazlamıştı.

Fotoğraf: James Hughes

Fotoğraf: James Hughes

ROMANTİK İHTİLALCİ

Troçki'nin güncesinde Büyükada ile kurduğu duygusal bağı hissettiren cümleler dikkati çekiyor. Büyükada'da yazdığı "Hayatım" adlı otobiyografisinde de, sürgün güncelerinde de hayattan, doğadan, kültür, sanat, felsefe ve edebiyattan zevk alan romantik bir ihtilalcinin portresini görüyoruz: "Hayatım"ın önsözünde maceralarla, çelişkilerle geçen hayatına rağmen düzenli olmayı seven, kargaşayı ve yıkıcılığı hoş görmeyen bir adam olarak tanımlıyor kendini. "İçinde yeni düşünceler bulunabilen bir kitap, düşüncelerinizin yayılması olanağını sağlayan iyi bir kalem, benim için kültürün en yakın ve en değerli belirtileri olmuştur ve hâlâ da öyledir. Öğrenme hevesim hiç bir zaman geçmedi ve ömrümde birçok kez devrimin düzenli çalışmama engel olabileceği sanısına bile düştüm. Bununla beraber ömrümün bir yüzyılın üçte birine eş süresi devrimci kavga içinde geçmiştir. Eğer baştan başlamak gerekseydi, hiç tereddüt etmeden gene aynı yolu tutardım."

Güncesinden Ataol Behramoğlu'nun çevirdiği satırlar, Büyükada'nın 1930'lu yılların başındaki görünümünü canlı bir biçimde yansıtıyor: "Prinkipo bir dinginlik ve unutuş adasıdır. Dünya yaşamı buraya gecikmeyle sönükleşmiş olarak geliyor. Fakat kriz buranın yolunu da buldu. Yazları yıldan yıla daha az sayıda insan geliyor İstanbul'dan, gelenlerin de parası daha az. Balık bol olmuş neye yarar, talep olmayınca? Prinkipo'da elde kalem çalışmak çok iyi, özellikle güzün ve kışın, ada tümüyle boşaldığında ve parkta çulluklar göründüğünde. Burada sadece tiyatro değil, sinema da yok. Otomobil kullanımı yasak. Dünyada çok yer var mı böyle? Evimizde telefon yok. Eşek anırtısı sinirler üzerinde sakinleştirici bir etki yapıyor. Prinkipo'nun bir ada olduğunu bir an bile unutmak olanaksız, zira pencerenin altında ve adanın hiçbir noktasında denizden gizlenme olanağı yok.

Fotoğraf: James Hughes

Taş duvarın 10 metre ötesinde balık, 50 metre ötesinde ise ıstakoz yakalıyoruz. Deniz haftalarca bir göl kadar dingin...”
Balıkçı Haralambos’u anlattığı satırlar, onun emekçilere duyduğu hayranlığın ve sevginin özlü bir ifadesidir. Haralambos’un Marmara’yla uyum içindeki beraberliğinde matematiğe ve şiire benzer bir şeyler bulur.

BÜYÜKADA’YA VEDA

Türkiye’de sürgün olarak geçirdiği dört buçuk yıldan sonra Temmuz 1933’de, Fransız Hükümeti’nin Troçki’ye yerleşme vizesi vereceği haberi geldi. Bunun üzerine Troçki, Türk Dış ve İçişleri Bakanları’na birer mektup göndererek, Türkiye’nin gösterdiği konukseverlik için teşekkür etti. Güncesine şu buruk satırları samimi duygularla yazmıştı: “Ev boşaltılmıştır. Tahta sandıklar aşağı katta dizildi; gençler çivi çakıyorlar. Bizim eski ve harap villamızın döşemesi, baharda öyle garip bir boya ile boyanmış ki şimdi bile, dört ay sonra masalar, sandalyeler ve ayaklarımız yere yapışıyor. Garip değil mi, ayaklarım Büyükada toprağından ayrılmak istemiyor gibi bir his var içimde.”
Üç ciltlik biyografisinin yazarı Isaac Deutscher, “Bütün çekişmelere rağmen Troçki’nin Büyükada’da geçirdiği yıllar sürgün hayatının en sakin, en yaratıcı ve en az mutsuz geçen yılları oldu” yorumunu yapmıştı. Şubat 1929’da, İlyiç şilebiyle geldiği İstanbul’dan, 17 Temmuz 1933’de Bulgaria gemisiyle ayrıldı. Türkiye’den sonra gittiği Fransa ve Norveç’te her açıdan çok daha zor günler bekliyordu onu.
Pek çok kez polis ve jandarma baskısıyla köyden köye taşınıyor, özellikle Paris’ten ve merkezi yerlerden uzak tutuluyordu. 9 Ocak 1937’de Meksika Hükümeti’nin davetiyle Meksiko City’ye gitti. Ünlü ressam Diego Rivera’nın eşi Frida Kahlo’nun ailesine ait Mavi Ev’de kaldı bir süre. Rivera’larla bir süre sonra yolları ayrıldı ve Coyoacán’da bahçesinde tavşan beslediği büyükçe bir eve yerleşti. Meksika’da çok sayıda Stalinist vardı. 1940 Mayıs’ında bir suikast girişiminden kurtuldu. Troçki’nin sekreterinin sevgilisi olarak Frank Jackson takma adıyla evine sızan Jaime Ramon Mercader del Rio Hernandez, 20 Ağustos 1940’ta Troçki’yi bir buz kıracağıyla başına vurarak ağır yaraladı. Troçki ertesi gün hastanede hayatını kaybettiğinde 62 yaşındaydı. Troçki’nin son yıllarını geçirdiği ve öldürüldüğü bu ev, bugün Troçki Müzesi olarak her yıl dünyanın her yerinden gelen binlerce kişi tarafından ziyaret ediliyor. Bugün hâlâ Meksika’da yaşayan torunu Seva 90 yaşında. Ailesinde değil 90, 63 yaşını bile gören hiç kimse olmamış. Esteban Volkov adını taşıyan Seva, 2004’te, yıllar önce büyükbabasıyla birlikte kaldığı İstanbul’u ve Büyükada’yı yeniden görmeye geldiğinde çok heyecanlanmış. Bienalin gerçekleştiği günlerde hâlâ etkileyiciliğini kaybetmemiş olan yıkık evin esrarlı duvarları, Troçki’nin trajik kaderine benziyor. Yıkılmış ama hâlâ geçmişin hayallerini fısıldıyor. 20. yüzyılı düşünceleriyle etkileyen en önemli insanlardan biri, dünyayı sarsan günlerin öncülerinden Lev (Leon) Troçki, Büyükada’dan sessiz sedasız geçip gitmişti ama “hayaletleri” merak uyandırmaya devam ediyor.

Fotoğraf: James Hughes

Lev Troçki

KAYNAKÇA:
*Coşar, Ömer Sami, Troçki İstanbul’da, Türkiye İş Bankası Yayınları, 3. baskı, Kasım 2015
*Troçki, Leon, Hayatım, Yazın Yayınları, 2. baskı, Ekim 1999
*Deutscher, Isaac, Troçki: Kovulan Sosyalist, Ağaoğlu Yayınları, 1974
*Behramoğlu, Ataol, Benim Prens Adalarım, Heyamola Yayınları, 2010, s.127

60 YILLIK SANAT SERÜVENİYLE

SELİM TURAN

RESİM SANATININ USTA İSMİ MEHMET SELİM TURAN HAKKINDA ŞİMDİYE KADAR YAZILMIŞ EN KAPSAMLI KİTAP OLAN "SELİM TURAN TEZ – ANTİTEZ – SENTEZ", NECMİ SÖNMEZ TARAFINDAN HAZIRLANIP, YAPI KREDİ YAYINLARI TARAFINDAN BASILARAK EYLÜL AYI İTİBARİYLE OKUYUCULARLA BULUŞTU. KİTAP VESİLESİYLE RESSAM SELİM TURAN'IN HAYATINDAKİ ÖNEMLİ ANLARI VE BİRBİRİNDEN GÜZEL ESERLERİ ARASINDA YOLCULUĜA ÇIKIYORUZ.

YAZI: VEYSEL UĞURLU

Mehmet Selim Turan, 27 Mayıs 1915'te İstanbul Cağaloğlu'nda Hasan Fehmi Paşa Konağı'nda doğdu. Babası Prof. Dr. Hüseyinzâde Ali Turan Bey (1864-1940), Azeri-Kafkas asıllı bir cilt doktoruydu. Rusça, Latince, Fransızca ve Almanca bilen babasının yayıncılık ve yazarlık faaliyetlerinin yanında resme de ilgili olması nedeniyle Selim Turan, sanatla iç içe bir evde büyüdü. 1923'te Beyazıt'ta Numune Zükur İlkokulu'na girdi. Burada öğretmeni, Ressam Malik Aksel'di. İlkokulun üçüncü sınıfında, 1925'te, Galatasaray Lisesi'ne geçti ve burada Cihat Burak ile sınıf arkadaşı oldu. 1935'te, mezun olmadan, Galatasaray'dan ayrıldı. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne sınavla girdi ve Feyhaman Duran, Nazmi Ziya ve Zeki Kocamemi'nin, ardından da Léopold Lévy'nin öğrencisi oldu. Akademi'deki eğitimi sırasında birçoğu Üsküdar'dan komşuları olan Şark Sanatları Teyzinat Bölümü şefi, Turakeş lakaplı İsmail Hakkı Altunbezer'den hat; aynı bölümde çalışan Necmeddin Okyay'dan ebru ve cilt yapımı; Hacı Kamil Akdik'ten yine hat ve Fevzi Hoca'dan Türk motifleri konularında özel dersler aldı.

TURAN'IN SANAT YOLCULUĞU

1937'de Yunanistan, Romanya, İtalya, İngiltere, Polonya, Almanya ve Fransa'yı kapsayan bir Avrupa gezisine çıkarak müzeleri ziyaret etti. Rembrandt'ın resimlerini ilk kez orijinal olarak görmesinin gelişim sürecinde önemli etkisi oldu. 1938'de öğrencilik döneminde bir yandan Şadi Çalık, Nuri İyem, Turgut Atalay'la yakın arkadaşlık kuran genç sanatçı, onlarla beraber İstanbul'un farklı semtlerinde peyzaj çalışması yapıyordu. 1938'de Akademi'nin Resim Bölümü'nden mezun oldu. 1939'da Üsküdar Sultantepe Ortaokulu ve Kadıköy Sanat Enstitüsü'nde resim öğretmeni olarak görev yaptı. 1941'de Cumhuriyet Halk Partisi'nin düzenlediği "Yurt Gezileri" kapsamında Muğla iline gönderilmişti. Datça, Marmaris, Bodrum, Köyceğiz ve Fethiye'de üç ay kalarak resimler yaptı. O sıralarda Bodrum'da yaşayan Halikarnas Balıkçısı Cevat Şakir'le tanışıp dostluk kurdu. 20 tabloyla İstanbul'a döndü. 10 Mayıs 1941'de on ressam; Nuri İyem, Haşmet Akal, Agop Arad, Avni Arbaş, Turgut Atalay, Abidin Dino, Fethi Karakaş, Kemal Sönmezler, Selim Turan ve Mümtaz Yener, Beyoğlu Matbuat Müdürlüğü Lokalinde "Liman" isimli grup sergisini açtıklarında o yıllar için önemli bir sanatsal eylem gerçekleştirmiş oldular. 1942'de Ankara Sergievi'nde açılan "10. Yurt Gezisi" sergisinde Selim Turan, 10 yıl boyunca açılan bu toplu sergilerin tamamını kapsayan birincilik ödülünü kazandı. 1944'de seramik sanatçısı Fatma Şahika Arutay ile evlendi. 1945'te sanatçı bu yıllarda sanat çevresinin yanı sıra, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hilmi Ziya Ülken, M. Çetin Tunç, Arif Dino, Nurullah Ataç, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Orhan Veli Kanık, Asaf Halet Çelebi, Ahmet Muhip Dranas ve Mazhar Şevket İpşiroğlu gibi yazın dünyasının önemli kişileriyle dostluk kurmuştu.

PARİS GÜNLERİ

1947'de Fransız Hükümeti'nin verdiği öğrenci bursuyla 31 Mart 1947'de Paris'e gitti. Sonrasında eşi Şahika ile birlikte Schola Cantorum pansiyonuna (269, Rue de Saint-Jacques) yerleşerek 1954 yılına dek çalışmalarını buradaki atölyesinde sürdürdü. Paris'teki bu pansiyonda Abidin Dino, Mübin Orhon, Avni Arbaş gibi ressamların yanı sıra, Sabahattin Eyüboğlu, Osman Necmi Gürmen, Mina Urgan başta olmak üzere birçok yazar da kalıyordu. Selim Turan, bursunun yanı sıra Louvre Müzesi Koleksiyonu'ndaki minyatür ve hat eserlerinin tamiratını, bakımını ve gerekli onarımlarını da yaptı. 1948'de Camille Bryen tarafından Ekim 1948'de Galerie des Deux Iles'de organize edilen "La Rose des Vents" grup sergisinde, soyut resimleri ilk kez Paris'te sergilenmiş oldu. Bu sergiye non figüratif tarzdaki resimleriyle Bandeira, Christine Boumeester, Willam Gear, Marcelle Loubchansky, Nicolas Schöffer, Wykeham de katılmıştı. Özellikle monotipi tekniğini kullanarak soyut deneylere girişmesi resim dilini zenginleştirdi. Selim Turan, bu dönemde Hartung, Soulages, Poliakof, Schneider, Goetz, Christine Boumeester, Gilbert, Tabuchi gibi ressamlar, Madeleine Rousseau, Robert Vrinat başta olmak üzere birçok eleştirmen ve yazarla dostluk kurdu.

1950'de Galerie Breteau'da ilk kişisel sergisini 1949-1950 arasında yaptığı 25 adet soyut yağlıboya ve 1948'de gerçekleştirdiği 16 adet özgün baskı (monotipi) çalışmalarıyla açtı. Serginin sunu yazısını eleştirmen Robert Vrinat kaleme almıştı. Bu sergide yer alan soyut resimler, Hristiyan ikonografisinin en önemli temalarından biri olan İsa'nın çarmıha gerilme sahnesini andıran leke ve kompozisyon olgularına dayanıyordu. Koyu, kahverengi tonların egemen olduğu bu çalışmalar sanatçının "Siyah Dönem" olarak tanımlanan, 1960 ortalarına dek sürecek olan kompozisyonlarının çıkış noktasını oluşturuyordu. Soyut bir resmi "La Revue Moderne" dergisine kapak oldu. 1951'de sanatçının altı adet soyut kompozisyonu "6. Salon des Réalités Nouvelles" sergisine kabul edildi. Dönemin en önemli jürili soyut sanat sergisi olan bu salonda Turan'ın resimleri 1977 yılına dek düzenli olarak sergilendi.

PICASSO İLE TANIŞMA

1952'de yaz aylarını arkadaşı Amerikalı ressam Henri Bernard Goetz'le Golf Juan'da geçirirken onun dostu olan Picasso ile tanıştı. Goetz, Turan'ın Paris'te tutunabilmesi için yardımcı olduğu gibi, özel akademilerde eğitmen olarak çalışmasına da destek verdi. Selim Turan, Goetz'ün de çalıştığı özel sanat okulu olan Académie Ranson'da (Rue Joseph Bara) ders vererek hayatını sürdürdü.
1953'te Manolis Callyannis, Constant Nieuwenhuys, Carrey, Natalia Dumitresco, Roger Hilton, Serge Poliakoff, Alexandre Istrati, Stephen Gilbert, Greta Sauer, Jean Pons, Selim Turan ve François Willi Wendt'in litografilerinden oluşan ve elli adet basılmış olan

Henri Bernand Goetz, Selim Turan, Pablo Picasso ve eşi Golf Juan.

Selim Turan - 1950

"Sarı Kız Heykeli" fotoğrafının üzerine yaptığı resim, 1994.

TURAN'IN BENZERSİZ STİLİ

Paris kuşağı sanatçılarımızın en önemli isimlerinden Selim Turan, Picasso, Braq, Miro, Kandinski, Hartung, Soulages gibi Paris'te yaşayan önemli sanatçılarla karma sergilere katıldı. Turan'ın altmış yıla yayılan sanat serüveninin tez, antitez, sentez, kavramlarıyla örülmüş bir bütünlük olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Bir ressam olarak Turan, yapmacık sözü değil esinlendirici, açık seçik formu aradı. Kurgularıyla, renk bütünlükleriyle bir atmosfer oluşturmayı başaran soyut kompozisyonları, onun özverili çabasının ürünüdür. Sanatçı bu sayede, kütlesel formların egemen olduğu yalın, benzetmelere yer vermekten kaçınmayan, renk bakımından çoğu kez siyah ve koyu tonların hâkim olduğu bir görsel dil geliştirdi. Kendini farklı stillere zorlamadı; içinden geldiği gibi belli bir çizgisellikten uzakta çalıştı. Kompozisyonlarını tekrar etmekten kaçınmaması, formlarını hem figüratif hem de soyut imgelere göre kurgulaması, onun belirgin özellikleri arasındadır. 1947 ile 1960 arasında Paris'te sanat yaşamının en üst noktasına çıkarak birbirinden ilginç deneylere giren sanatçı, soyut resimlerinde geliştirmiş olduğu ifade zenginliğiyle Modern Türk Resmi'nde ayrıcalıklı bir konuma sahip oldu.

özel baskı albümü eleştirmen Roger van Gindertael'ın metniyle Paris'te yayınlandı. Baskılar litografi ustası J. Pons tarafından gerçekleştirilmişti. 1955'te sanatçı o yılların en önemli yıllık soyut sanat sergisi "10. Salon des Réalités Nouvelles" sergisi kataloğunda "sociétaire" (üye) olarak tanımlanmıştı. Bu, Selim Turan'ın bu salon sergilerinde edindiği öncelikli konumun ve çalışmalarının o dönemde dikkatleri üzerine çektiğinin göstergesidir. Eleştirmen Luce Hoctin, bu sergi hakkında kaleme aldığı yazıda sanatçının resimleri hakkında şu önemli değerlendirmeyi yapmıştır: "Nihayet, haksız yere karanlıkta bırakılmasına rağmen, karmaşık arka planları ve tutkuya bulanmış yoğunluğu ile kendini dayatan mevcudiyetiyle Selim'in eşsiz resimleri bu salonun en heyecan verici ve güzel eserlerinden..."

1956'da Paris Galerie Craven'de ve Londra'daki Obelisk Gallery'de kişisel sergiler açtı. Dünya Gazetesi Paris muhabiri Ergun Göksan bu sergi hakkında şu satırları yazdı: "Selim Turan'ın halen Rue des Beaux-Arts'daki Galerie Craven'da 22 tablodan müteşekkil sergisinin açılışında Abstrait ekolünün otoritesi olarak tanınan Poliakoff ve Soulages'dan başka Dusset gibi birçok tanınmış ressam ve sanatsever de bulunmuştur." 1957'de İngiltere'deki "Modern Turkish Painting" sergisine iki soyut çalışmasıyla katıldı. Sergi Edinburg, Aberdeen, Glasgow ve Londra'da gösterildi. 1958'de Galerie Craven'de kişisel sergisi açıldı. 1963'te H. Goetz tarafından kurulan École d'Art de Fondatainbleau'de resim ve sanat tarihi dersleri verdi. 9 Kasım 1963'te Paris'teki Türk Büyükelçiliği'ne gidip Paris'te oturduğunu kanıtlayan belgeleri imzalamadığı, nüfus kayıtlarını güncellemediği için Türk vatandaşlığından

Selim Turan, dönemin en önemli sanatçılarıyla aynı sergide.

Academie Ranson'dan ders vermesi için gelen davet mektubu.

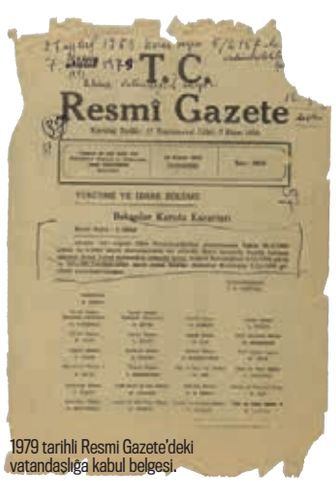

1979 tarihli Resmi Gazete'deki vatandaşlığa kabul belgesi.

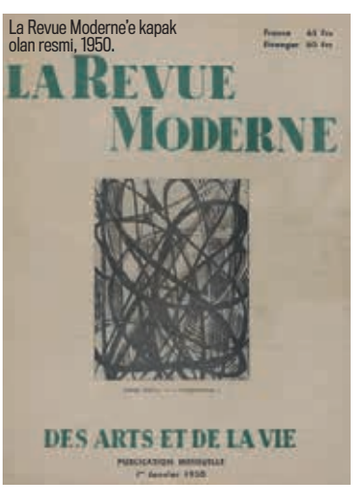

La Revue Moderne'e kapak olan resmi, 1950.

Paris'teki son kişisel sergisinin afiş tasarımları.

çıkarıldı. 1963'te Selim Turan, öğrencisi olan mühendis Yves Loyer, şair-ressam Albert Marchais ve Michèle Goalard'la birlikte "Groupe des Ateliers de Synthèse pour l'organisation de l'espace"ı kurdu. Grup, okul, üniversite gibi resmi binalara yerleştirilecek olan sanat eserlerinin tasarlanmasını ve uygulamasını üstlendi. Jean Balladur'un mimarlığını yaptığı Arles, Bordeaux, Lake Pier, Teeltiére, Lille, Nîmes, Toulouse, Marsilya kentlerindeki lise ve üniversitelerde büyük boyutlu heykel, meydan düzenlemesi, duvar freski ve hareketli heykel çalışmaları gerçekleştirdi.

İLK KİŞİSEL İSTANBUL SERGİSİ

1969'da Robert Anhegger'in kurduğu İstanbul Alman Kültür Merkezi'nde İstanbul'daki ilk kişisel sergisini, kendisi gelmeden, soyut resimlerini yollayarak açtı. Sergisi nedeniyle "Sanat ve Toplum Üzerine" ismini taşıyan bir kitap da yayınladı. 1975'te Lille'deki Galerie Christine Leurant'da kişisel ve Vivion kentinde, Centre Culturel du Prieuré'de "Sanatta Kırk Yıl" başlığı altında retrospektif sergisi düzenlendi. Burada soyut resimlerinin yanı sıra heykel, portre, peyzaj, tezhip, minyatür, gravür çalışmalarını sergiledi. 1977-1984 tarihleri arasında yakın arkadaşı Goetz'ün kurduğu Académie Goetz'te (14, rue des Lyonnais) atölye hocası olarak çalıştı. 1979'da Selim Turan, 1947'deki ayrılışından tam otuz üç sene sonra Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün daveti üzerine İstanbul'a geldi. Emel Korutürk'le Akademi'den arkadaş olan sanatçı, Türk vatandaşlığını tekrar almak üzere işlemlere başladı ve 9 Kasım 1979 tarihinden itibaren vatandaşlık haklarına tekrar kavuştu.

1985'de İstanbul'da Galeri Baraz'da, Ankara'da Galeri Nev'de açılan retrospektif karakterli sergiler sanatçının çalışmalarını mevcut sanat ortamının gündemine taşıdı. 1993'te sanatçının "Sarı Kız" hareketli heykeli Ankara Kurtuluş Parkı'na yerleştirildi. Sanatçı, 13 Ekim 1994'te Paris'teki atölye evinde (7, impasse du Rouet) hayata gözlerini yumdu. 22 Ekim'de sanatçı için Chambre Funéraire Batignolles salonlarında düzenlen "laik" veda törenine sanat çevrelerinden geniş çaplı bir katılım oldu. Daha sonra cenazesi ailesi tarafından İstanbul'a getirildi. 2001'de İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde Kültür Bakanlığı tarafından eşi Şahika Turan küratörlüğünde bir retrospektif sergisi düzenlendi ve kataloğu yayınlandı. 2003'te Şahika Turan, 233 tablo ve 19 heykelden oluşan Selim Turan koleksiyonunu İstanbul Üniversitesi'ne bağışladı. Üniversite, tarihi rektörlük binasında Turan'ın eserleriyle birlikte bir bilim ve sanat merkezi açarak 2004'te konuyla ilgili kapsamlı bir katalog yayınladı.

MACELLAN'IN İZİNDE

Hakan Öge, Brezilya'da Salvador yakınlarında Rio Paraguaçu'da 400 yıllık, eski bir manastırın önünde.

Öge, Kanarya Adaları'nda Atlas Okyanusu'na açılmadan önce son kontrolleri yaparken.

Öge, Patagonya Kanalları'nda buzlarla mücadele ederken.

YOLCULUK

DÜNYAYI TEKNE İLE DOLAŞMAK BİRÇOK KİŞİNİN HAYALİ ANCAK BUNU SADECE İSTEMEK YETMİYOR. BU TARZ UZUN YOLCULUKLARA ÇIKMADAN ÖNCE CİDDİ HAZIRLIK SÜRECİNDEN GEÇMEK VE PLAN YAPMAK GEREKİYOR. TÜRKİYE'DE TEKNEYLE İLK "SOLO DÜNYA TURU"NU GERÇEKLEŞTİREN HAKAN ÖGE, ENGİN TECRÜBELERİNİ YAPI KREDİ CRYSTAL OKUYUCULARI İÇİN PAYLAŞTI.

RÖPORTAJ: EGEMEN AKAR - FOTOĞRAF: HAKAN ÖGE

Öge, Brezilya açıklarında rüzgar ve akıntı ile mücadele ederken.

Patagonya kanallarının en güneyinde, buzullar kimi yerlerde denize kadar iniyor.

Asıl mesleğiniz diş hekimliği ama bunun yanında birçok doğa sporuyla da uğraştınız. Bu sporlara ilginiz nasıl başladı?
Küçüklüğümde bisiklete çok meraklıydım. 15 yaşında yol bisikleti yarışçısı oldum. Milli takıma kadar yükseldim. Fakat eğitimim nedeniyle yarışmaları bırakmak zorunda kaldım. Üniversite yıllarında dağcılığa merak saldım. Dağcılık yaparken dağlardan kolay ve daha keyifli inebilmek için önce kayağa, ardından yamaç paraşütüne başladım. Bunları yaparken fotoğraf eğitimi de alıyordum. Üniversiteyi bitirdiğimde artık bir spor delisiydim ancak diş hekimliği sırasında yeni bir şey öğrenmedim, eski tutkularımı sürdürdüm sadece.

Peki, denizcilik ile tanışmanız nasıl oldu?
Denizciliğin basit bir türü olan rüzgâr sörfüyle tanışıyordum zaten. Gençliğimde bir dönem yapmıştım. Fakat 12 yaşlarındayken elime geçen ve bir solukta okuyup bitirdiğim Sadun Boro'nun efsanevi "Pupa Yelken" kitabı üzerimde silinmeyecek izler bırakmıştı. Günü gelince onun gibi dünya denizlerine yelken açmayı kafama koymuştum. Diş hekimliği maddi imkânları sağladı, bana da bu çocukluk düşünü uygulamaya koymak kaldı...

Öge'nin Toroslar'daki evinden bir kare.

Sizi bu yolculuğa çıkaran en büyük etken neydi?
Merak, macera dürtüsü ve çocukken kafama koyduğum bir amaç.

Gerçekleştirdiğiniz dünya turundan biraz bahseder misiniz? Bu yolculuğun sizi çok zorladığı ya da geri dönmeyi düşündüğünüz zamanlar oldu mu?
Güney Amerika kıtası boyunca aşağı doğru inerken çok zorlandım. Kıtanın kuzey kısmı tam anlamıyla bir felaketti. Hâkim rüzgârlara ve akıntıya karşı yaklaşık 2500 deniz mili yapmak zorundaydık, çok

Tayland'da gün batımı.

Öge, Yeşil Burun Adaları'ndan okyanusa doğru giderken.

"Tecrübe önemli ama dozunu kaçırmamak lazım. Tecrübe kazanmak için 20 sene uğraşmaya gerek yok. Zaten birçok şey yolda öğreniliyor. Doğru tekneye sahip olmak da çok önemli."

Hakan Öge ve eşi Brezilya kıyılarında.

yorucu ve yıpratıcı oldu. Ama burada geri dönmeyi düşünmedim. Güney Amerika kıtasını terk edip Pasifik'e açıldıktan sonra psikolojik olarak zorlandık. Yolculuğun en zor kısmı olan Güney Amerika bittikten sonra sanki amaca ulaşılmıştı ve yol bitmeliydi. Birkaç ay boyunca sık sık tekneyi batırıp geri dönmeyi düşündüm!

MACERANIN ÇEKİCİLİĞİ

"Macellan Boğazı'nda ilk Türk" olarak medyada yer aldınız. Bu rotayı seçmenizin özel bir nedeni var mı?

Karayipler çok turistik geldi bana. Daha heyecanlı, macera duygumu törpüleyecek daha sert bir şeyler yapmak istedim. Sonuçta tekneden önce dağcılık, yamaç paraşütü gibi oldukça zor ve riskli sporlarla uğraşıyordum, Panama rotası fazla turistik geldi doğrusu.

Döndükten sonra neler hissettiniz?

Mutluluk, şaşkınlık, gelecek kaygısı, sudan çıkmış balık hisleri...

"TECRÜBELERE KULAK VERİN"

Tekneyle dünya turu yapmak isteyenler önce nereden başlamalı? Ne tür hazırlıklar yapmalı?

Önce bu işleri yapmış olanların kitaplarını bol bol okumalılar. Tecrübe önemli ama dozunu kaçırmamak lazım. Tecrübe kazanmak için 20 sene uğraşmaya gerek yok. Zaten birçok şey yolda öğreniliyor. Doğru tekneye sahip olmak da çok önemli. O yüzden çok tecrübeli, ama kendi sularından çıkmamış denizcilerden ziyade bu işi daha önce yapmış olanların önerilerine kulak verilmeli. Teknede uzun süre yaşamak günlük seyirler yapmaktan farklı donanım ve ihtiyaçları olan bir durum. Bir de İngilizce'ye hâkim olmak gerekiyor. Şu anda hayatın çoğu alanında olduğu gibi denizcilikte de ortak lisan İngilizce. İngilizce anlayıp basit de olsa

Brezilya'daki son durak Rio Grande'den çıkarken.

konuşamıyorsanız başkalarının da hayatını riske atabilirsiniz. Telsizle anons yapabilmek çok hayati bir konu.

Dünya turu için İstanbul'dan yola çıkan bir tekne sizce hangi rotaları izlemeli?
Dünyanın her denizine gidebilirsiniz, ama bir takım mevsim, akıntı ve rüzgâr kurallarını unutmadan. Jimmy Cornell'in "World Cruising Routes" adlı kitabı mutlaka alınmalı ve buradan istenen yerlere hangi mevsimlerde ve hangi istikametlerde ulaşılabileceği incelenmeli.

Tekneyle dünya turu yapan biri şehirdeki rahat hayatından ne gibi ödünler vermek durumunda kalır?
Deniz, insanın yaşayabileceği doğal bir ortam değil ama aklımızı kullanarak bizim ait olmadığımız deniz, hava, yüksek irtifada dağ, hatta uzay ortamlarında yaşayabiliyoruz. Elbette bir bedel ödeyerek. Uzay dışında olanları tecrübe ettiğim için biliyorum. Bu ortamlarda peşinizi hiç bırakmayan bir endişe durumu var. Sonuçta ne kadar severek yapsanız da içgüdüleriniz sürekli olarak sinyaller gönderiyor. Ama bu endişe durumu da peşinden koştuğumuz "macera" duygusunu yaratıyor.
Tekne ne kadar büyük olsa da eviniz kadar büyük değil. Yürüyeceğiniz, oturup kalkacağınız alanlar çok kısıtlı. Suyu ve elektriği idareli kullanmanız lazım. Sonuçta su yapıcınız da olsa, jeneratörünüz de olsa karadaki kadar rahat ulaşabildiğiniz

kaynaklar değil. Türkiye'ye döndüğümüzde Antalya'da 5 yıldızlı bir otelde konaklamıştık. İnanır mısınız, 2 gün boyunca yemek yemek dışında odadan çıkmadık. Büyük bir odada, bir yerlere tutunmadan serbestçe yürümeyi, suyu doyasıya kullanmayı, sabahtan akşama kadar hiç bir endişe duymadan televizyon seyretmeyi o kadar özlemişiz ki...

"Macellan'ın İzinde" adında bir kitabınız var. Neler anlatıyorsunuz bu kitapta?
Bu, günlüklerimin ve yolculuğu destekleyen Atlas Dergisi için yazdığım makalelerin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir kitap. Kitabı oluştururken elimden geldiği kadar objektif olmaya çalıştım ve keyifli anlardan bahsettiğim kadar zorluklardan da bahsetmeye çalıştım.

DOĞA İLE BAŞ BAŞA

Yakın zamanda başka projeleriniz ya da gerçekleştirmek istediğiniz bir hayaliniz var mı?
Toroslar'da 4 atımız, 2 köpeğimiz ve kedimizle birlikte oldukça izole bir dağ köyünde kendi ellerimizle yaptığımız toprak bir evde yaşıyoruz. Elimizden geldiği kadar kendi kendine yeten, tüketimden uzak bir hayat yaşamaya çalışıyoruz. Amacımız, sonu gelmez seyahat ve keşif planları yapmaktan elimizdekini kullanarak doğada gerçek huzuru bulmaya doğru bir evrim geçirdi.

HAREMLIQUE

ISTANBUL

ISTANBUL - BODRUM - ALACATI - ANKARA - RIYADH - KUWAIT

haremlique.com

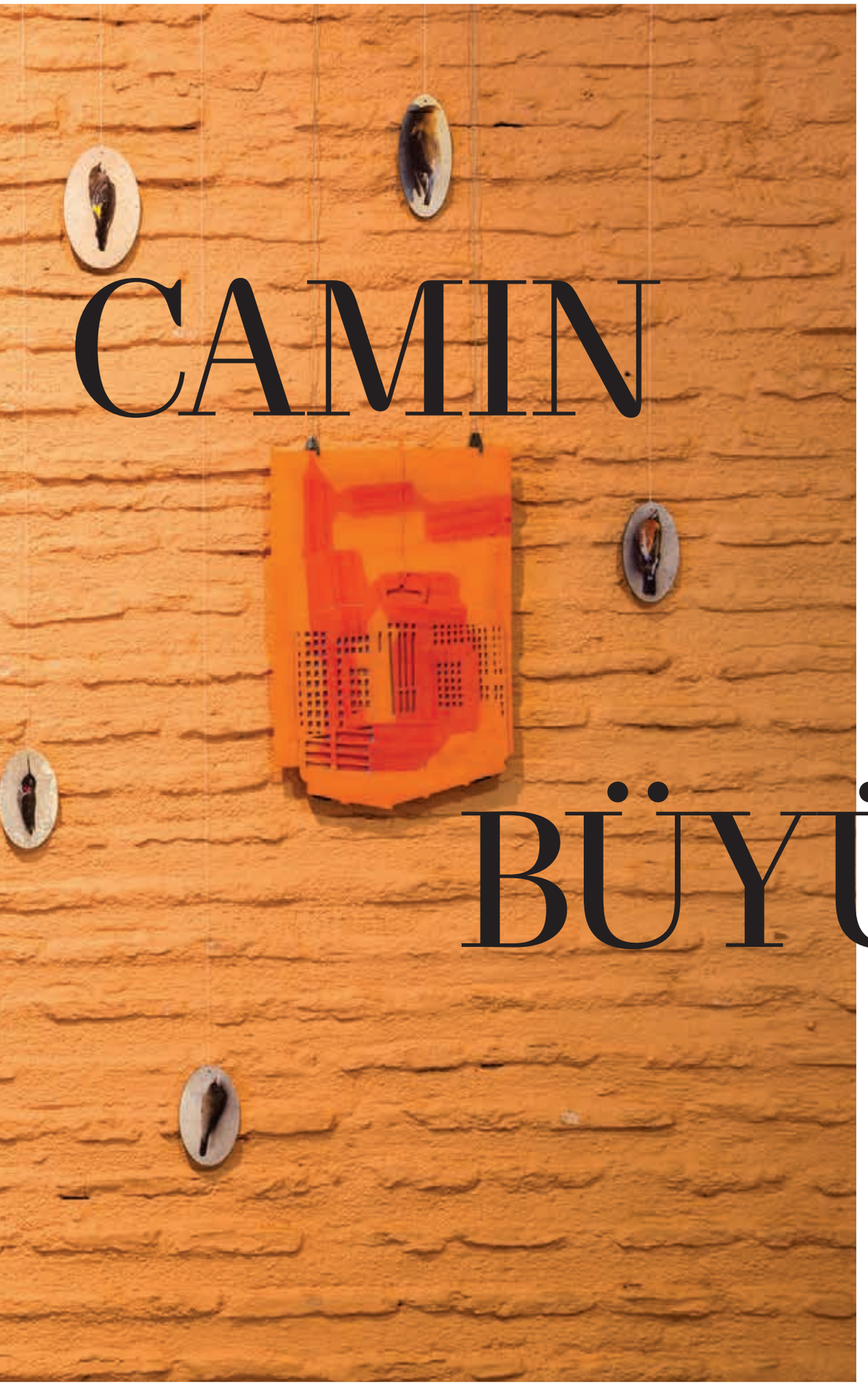

CAMIN BÜYÜSÜ

RENKLERİ VE IŞILTISI İLE İNSANI BÜYÜLEYEN CAM, NARİNLİĞİ İLE KENDİNİ BİR O KADAR ULAŞILMAZ KILIYOR, DÜŞSEL BİR OYUNCAK MİSALİ...

RÖPORTAJ: ŞULE KÖKTÜRK
FOTOĞRAFLAR: ERHAN TARLIĞ

Charles Lowrie

Usta ellerde bir sanat eserine dönüşen cama hayran kalmamak neredeyse imkânsız. Cam Ocağı Vakfı Kurucusu ve Başkanı Yılmaz Yalçınkaya da cama hayran, hayatı camın arkasından koşmakla geçmiş bir cam aşığı. Küçük yaşta tanıştığı cam işleme sanatına olan tutkusunu 60 yaşından sonra vakfa dönüştürmüş. Yalçınkaya, Beykoz'un Öğümce Köyü'nde Paşabahçe'nin eski tesisi üzerine inşa ettiği vakıfta, bugün dünyaca ünlü birçok cam sanatçısını ağırlarken, pek çok öğrencinin de ders almasını sağlıyor.

Yılmaz Yalçınkaya ile söyleşi için ziyaret ettiğimiz vakfın yeşillikler içindeki binası da içine girdiğimiz anda aynı büyüyle karşılıyor bizi. Dünyaca ünlü sanatçıların ellerinden çıkmış eserler, Salvador Dali'nin fillerinden esinlenerek yapılmış cam heykelcikler, en ince ayrıntısına kadar kalıp kullanılmadan yapılmış küçük insan heykelcikleri, tek boynuzlu atlar, Âdem ve Havva, Medusa heykelleri ve dünyanın en büyük cam nargilesi bu koleksiyonun sadece küçük bir kısmı. Koleksiyonun bir anlamda yaratıcısı olan Yalçınkaya, bize vakfı gezdirirken aynı zamanda sorularımızı da yanıtlıyor.

Cam işleme sanatına olan ilginiz nasıl başladı?
10-11 yaşlarındayken ilkokul öğretmenimiz Fevziye Hanım, bizi İzmir Buca'dan alıp Menderes Görece'ye götürdü. Nazar boncuğu nasıl yapılır, ilk orada gördüm. Evimizde elektrik yoktu ve gaz lambası kullanılırdı. Bir başka gezide gaz lambasının yapılışını gördüm. Ben o gezilerde cama âşık oldum ve hayatım boyunca cam neredeyse ben de orada oldum. Almanya'da Tekstil Mühendisliği okudum. Ama hep camın ardı sıra gitmeye devam ettim. Türkiye'de çalışmaya başladığımda hafta içi kendi işimi yaparken, cam işleme sanatı ile ilgilenmeye devam ettim. On yıla yakın bir süre Cumartesi günleri Paşabahçe'ye gittim. Dergilerde, yurt dışında cam kursları olduğunu gördüm, bunlara katıldım. Bütün yazlarım Almanya, İsveç, Norveç veya Finlandiya'da camın peşinde geçti. Cam benim için bir tutkuydu.

> "İlkokulda yaptığımız gezilerde cama âşık oldum ve hayatım boyunca cam neredeyse ben de orada oldum."

Vakfın kurucusu sizsiniz. Bu ilginiz Cam Ocağı Vakfı'na nasıl dönüştü?
1996 yılında ABD'ye gittim. Üç hafta kadar bir kurs gördüm. "Bizde niye yok?" diye düşündüm. 1998 yılında burayı gördüğüm zaman hayran oldum. Paşabahçe'nin eski bir tesisiydi. 1999 depreminde hasar görmüştü, harabe halindeydi. 1999 yılında satın aldım; ancak içinde bulunduğu durum itibarıyla işletmeye hazır hale gelmesi 2,5 yılımızı aldı. 21 Nisan 2002'de işletmeye açabildik. Hizmete başladıktan sonra da altı ay, cam ocağını kapatmış olan Cam Mühendislik Firması ile ortak bir çalışma yaptık. Onlar burada çalıştı, biz de cam işleme nasıl yapılır, onlardan öğrendik.

Ağâh Barış Can Aksakal

"Genellikle antika cam seviliyor. Modern cam bilinmiyor, neler yaptığımız pek anlaşılmıyor. İlginin az olması da cam işleme sanatına desteği azaltıyor."

Cam işleme Osmanlı'da çok önemli bir sanat dalıydı. Günümüzde unutulmuş sanatlardan biri olarak gösteriliyor...
Ne yazık ki... Almanya'daki birkaç okul ve müzenin girişimiyle, cam işleme sanatı, kaybolmaya yüz tutmuş sanatlar arasında gösterilerek UNESCO tarafından koruma altına alındı.

Neden unutuldu sizce?
Antika cam seviliyor genellikle. Modern cam bilinmiyor; bizim neler yaptığımız pek anlaşılmıyor. İlginin az olması cam işleme sanatına olan desteğin de azalmasına neden oluyor.

Birnur Derya Geylani

Etkinliklerinizi ve atölyelerinizi ara vermeden sürdüren bir vakıfsınız. Etkinlikleriniz neler ve kimlere yönelik?
Cam işleme sanatına ilgi duyanlarla üniversite öğrencileri ve çocuklar için pek çok etkinlik ve atölye düzenliyoruz. Ben sıcak cam atölyesini bu okulun kalbi olarak görüyorum. Soğuk cam işleme tekniğinin de Türkiye'de gelişmesi gerektiğini düşünüyorum.

Okullara özel gezilerde de konuklarınız oluyor. Bugüne kadar kaç öğrenci Cam Ocağı Vakfı'nı ziyaret etti?
Dört-beş yıldır yuvalar ve ilkokullardaki çocukları Cam Ocağı Vakfı'na davet ediyoruz. Vakfı gezdiriyoruz. Büyüleniyor, hayran kalıyorlar; anne-babalarının ellerinden tutup getiriyorlar sonrasında. Yılda 30-35 bin çocuk geliyor buraya. 10-15 yıl sonra cam seven bir gençliğimiz olacak.

Çocuklar geldiğinde uygulama yaptırıyor musunuz?
Üfleme ve füzyon yaptırıyoruz daha çok. Çocuklara önce boncuk ve ufak objelerin yapımını gösteriyoruz. Çocukların yaptığı eserleri fırında pişirdikten sonra kargoyla onlara gönderiyoruz.

Yurt dışından da birçok cam ustasını Türkiye'de ağırlıyorsunuz. Bugüne kadar kaç cam ustası ağırladınız?
Yılda 12-15 sanatçıyı eğitim veya konferans için Cam Ocağı Vakfı'nda

Gülin Algül

Tim Shaw

Wilhelm Verim

Güçlü Polat

İpek Kosava

ağırlıyoruz. Dünyanın en önemli cam ustalarından ABD'de cam işleme sanatını geliştiren sanatçı Lino Tagliapietra ders vermek, Dale Chihuly ziyaret için vakfımıza geldi. Rob Stern, Petr Novotny, Lucio Bubacco, Mark Ditzler de Cam Ocağı Vakfı'nda ağırladığımız isimlerden bir kaçı.

Dünyada cam işleme konusunda en ileride olan ülkeler hangileri? Daha önde olmalarının sebepleri neler?
Dünyada cam teknolojisini, makine camı ile cam sanatı olarak ikiye ayırırsak, ABD cam işleme sanatına yaptığı olağanüstü yatırımlarla çok iyi işler üreten bir ülke haline geldi. Harvey Littleton, Dale Chihuly bu işteki en önemli isimlerden. Şu an dünyanın en büyük işlerini ortaya çıkaran Dale Chihuly, çoklu objelerle enstalasyonlar yapıyor, botanik bahçelerini cam işlerle süslüyor. Almanya, İtalya, İsveç, Norveç, Finlandiya ve Çek Cumhuriyeti de, stüdyo camcılığı konusunda dünyada önemli yere sahip ülkeler.

Türkiye'nin bu ülkeler arasında yeri nedir?
Cam sanatında yok gibiyiz. Ülke olarak pek bilinmesek de sanatçılarımız ismen biliniyor ve Cam Ocağı Vakfı olarak ismimiz duyuluyor. Türkiye'de birkaç üniversitede bu konuda eğitim veriliyor. Bu konuda özel eğitim veren okul olarak Türkiye'de tekiz ve dünya genelinde bizim gibi okul olarak kabul edilen 10 kadar yer var.

Türkiye'de cam işleme sanatının korunması ve geliştirilmesi için neler yapılması gerekiyor?
Daha fazla destek gerekiyor. Enerji veya satın alma şeklinde olabilir. Belki zamana da ihtiyacımız var, asıl camı sevdirmek için insanlara ihtiyaç var!..

ARTİST İN RESİDENCE SERGİSİ
İstanbul Kalkınma Ajansı'nın 2015 yılı "Yaratıcı Endüstrilerin Geliştirilmesi Mali Destek Programı" kapsamında Cam Ocağı Vakfı, "Beykoz'da Cam Sanatçıları için Araştırma Geliştirme Platformu'nun Oluşturulması (Artist in Residence) Projesi" için desteklendi. Proje sonunda 18 sanatçının üçer haftalık sürelerle Cam Ocağı Vakfı'nda ortaya koyduğu eserler, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Üniversitesi Tophane-i Amire Kültür Sanat Merkezi'nde sergilendi.

"Yılda 12-15 sanatçıyı eğitim için veya konferans için Cam Ocağı Vakfı'nda ağırlıyoruz."

Cam sanatına ilgi duyanların nereden başlaması gerekiyor?
Öncelikle camı tanımaları gerekiyor. Boncuk yapımıyla başlanırsa camın akışkanlığı, nasıl hareketlendiği, merkezkaç kuvvetin cama nasıl tesir ettiği görülebilir. Eğer böyle bir okula gidilecekse zamanla sıcak cam ve füzyona doğru kayılmasını tavsiye ederim. Evde dahi uygulanabilek basit teknikler var. Şişe kesme, boş şişeden faydalanma, şişe-bardak boyama, şişeleri kesip bardak-vazo haline getirme ilk aklıma gelenler.

Bir kişinin cam konusunda iyi işler çıkarabilmesi için ne kadar süre ders alması gerekiyor?
Bu süreyi biraz yetenek belirliyor. İki-üç derste boncuğu evde yapabilir duruma gelebilir, füzyonu da evinizde hazırlayabilirsiniz. Evinizde hazırladığınız camı, buradaki fırınlardan birini kiralayarak istediğiniz forma getirebilirsiniz.

W

divan

çukurhan

Safranhan Brasserie, benzersiz manzarasıyla Divan Çukurhan'da sizleri bekliyor.

Geçmişin dokusunu yansıtan büyüleyici bir mekan...
Eşsiz bir Ankara manzarası...
Türk ve İtalyan mutfağının gurme lezzetleri...

Bu güzellikleri aynı çatı altında yaşamak isteyenleri Safranhan Brasserie'ye davet ediyoruz.

Koç

SAFRANHAN
BRASSERIE

Tarihi Ankara Kalesi Necatibey Mahallesi
Depo Sokak No: 3 Ulus / Ankara
T: +90 312 306 64 00 F: +90 312 306 64 29
info.divancukurhan@divan.com.tr
www.divan.com.tr

/divandayiz

İYİ YEMEK & İYİ EĞLENCENİN ADRESİ FRANKIE İSTANBUL

2012'DEN BU YANA NİŞANTAŞI'NDAKİ THE SOFA HOTEL'İN İÇERİSİNDE HİZMET VEREN FRANKIE İSTANBUL, MEVSİMSEL MENÜSÜ, ÖZEL CANLI MÜZİK GECELERİ VE KALİTELİ SERVİSİYLE İSTANBUL'UN LEZZET VE EĞLENCE HAYATININ NABZINI TUTUYOR. MEKÂNIN GENEL KOORDİNATÖRÜ AYŞEM SARAÇOĞLU, BİZE FRANKIE'Yİ ANLATIYOR.

RÖPORTAJ: EDA BAYRAKTAR
FOTOĞRAFLAR: FRANKIE ARŞİVİ

Frankie İstanbul, bizi İstanbul'un en gözde semtlerinden biri olan Nişantaşı'nda karşılıyor. Zengin menüsü ve manzarasıyla dikkat çeken Frankie İstanbul'un hikâyesini bir de sizden dinleyelim.

Frankie İstanbul, bir ekip çalışmasının eseri. Mekânın sahibi Kaya Demirer ve benim sektördeki 20 yıllık birikimimiz doğrultusunda, ortak hedeflerimiz ve vizyonumuzun bir eseri. Bu eserde konsepti dekorasyona da başarıyla yansıtmayı başaran Fahrettin Aykut Stüdyo'nun da payı var.

Yola çıkarken, İstanbulluların uzun zamandır hasretini çektiği "iyi yemek, iyi servis ve iyi müzik" üçlüsünü bir araya getirerek, uzun soluklu bir mekân yaratmak istedik. Tek bir mekânda restoran, bar ve lounge'ı buluşturmayı, bunu canlı müzik performansıyla taçlandırmayı hayal ettik. Dinamik, bilgili ve kaliteli bir servis ekibine sahibiz. Ekibin başarısında özellikle Executive Şef Serdar Madakbaş, Restoran Müdürü ve aynı zamanda da Sommelier'miz Serdar Kömbe'nin katkısı çok büyük.

Frankie İstanbul, Akdeniz ve Ege mutfağından esintiler taşıyan bir menüye sahip. Menünün konseptini anlatır mısınız?

Uzun yıllar İngiltere'de çalıştıktan sonra Türkiye'ye dönen Executive Şef Serdar Madakbaş, İstanbul, Ege ve Akdeniz mutfağının tanıdık lezzetlerini yeni pişirme teknikleri ve mevsimsel ürünlerle birleştiriyor. Mutfağımızda en çok önem verdiğimiz husus, yerel üreticilerin ürünlerini kullanmak, mevsiminde taze ve organik mahsulleri değerlendirmek, modern pişirme teknikleriyle geleneksel lezzetlere yeni bir sunum ve tat kazandırmak. Özellikle İstanbul ve Türk mutfağının tanıdık ve klasikleşmiş reçetelerini sade, modern ve özgün sunumlar ile yabancılara ve yeni nesillere tanıtmak en büyük hedefimiz.

Yemek menüsünü ne kadar sürede bir yeniliyorsunuz; menüde vazgeçemediğiniz, klasikleşmiş lezzetler var mı?

Menümüz her mevsim başında yenileniyor ve o sezona has sebze, meyve, balık ve et çeşitleriyle zenginleşiyor. Frankie'ye özel yemekler de menünün demirbaşları: Chardonnay yaprak çorba, dana kaburga, kuzu küşleme ve enginar dolma olmazsa olmazlar arasında yer alıyor.

Mekân yemekleriyle olduğu kadar kokteylleriyle de ilgi çekiyor. En çok beğenilen kokteylleriniz hangileri?

Mutfak şeflerimiz, dünya ve ülkemizdeki trendleri sürekli takip ediyor ve buna göre yeni kokteyller yaratıyor. Kokteyllerde tütsülenmiş sebzeler, değişik otlar ve bitkiler, moleküler teknikler kullanılarak elde edilen farklı tatlarda meyveler, ev yapımı şeker şurupları ve doğal ballarla yapılan karışımlar kullanıyoruz. Bitter aromalar, mezcal ve tekila ile yapılan kokteyller Frankie'de ön plana çıkıyor. Frankie Signature Cocktails menümüzde ise reçeteleri bize ait 10 farklı özel kokteyl bulunuyor.

Ayşem Saraçoğlu

Yerli ve yabancı, toplam 240 çeşitlik bir şarap kavınız olduğunu duyduk. Kava şarap alımı yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
Dünyaca ünlü şarap dergisi Wine Spectator tarafından üst üste üç kez "Award Of Excellence" ödülüne layık görüldük. Yerli ve yabancı 240 markadan, 2755 adet şarabımız var. Sommelier'miz Serdar Kömbe'nin yarattığı ödüllü şarap menümüz, yerli büyük ve butik üreticilerin yanı sıra dünyanın tüm önemli şarap bölgelerinden seçilmiş uluslararası markalardan oluşuyor. Fransa ve İtalya'dan önemli château ve appellation şaraplarımız da mevcut.

Frankie İstanbul, restoranın yanı sıra bar ve lounge bölümlerine de sahip. Frankie barı yemekten sonra eğlenmek için mi, yoksa yemek öncesi bir şeyler içmek için mi daha çok tercih ediliyor?
Bar & Lounge alanımız gerek kokteylleri, gerek şarap kavı, gerekse de canlı müzik ve DJ performansları ile yemek öncesinde bir aperatif, sonrasında da eğlence için hizmetinizde. Terasımız ise samimi dekorasyonu ve panoramik manzarasıyla İstanbul'u keyifle seyrederek, gece-gündüz kahvenizi, içkilerinizi yudumlayacağınız eşsiz bir mekân.

Haftanın belirli günlerinde mekânda canlı müzik yapılıyor, müzik direktörü ise Sezen Aksu. Bunun Frankie'ye nasıl katkıları oluyor?
Müzik direktörlüğünü sevgili Sezen Aksu'nun yaptığı Frankie'de, Salı ve Cumartesi günleri arasında canlı müzik performansları gecenin ilerleyen saatlerine kadar sürüyor. Barbaros, Sibel Tüzün, Yonca Lodi, Ödül ve Funk Alaturka gibi sürekli sahne alan isimlerin yanı sıra Metin Arolat, Evrim Özkaynak gibi misafir sanatçılar da sahneyi renklendiriyor. Diğer günlerde ise DJ'lerimiz çalıyor. Ayda bir gece ise DJ Suat Ateşdağlı misafirlerimize keyifli saatler yaşatıyor.

Frankie İstanbul, tasarımıyla bizi New York'ta bir mekândaymışız gibi hissettiriyor. Mekânın iç tasarımında kiminle çalıştınız?
Mimarımız Fahrettin Aykut ve ekibi tüm mimari proje ve dekorasyonu gerçekleştirdi. Tüm mobilyalar Frankie'ye özel tasarlandı. Yaz-kış farklı kullanılabilen, etkileyici, modern, şık ve farklı ruhlara bürünebilen dünya çapında bir mimari proje ortaya çıkarttılar.

Frankie'ye olan yoğun ilginin nedenleri ve mekânı benzerlerinden ayıran özellikler neler?
Frankie'deki öncelikli misyonumuz; misafirlerimizin isteklerini, beklentilerini hissedebilmek... Onlara samimi ama bir o kadar da saygılı ve özenli servis sunmak, bizimle geçirdikleri saatleri özel hale getirebilmek. Gerektiğinde dingin, gerektiğinde dinamik bir ruh sergilemek. İçkilerini aldıkları kadehten şarabın markasına, oturdukları koltuğun rahatlığından müziğin volümüne kadar her detaydan memnun kalmalarını sağlamak. Yani mekâna hep onların gözünden bakabilmek. Kaliteli, sürekli, uzun soluklu ama bir o kadar da yenilikçi ve heyecanlı olabilmek...

Yapı Kredi Crystal kart sahipleri Frankie'de **% 20 indirim** ayrıcalığına sahiptir.
Yurt içindeki anlaşmalı diğer otel ve restoran listesine **crystalcard.com.tr**'den ulaşabilirsiniz.

Balmain

SONBAHARIN ŞIKLIK KODLARI

RENGÂRENK VE TİRİL TİRİL BİR YAZ SEZONUNU GERİDE BIRAKIP SONBAHARLA BULUŞURKEN, ÜNLÜ MODA MARKALARI SÜRPRİZ KOLEKSİYONLARIYLA BAŞIMIZI DÖNDÜRÜYOR. 2016/17 SONBAHAR-KIŞ KOLEKSİYONLARI'NIN FARKLI TARZLARA HİTAP EDEN BİRBİRİNDEN ŞIK KIYAFET VE AKSESUARLARINI KEŞFE ÇIKIYORUZ.

YAZI: GİZEM KIRCA

Tatil beldeleriyle vedalaşıp şehrin yoğun temposuna geri döndüğümüz sonbahar mevsimi, bizi yepyeni trendlerle karşılıyor. Yeni sezonda bizi renklerin enerjisiyle buluşturmaya devam eden moda markaları, erkek modasında hâkimiyeti bulut mavilerine teslim ediyor. Bulut mavilerine koleksiyonlarında geniş yer veren Marni, Versace, AMI Alexandre Mattiussi ve MSGM birbirinden şık yorumlarıyla bu trendin cazibesini artırıyor. Her sezon geçmişin en sevilen trendlerini yeniden yorumlayan moda endüstrisinin zaman makinesi, bu sene bizi 70'lere geri götürüyor. Kumaş kullanımlarında kadifenin yıldızı parlarken Baja East, Alberta Ferretti, Versace, Rochas ve Akris, birbirinden şık kombinleriyle sezonun arzu nesnelerine hayat veriyor. Sezonun bir diğer favorisi olan pelerin kabanlar ise Derek Lam, Salvatore Ferragamo, Missoni, Tommy Hilfiger ve Marni koleksiyonlarına damgasını vuruyor.

KADİFE DOKU

2016/17 Sonbahar- Kış sezonu, kadife kumaşların yükselişine sahne oluyor. Kadifenin yumuşak dokusu ve parlaklığı bizi çepeçevre sarıyor. Yeni sezonda hem gündüz hem de gece kombinlerinde kadınların vazgeçilmezi olacak kadifeler, koyu renklerin hâkimiyetinden sıyrılıp iddialı renklerle bir araya gelerek cazibesini de artırıyor. Baja East, straplez kesim lacivert kadife tulumu, Alberta Ferretti dantel detaylarla süslü mini elbisesiyle kadife şıklığını vurgularken, Rochas dökümlü diz altı yeşil elbisesiyle detaylardaki farkını ortaya koyuyor. Parlak kadifelerin önemli oranda yer tuttuğu koleksiyonuyla kalbimizi çalan Valentino, sarı kadife maksi elbisesiyle göz dolduruyor. Akris'in dar kesim, diz altı, kırmızı kadife kombini de cesur kadınların gözünden kaçmayacağa benziyor.

Akris

Alberta Ferretti

Baja East

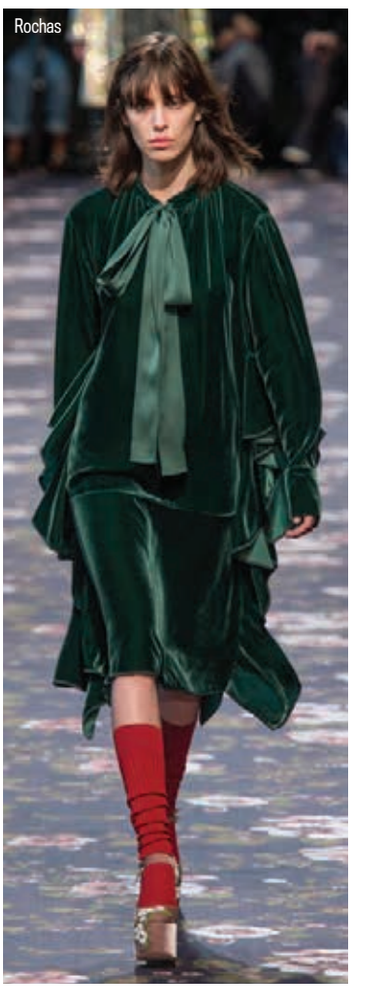
Rochas

Valentino

MSGM

AMI Alexandre Mattiussi

Marni

Versace

BULUTLARIN ÜZERİNDE

Moda devleri yeni sezonda erkekleri sonbahar mevsiminin koyu renklerinden kurtararak bulut mavileriyle buluşturuyor. Lacivert, beyaz ve siyahla kombinlenen bu iç açıcı ton, gardıroplarını renklendirmeyi seven erkeklerin gözdesi olacağa benziyor. Marni, bol kesimli mavi paltoları, lacivert pantolon ve trikolarla birleştirdiği kombinlerine beyaz sneaker ayakkabılarla gençlik aşılarken, Versace baştan aşağı bulut mavisi kombiniyle iddiasını ortaya koyuyor. AMI Alexandre Mattiussi ve MSGM koleksiyonlarında da kendisine geniş yer edinen bulut mavisi, daha çok oversized paltolar, dik yaka trikolar ve bol kesimli pantolonlarla bir araya geliyor.

70'LERE DÖNÜŞ

2016/17 Sonbahar - Kış Koleksiyonları'nı tanıtan ünlü markalar, erkek modasında 70'li yıllara dönüş sinyalleri veriyor. Kadife pantolonlar, desenli gömlekler ve kısa ceketlerle 70'lerin modasını günümüze uyarlayan markalar, İspanyol paçaya karşı ise mesafelerini hâlâ koruyor. Burberry iri düğmeli yün parkalar, geniş paçalı pantolonlar ve postacı çantalarıyla 70'lerin ruhunu yansıtırken, Roberto Cavalli vücuda oturan desenli şifon gömlekleriyle dikkatleri üzerine çekiyor. Gucci defilelerinde karşımıza çıkan kadife pantolon, çiçek desenli bluz ve işlemeli kot ceket kombini dikkat çeken detaylarla birleşirken, Lanvin farklı desenlerde gömlek kullanımı, kolyeler ve parlak kumaşlı pantolonlarıyla bu trende farklı bir soluk getiriyor.

Roberto Cavalli

Lanvin

Burberry

Gucci

Derek Lam

Salvatore Ferragamo

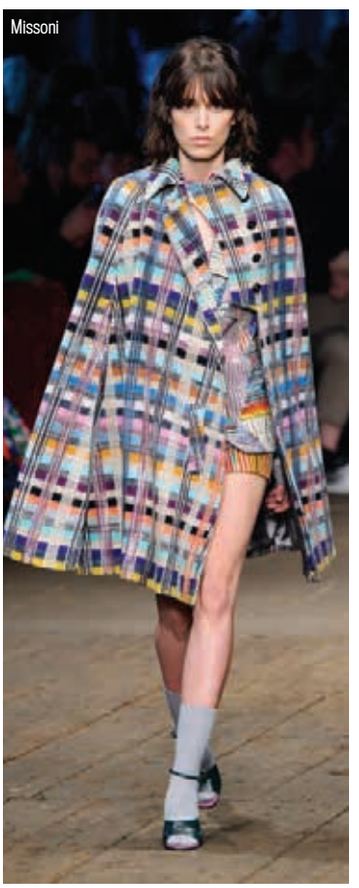

Missoni

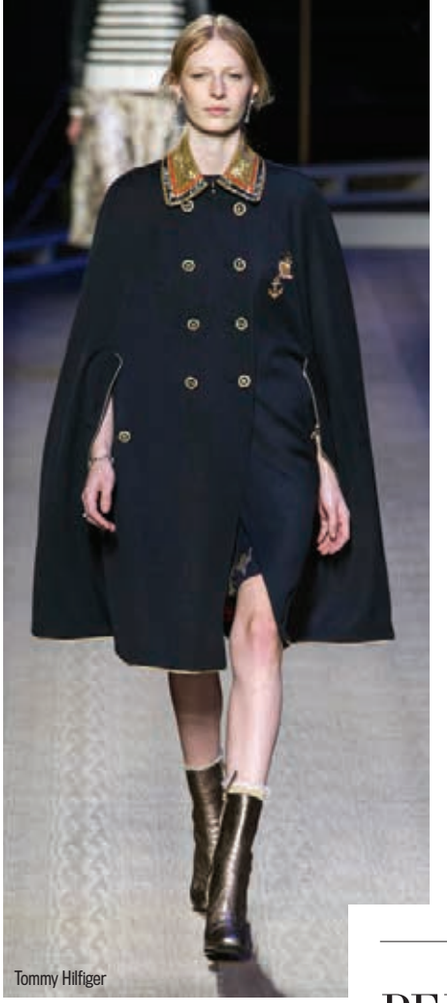

Tommy Hilfiger

Marni

PELERİN MEVSİMİ

Geçtiğimiz sene ünlü moda markalarının koleksiyonlarında kendisine yer edinerek ilgimizi çekmeye başlayan pelerin kabanlar, bu sezona damgasını vurmaya hazırlanıyor. Spor ya da klasik, koyu ya da canlı renkli pek çok seçenekle karşımıza çıkan pelerin kabanlar, hem şık hem de konforlu bir sezonu müjdeliyor. Derek Lam ve Salvatore Ferragamo uzun ve tek renkli pelerinleriyle göz doldururken, Missoni rengârenk ekoseli asimetrik modeliyle iddialı bir stili vurguluyor. Tommy Hilfiger, yakası ışıltılı işlemelerle süslü pelerin kabanıyla bu trendin en özgün yorumcularından biri olurken, Marni imzalı toprak rengi pelerin ilgi çekici modeliyle kalbimizi çalıyor.

DÜNYADAN VE TÜRKİYE'DEN HAYATA RENK KATAN SON DAKİKA HABERLERİ

1

2

1- GUCCİ'YE GRAFİTİ DOKUNUŞU

Geçtiğimiz Şubat ayında Milano Moda Haftası'nda büyük bir görsel şovla tanıtılan Gucci Sonbahar/Kış 2016-17 Koleksiyonu'na ulaşmak için sabredenlerin beklediği günler geliyor. Defilenin hem tasarımıyla hem de hikâyesiyle en çok ilgi gören parçalarından "GucciGhost Tote" çantalar nihayet satışa çıkıyor. Çantaların hikâyesine gelince; grafiti çalışmalarıyla ilgi çeken sokak sanatçısı Trouble Andrew, aslında Gucci çizgisini çok seven ancak maddi imkânları yeterli olmadığı için Gucci ürünlerini satın almak yerine grafiti sanatıyla kendi Gucci ürünlerini yaratan bir isim. Gucci'nin ünlü tasarımcısı Alessandro Michele'in bu sanatçıyı keşfetmesiyle hayaller gerçeğe dönüşüyor ve Trouble Andrew, Gucci ürünlerini satın alabilmenin çok daha ötesine geçerek Gucci için tasarımlar yapar hale geliyor. Podyumda göründüğü anda ilgiyi üzerine çeken bu çantalara sahip olmak istiyorsanız elinizi çabuk tutmanızda fayda var.

2- DIOR KADINLARI

Fransa Granville'deki Christian Dior Müzesi'nde 25 Eylül'e kadar devam eden "WOMEN IN DIOR Sublime Elegance of a Portrait" sergisinin kitabı, Rizzoli Yayınevi tarafından satışa sunuldu. Dior giyen ikonik kadınların en özel fotoğraflarının eşlik ettiği kitapta Lady Diana'dan Marion Cottilard'a, Rihanna'dan Marilyn Monroe'ya kadar pek çok stil sahibi ünlü isim sizi bekliyor.

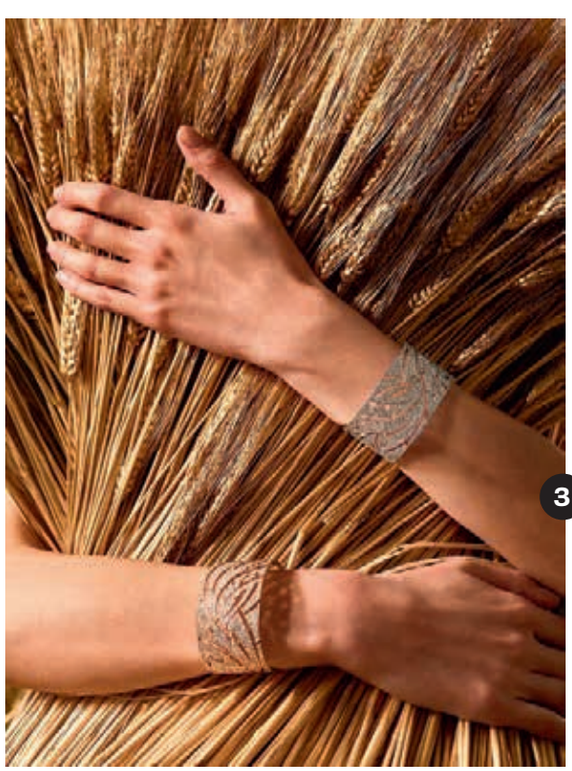

3

3- CHANEL'İN BUĞDAY TARLALARI

Chanel'in ilhamını buğday tarlalarından alan "Les Bles de Chanel" koleksiyonu, göz kamaştıran tasarımlara ev sahipliği yapıyor. 62 parçadan oluşan mücevher koleksiyonunda pırlantanın yanı sıra sarı safir ve zümrüt ile Japon ve Endonezya incileri başrolde bulunuyor. Chanel Fine Jewellery'nin Direktörü Benjamin Comar, "Coco Chanel, buğdayın iyi şans getirdiğine inanıyordu. Bu koleksiyon da onun buğday tutkusuna bir methiye niteliğinde" diyor.

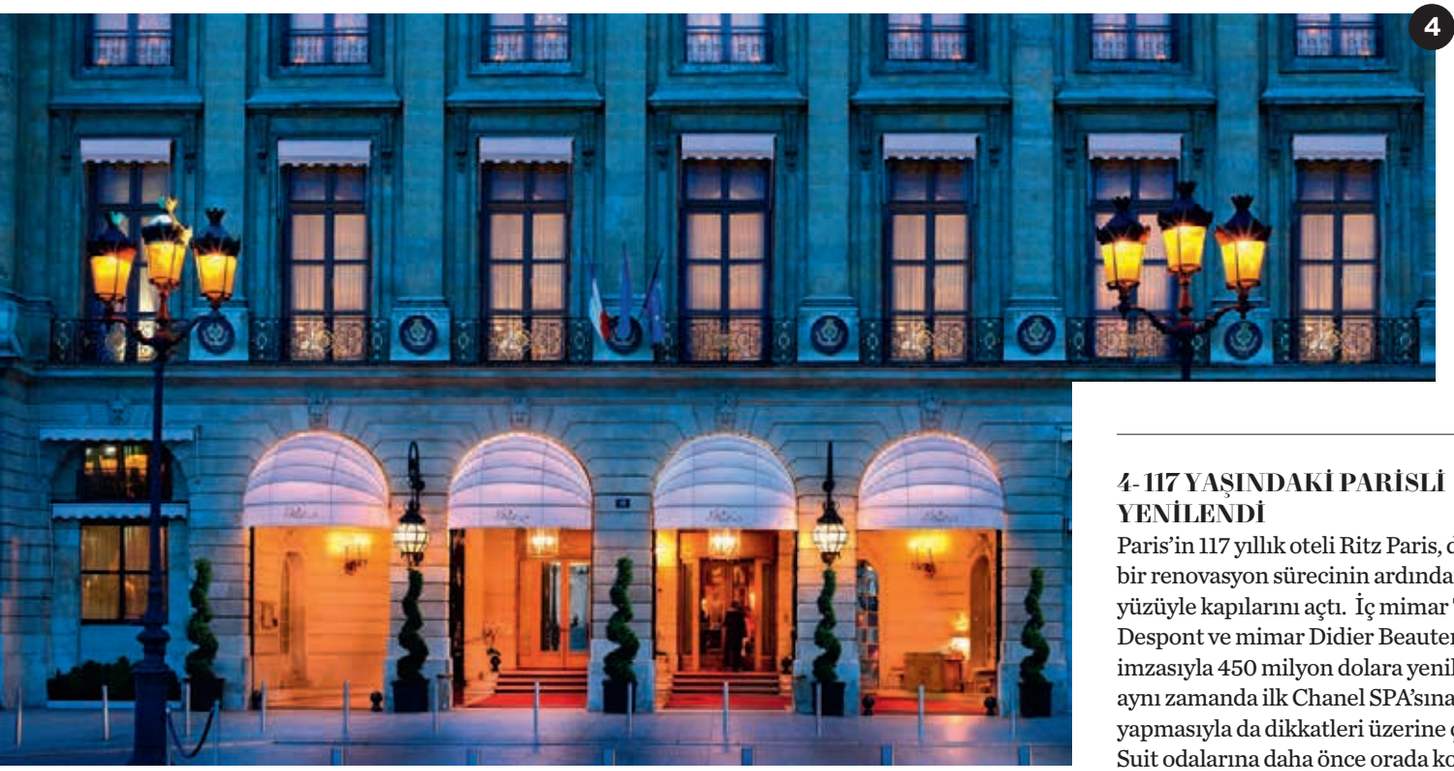

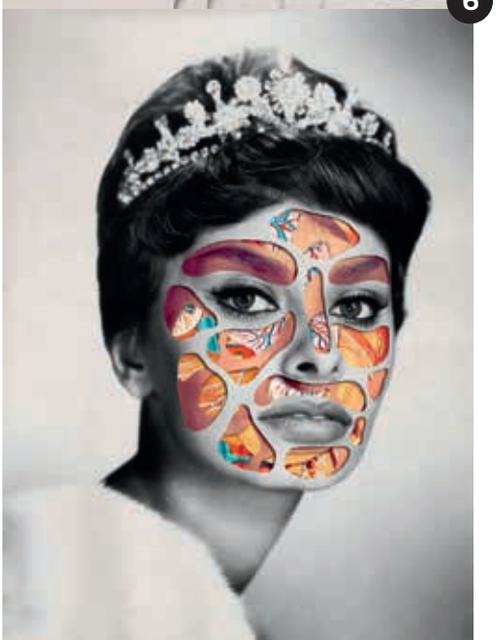

4- 117 YAŞINDAKİ PARİSLİ YENİLENDİ

Paris'in 117 yıllık oteli Ritz Paris, dört yıllık bir renovasyon sürecinin ardından yenilenen yüzüyle kapılarını açtı. İç mimar Thierry Despont ve mimar Didier Beautemps'ın imzasıyla 450 milyon dolara yenilenen otel, aynı zamanda ilk Chanel SPA'sına ev sahipliği yapmasıyla da dikkatleri üzerine çekiyor. Suit odalarına daha önce orada konaklayan ünlülerin isimlerini veren Ritz Paris'te, Coco Chanel, F. Scott Fitzgerald, Maria Callas, Ernest Hemingway, Charlie Chaplin ve Marcel Proust gibi isimlerin izlerini takip edebilirsiniz.

5- STİL SAHİBİ SCOOTER

Normal bir Segway'in bir elektrik motoru, iki tekerleği, gidonu ve üzerinde durmak için bir platformu bulunuyor. Buna rağmen kaykay ile tekerlekli yürüteç benzeri görünümü nedeniyle popülaritesi hızla azalıyor. Kişisel ulaşım araçlarına estetik katmaya karar veren İspanyol tasarımcı ikilisi Bel & Bel, "Zero Scooter" isimli yeni bir model üzerinde çalışıyor. Bu sonbaharda piyasaya çıkması beklenen ürün, kendini kanıtlamış Segway teknolojisini kullanmakla birlikte klasik Vespa görünümüyle dikkat çekiyor. Farklı renk seçenekleriyle üretilecek olan "Zero Scooter", 25 kilogram ağırlığında ve tek bir şarjla 25 ila 30 kilometre yol gidebiliyor. Saatte 20 kilometre hız yapabilen aracın tek eksiği Vespa motorunun o tanıdık tıkırtısı.

6- MATTHIEU BOUREL'İN DÜNYASI

Kendisine ilham veren görselleri, geleneksel kolaj teknikleri ve dijital animasyonlarla zenginleştiren sanatçı Matthieu Bourel, sıra dışı çalışmalarıyla adından söz ettirmeye devam ediyor. Çalışmalarını, "Resimlerin gücüne ve derinliklerine inanıyorum. Yaptığım kolajlarla onların gücüne güç katmaya çalışıyorum. Eski dergilerden, kitaplardan, afişlerden bulduğum etkileyici fotoğraflarla kolaj çalışmak beni mutlu ediyor" diyerek anlatan sanatçıyı takipte kalın!

7

7- SONBAHARDA BİR BAŞKA

Likya medeniyetinin hüküm sürdüğü topraklarda, Faralya'da bulunan Perdue Otel, butik otel anlayışının da ötesinde bir yaklaşımla konuklarına sesler, kokular ve doğayla kucaklaşmayı vaat ediyor. Otel, tamamen ahşap platformlar üzerine kurulmuş çadır/oda konseptiyle eşsiz manzaraya eşlik eden konforlu bir konaklama deneyimi sunuyor. Veranda, mini bar, jakuzi gibi her türlü konfora sahip çadır/odalar konuklarına macera ve heyecanın içinde sakinlik ve sessizliğin keyfini yaşatıyor. Sıcak hava ve tatil ruhunun sonbaharda da sürdüğü Fethiye, Ölüdeniz, Kelebekler Vadisi'ne oldukça yakın olan Perdue Otel, sekiz Infinity Süit, iki Garden Süit ve bir Süperior Süit ile hizmet veriyor.

8

8- CARTIER AİLESİNİN YENİ ÜYESİ

"Kralların Mücevhercisi, Mücevhercilerin Kralı" olarak bilinen Cartier'nin saat koleksiyonuna yeni katılan "Drive de Cartier", şık ve estetik tasarımıyla dikkatleri üzerine topluyor. Pembe altın veya çelik kasa seçeneklerine sahip, siyah, gri veya beyaz kadranlı üç alternatifi bulunan model, kubbeli kristal sayacı ve civata başlı kurma koluyla da Cartier illüzyonunu yansıtıyor. Cartier mağazalarında saat tutkunlarını bekleyen modeli mutlaka inceleyin.

9

9- EVLERE GELENEKSEL DOKUNUŞ

Adını Osmanlı döneminde bir sanatçı örgütlenmesi olan "Ehl-i Hiref"ten alan Hiref, "kültürünü tasarla" sloganıyla çıktığı yolda yeni ürünleriyle dikkat çekiyor. Çinicilik, camcılık, kakmacılık, bakır dövmeciliği gibi geleneksel sanatlara çağdaş bir yorum katan Hiref, yeni koleksiyonundaki Efsun, Nazar, Selçuklu ve Mum isimli tasarımlarıyla geleneksel Osmanlı formlarını yaşam alanlarına taşıyor.

10- BİENALİN DİLEK MAKİNESİ

Bu yıl ilk defa, 7-27 Eylül tarihlerinde "Utopia by Design" (Tasarımla Ütopya) temasıyla düzenlenen Londra Tasarım Bienali'nde Türkiye de yer alıyor. Yaklaşık kırk ülkeden tasarımcının bir araya geleceği bienalin Türkiye sergisinin koordinasyonunu İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) üstleniyor. Sergide Türkiye'yi "The Wish Machine" (Dilek Makinesi) isimli tasarımla Autoban Mimarlık ve Tasarım Ofisi temsil ediyor.

10

11

11- SÜPER YATA SIRA DIŞI YORUM

Londralı yat tasarımcısı Jonathan Schwinge, süper yatlara yeni bir soluk kazandırıyor ve "Tetrahedron Super Yacht" ile suyun üzerinde süzülen bir yazlık ev yaratıyor. Schwinge'nin üç karinaya sahip piramit şeklindeki tasarımının dört cephesi ve altı bağlantılı köşesi bulunuyor. Tekne, demir atmış haldeyken üç karina üzerinde duruyor ve yan duvarları indirilebiliyor. Böylece yat, lüks bir yazlık ev gibi görünüyor. Denize açıldığında ise torpido şeklindeki alt karinası ve geniş su kanatçıklarının yardımıyla stabilize olarak su üzerinde yükseliyor. Bu haliyle, suyun altında kalan itiş sistemine ince, dik bir payanda ile bağlı olan yat, görenleri büyülüyor.

12- GELECEĞİN LASTİĞİ

Goodyear'ın geliştirme mühendisleri, geleceğin otomobil lastiklerinin elektromanyetik olarak kontrol edilebilen küreler olabileceğini düşünüyor ve bu fikirden yola çıkarak tasarladıkları "Eagle 360" isimli konsept lastikler her yöne dönebilmeleri ve yol koşullarına uyum sağlayabilen değişken tırtıklara sahip olmalarıyla dikkat çekiyor. Üstelik tekerlekleri birbirine bağlayan bir dingil de yok. Bu lastikleri kullanan otomobillerin manyetik bir alanın üzerinde ilerlemeleri planlanıyor.

13- YENİ ENERJİ

New York merkezli EnGoPlanet, Las Vegas sokaklarını ilginç bir alternatif enerji sistemiyle buluşturuyor. Kaldırımlara yerleştirilen akıllı sensörler, üzerlerinde yürüyen yayalar sayesinde kinetik enerji üretiyor ve depoluyor. Tüm Las Vegaslıları birer enerji santraline dönüştüren bu sistemde sokak lambaları ya da telefon şarjı için gereken enerji sağlanabiliyor. Akıllı telefonların hayatlarımızda kapladığı yeri düşününce bu sistemin ne kadar işlevsel olabileceği daha da iyi anlaşılıyor.

12

13

Yapı Kredi Yayınları'ndan yeni çıkanlar...

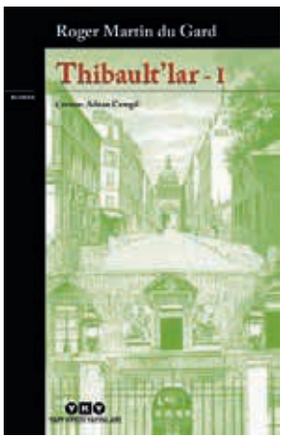

THIBAULT'LAR I

Roger Martin du Gard'ın sekiz kitaptan oluşan "Thibault"lar adlı yapıtı, Yapı Kredi Yayınları'nda üç ciltte bir araya getiriliyor. Birinci ciltte Gri Defter, Yetiştirme Yurdu, Güzel Günler, Hasta Çocuklar ve Sorellina adlı beş roman yer alıyor. 1937 yılında Thibault'ların yedinci kitabı "1914 Yazı" ile Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen Roger Martin du Gard, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan bu nehir romanda 20. Yüzyılın ilk yarısındaki bir Fransız burjuva ailesinin öyküsünü anlatıyor.

Thibault'lar I
Roger Martin du Gard
653 Sayfa

KABİL'İN GİZLİ KIZLARI ERKEK KILIĞINDAKİ AFGAN KIZLARININ BİLİNMEYEN HİKÂYESİ

Araştırmacı gazeteci Jenny Nordberg, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan kitabı "Kabil'in Kızları"nda erkek kılığına girerek hayatlarını geçiren Afgan kızlarının şaşırtıcı hikâyelerini anlatıyor. Kız çocuğu olarak büyümenin ne anlama geldiğine dair fikirlerimizi baştan aşağı değiştirecek olan Kabil'in Kızları, aynı zamanda gizli bir geleneği de gün yüzüne çıkarıyor.

Kabil'in Gizli Kızları
Erkek Kılığındaki Afgan Kızlarının Bilinmeyen Hikâyesi
Jenny Nordberg
336 Sayfa

GÜVERCİNE AĞIT

Gürsel Korat, "Zaman Yeli"nden sonra yazdığı ikinci Kapadokya odaklı romanı "Güvercine Ağıt"ta 13. yüzyıl sonlarındaki İç Anadolu'nun çok kültürlü, çok dilli etnik zenginliğini anlatıyor. Dervişler, keşişler, Moğol askerleri ve Venedikli tüccarların olduğu kitapta dönemin iktidar kavgaları da anlatılıyor. Bir "olumsuz kahraman" romanı olan Güvercine Ağıt, aynı zamanda hem adanmışlıklar hem de tutku ve cömertlikle ilgili bir roman.

Güvercine Ağıt
Gürsel Korat
208 Sayfa

KUYU

Catherine Chanter, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Kuyu" adlı romanında Ruth ve Mark çiftinin, şehrin krizlerinden kurtulup cennet hayallerini bir çiftlikte yani Kuyu'da yakalama arzularını anlatıyor. Chanter, Kuyu'da karanlık bir gelecek kurgusunu suç, aşk, inanç, yıkım ve yeniden doğuş temalarıyla müthiş bir beceriyle harmanlıyor. Kuyu'nun sırrı aydınlanırken, Chanter, okura her adımda yoğunlaşan bir duygusal deneyim yaşatıyor.

Kuyu
Catherine Chanter
360 Sayfa

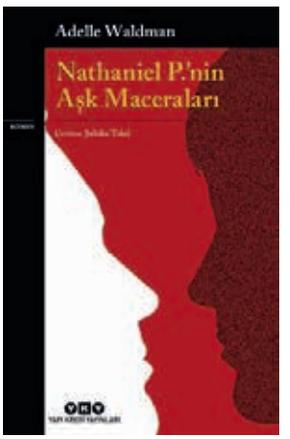

NATHANIEL P.'NİN AŞK MACERALARI

Adelle Waldman tarafından yazılan ve ABD'de yayımlandığı yıl çok konuşulan ve övgü alan, "Nathaniel P.'nin Aşk Maceraları", Yapı Kredi Yayınları tarafından basılarak raflardaki yerini aldı. Yazar, Nathaniel P.'nin Aşk Maceralarında, aşk, kadınlar ve ilişkiler konusunda kafası karışık bir erkeğin hikâyesini anlatılırken yayıncılık dünyasına, New York'un mutenalaşan semtlerinin genç entelektüel çevrelerine ve sınıfsal kaygılara da odaklanıyor.

Nathaniel P.'nin Aşk Maceraları
Adelle Waldman
223 Sayfa

360

♦ Steve Jobs'suz geçen 5 yıl
W: apple.com

♦ Avrupa'da sanat turu
Manifesta 11
W: m11.manifesta.org
T: ManifestaDotOrg
F: manifestabiennial
Y: Manifesta Foundation
I: manifestabiennial

Londra Tasarım Bienali
W: londondesignbiennale.com
T: londonbiennale
F: Londondesignbiennale
I: london_design_biennale

Venedik Bienali
W: labiennale.org
T: la_Biennale
F: Labiennaledivenezia
Y: BiennaleChannel
I: labiennale

♦ Kraliçe Elizabeth'in
90 yıllık stili
W: royalcollection.org.uk
T: royalfamily
F: royalcollectiontrust
I: royal_collection_trust

♦ Geleceğin otomobili
W: bmw.com.tr
T: bmwturkiye
F: BMWTurkiye
Y: BMWTurkiyeTV
I: bmwturkiye

♦ Topraktan hikâyeler
yaratmak
I: hulyasozerr
I: hulyasozerceramicart

♦ İlhamını kaktüsten alan
mücevherler
W: cartier.com
T: cartier
F: Cartier
Y: cartier
P: cartier
I: cartier

YUVARLANMAKTAN
VAZGEÇMEYEN TAŞLAR!
W: rollingstones.com
T: RollingStones
F: therollingstones
Y: therollingstones
P: rollingstones50
I: therollingstones

YOK OLMADAN GÖRÜN!
W: en.unesco.org
T: unesco
F: unesco
Y: unesco
I: unesco

MOR BİR AŞK HİKÂYESİ
W: lechateaudubois.fr
F: lechateauduboistr
I: lechateaudubois

MAVİNİN EN LÜKS TONU

♦ Atlantis The Palm
W: atlantisthepalm.com
T: atlantis
F: atlantisthepalm
Y: AtlantisthePalmTV
I: atlantisthepalm

♦ The Manta Resort
W: themantaresort.com
T: themantaresort
F: themantaresort
I: themantaresort

♦ Lovers Deep
W: oliverstravels.com
T: olivers_travels
F: oliversjournal
Y: oliversjournal

♦ Minor, Per Aquum
Huvafen Fushi
W: minorhotels.com
T: Per_AQUUM
F: PERAQUUMHuvafenFushi
I: peraquum

♦ Resorts World Sentosa
W: rwsentosa.com
T: rwsentosa
F: ResortsWorldatSentosa
I: rwsentosa

WEB ADRESİ **(W)**, TWITTER **(T)**, FACEBOOK **(F)**, BLOG **(B)**, YOUTUBE **(Y)**, PINTEREST **(P)**, INSTAGRAM **(I)**

MACELLAN'IN İZİNDE YOLCULUK
W: hakanoge.com
T: hakanoge
F: ogehakan
I: hakanoge

CAMIN BÜYÜSÜ
W: camocagi.org

İYİ YEMEK & İYİ EĞLENCENİN ADRESİ FRANKIE İSTANBUL
W: frankieistanbul.com
T: frankieistanbul
F: Frankieistanbul

SONBAHARIN ŞIKLIK KODLARI

♦ Akris
W: akris.ch
T: akris_official
Y: AkrisOfficialChannel
P: akrisofficial
I: akrisofficial

♦ Alberta Ferretti
W: albertaferretti.com
T: AlbertaFerretti
F: ALBERTAFERRETTI
Y: albertaferretti
P: albertaferretti
I: albertaferretti

♦ Baja East
W: baja-east.com
F: bajaeast
I: bajaeast

♦ Valentino
W: valentino.com/tr
T: MaisonValentino
F: valentino
Y: valentino
P: valentino
I: maisonvalentino

♦ Rochas
W: rochas.com
F: RochasOfficialPage

♦ AMI Alexandre Mattiussi
W: amiparis.com/tr
T: amattiussi
F: AMIPARIS
I: amiparis

♦ MSGM
W: msgm.it
T: msgm_
F: MSGM-119398428094817
P: msgm
I: msgm_official

♦ Versace
W: versace.com
T: versace
F: versace
Y: versacevideos
P: versaceofficial
I: versace_official

♦ Marni
W: marni.com
F: marni
Y: MarniVirtualStore

♦ Burberry
W: burberry.com
T: Burberry
F: Burberry
Y: Burberry
P: burberry
I: burberry

♦ Roberto Cavalli
W: robertocavalli.com
T: roberto_cavalli
F: RobertoCavalli
Y: robertocavalli
P: robertocavalli
I: roberto_cavalli

♦ Gucci
W: gucci.com
T: gucci
F: GUCCI
Y: Gucci
P: gucci
I: gucci

♦ Lanvin
W: lanvin.com
T: LANVINofficial
F: LANVINofficial
Y: lanvin
P: lanvinofficial
I: lanvinofficial

♦ Derek Lam
W: dereklam.com
T: DerekLamNYC
F: DEREKLAM
Y: dereklam
I: dereklam

♦ Salvatore Ferragamo
W: ferragamo.com
T: Ferragamo
F: SalvatoreFerragamo
Y: FerragamoOfficial
P: ferragamo
I: ferragamo

♦ Tommy Hilfiger
W: global.tommy.com.tr
T: tommyhilfiger
F: tommyhilfiger

♦ Missoni
W: missoni.com/tr
T: missoni
F: missoni
Y: MissoniOfficial
P: missoni
I: missoni

WEB ADRESİ **(W)**, TWITTER **(T)**, FACEBOOK **(F)**, BLOG **(B)**, YOUTUBE **(Y)**, PINTEREST **(P)**, INSTAGRAM **(I)**

NIRVANA

Lagoon Villas Suites & Spa

Privileged life

Yapı Kredi Crystal sahiplerine özel, mevcut ödeme koşullarına ek **%5 indirim** ayrıcalığı

Gözlerinizi Kapatıp, Çam Ormanı İçinde
Ötüşen Kuşların Melodisine,
Kendinizi Bırakın ve Nirvana' da Mutluluğun
Zirvesine Ulaşın...

Koç

444 0 738 | setur.com.tr

Setur 50

Belçikalı sanat koleksiyoneri Anna Boch, Van Gogh'un hayattayken satılan ilk ve tek eserinin sahibi. O, Van Gogh'ta kimsenin görmediği potansiyeli fark etti ve 1890 yılında The Red Vineyard tablosunu sadece 400 franka aldı. Tablonun bugünkü değeri ise 50 milyon dolardan fazla...

VARLIK YÖNETİMİ BİR VİZYON İŞİDİR.

Yapı Kredi Private Banking'in profesyonel varlık yönetimiyle tanışın, yepyeni yatırım fırsatlarını herkesten önce keşfedin.

PRIVATE BANKING

YapıKredi

444 0 446 | ykprivate.com.tr